

EKONOMİK

FORUM

TOBB

70
YIL

2022 / 333. SAYI

**TÜRKİYE'NİN KANAYAN YARASI
BEYİN GÖÇÜ**

SMART **IST**

DÜNYANIN YENİ LOJİSTİK MERKEZİ

DÜNYANIN EN ÇOK NOKTASINA UÇAN TURKISH CARGO'NUN YENİ EVİ;
KITALARI BİRBİRİNE BAĞLAYARAK HAVA KARGO LOJİSTİĞİNİN
YENİ MERKEZİ OLUYOR.

TURKISH CARGO

URUK

Akıllı Şehir İzleme ve Yönetim Sistemi

URUK, akıllı şehirlerin güçlü ve güvenilir bir altyapıya sahip olması yolunda merkezi platform yazılımı, sistem entegrasyonu ve mobil uygulama sunmaktadır. Akıllı şehir yönetim platformu olan URUK ile ulaşım, trafik, güvenlik, enerji, altyapı, çevre ve sağlık gibi pek çok alana ait uygulamalardan gelen veriler tek merkezde toplanarak bu verilerin takibi, gösterimi ve analizinin yapılması sağlanmaktadır.

www.aselsan.com

aselsan

EKONOMİK FORUM

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Aylık Yayın Organı

YÖNETİM

TOBB Yönetim Kurulu Adına Sahibi
M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

SORUMLU MÜDÜR

Azmi ÖZGÜR
TOBB Dumlupınar Bulvarı No: 252
Eskişehir Yolu / ANKARA
Telefon : (0312) 218 20 00
Faks : (0312) 219 40 90

EDİTÖR

Murat AYDIN
murat.aydin@dunyaeko.com
Telefon: (0212) 285 10 12/14
Dahili: 1139

MUHABİR

Tuğçe İnce
tugce.ince@dunyaeko.com

**HAZIRLANMASINDA
KATKIDA BULUNANLAR**
Hakan GÜLDAĞ, Musa ATA
Özgür ŞAHİN, İzzet ÜNALDI

GÖRSEL TASARIM

Dilek AROSKAY

FOTOĞRAF

Mustafa KARACA, Melih Cenk ÇEPEL
Gülhan KIRDI

EDİTORYAL HAZIRLIK

Ajans D
Dünya Eko Basım Yayın Dağıtım
Tic. ve San. A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. N0:37
Kat:4 Maslak İş Merkezi Sarıyer/İstanbul
Tel: 0(212) 285 10 12/14

GÖRSEL DESTEK

• TOBB Basın Yayın Müdürlüğü

REKLAM VE SATIŞ UZMANI

Ceylan ÖZDEMİR
Tel: 0 (212) 285 10 12/14
Dahili: 1149

BASKI

BPC Matbaacılık San. Tic. A.Ş.
Osmangazi Mah. Mehmet Deniz
Kopuz Cad. No:17
Esenyurt / İSTANBUL
Telefon: (0212) 886 83 30
Sertifika No: 35428

DAĞITIM

POINT POST
Dağıtım ve Kurye Hizm. Tic. Ltd. Şti.
Adres: Çağlayan Mah. Park Sok.
Park Plaza No:10-309
Kağıthane/İSTANBUL

YAYIN TÜRÜ

Sürelî, ayda bir yayımlanır

Sayı: 2022/333. Sayı

Ekonomik Forum'da yer alan yazılar, aksi belirtilmedikçe TOBB'un resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

Ekonomik Forum dergisi ayda bir yayımlanır. 15 bin adet basılır. Dergi ağırlıklı özel seçilmiş adreslere gönderilir. Abonelik için yeni taleplerin yayin@tobb.org.tr adresine yapılması gereklidir.

8 Geçtiğimiz Ay Türkiye**12 Geçtiğimiz Ay Dünya****16 Ayın Sözü****TOBB Ulusal**

30 "Yeni teknoloji ve bilgileri özümseyen gençler bizi güzel yarınlara taşıyacak"

TOBB Uluslararası

40 Rusya-Ukrayna Savaşı'nın küresel ticarete etkileri TOBB'da ele alındı

TÜRKİYE'NİN KANAYAN YARASI: BEYİN GÖÇÜ**Parlak beyinlere sahip çıkalım!****18**

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri belki de en çok tartışılan konulardan birini de beyin göçü oluşturuyor. Çünkü gelişmekte olan ülkeler için nitelikli beyinler, ulusal katma değeri artırma noktasında dinamo anlamına geliyor. Fakat küresel ticaretin ve işgücünün kabuk değiştirmeye başlamasıyla beraber nitelikli işgücünün uzak diyarlara gitme hali yani 'beyin göçü' hız kazandı. Çünkü fiziki beyin göçlerine ilave dijital göçebelik sorunsalı yüzünden Türkiye'de beyin göçü lise seviyesine kadar indi. Farklı bir ifadeyle genç ve parlak beyinlere, kendilerini ifade edebilecekleri yeterli alanı açamadığımız için zengin insan kaynağımızdan bihaber olma haliyle karşı karşıyayız.

Borsalara kote şirketlerin piyasa değeri 124 trilyon doları buldu

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği tarafından hazırlanan 'Türkiye Sermaye Piyasası 2021' raporuna göre, 2021'de küresel ölçekte borsalara kote olan şirketlerin toplam piyasa değeri bir önceki yıla göre yüzde 17 artarak, 124 trilyon dolara ulaştı. Borsa İstanbul ise yüzde 574 devir hızı ile 2021 yılında, 'küreseldeki en likit piyasa' unvanını aldı.

Politika belirleyicilerinin yanlış hamleleri akıllara şu soruyu getirdi:

ENFLASYON NE ZAMAN DURUR?

86

Küresel ölçekteki tüketici fiyat enflasyonundaki artışı anlamak için sadece arz ve talebe değil, aynı zamanda bu ikili arasında bir kama meydana getiren COVID-19'un da etkilerine bakmak gerekiyor. Buna ilave Rusya'nın Ukrayna'ya karşı savaşı, bir başka enflasyonist baskı kaynağının da doğmasını sağladı. Yoksa Fed'in şahin kararlarında yaptığı gibi süreci sadece arz ve talep eğrisine bağlamak canavarın daha uzunca bir süre hayatımızda yer almaya devam edeceğinin göstergesi.

Geçinmek için ne kadar toprağa ihtiyaç var?

ARAZİ 2.0 İLE TOPRAĞINA SAHİP ÇIK!

96

İklim değişikliğinin toprak üzerindeki etkileri oldukça fazla. Arazi kullanımı ile topraktaki değişimler de iklim değişikliğine etki ediyor. Sağlıklı topraklarda sürdürülebilir bir arazi ve toprak yönetimiyle iklim krizlerinin önüne geçip, var olan toprağımızda gıda üretirken, değişen iklime uyum sağlayabiliriz. Rus yazar Tolstoy'un da bir öyküsünde düşündürdüğü gibi "Bir insanın geçinmek için ne kadar toprağa ihtiyacı var?" İşte bu noktada ülkelerin imdadına Arazi 2.0 kavramı yetişiyor. Nedir bu Arazi 2.0?

Karikanomi

57 SEO Uzmanı

TOBB ETÜ

117 EKO İKLİM Zirvesi'nde TOBB ETÜ de vardı

TOBB ETÜ MED

120 TOBB ETÜ Mezunlar Derneği Geleneksel İftar Yemeği, 9'uncu kez gerçekleştirildi

Yaşam

124 "Bir müzisyen için enstrümanı ne ise benim için de çiçek ve bitkiler öyle"

Sağlık

126 Dünden bugüne kalp damar hastalıklarını önlemek mümkün mü?

128 Select News

KONUK YAZAR

74

Dani Rodrik, hiper küreselleşmenin ardından dünya ekonomisine farklı senaryoların yön verdiğinden, küreselleşmenin daha güçlü bir şekilde yaşanabileceğinden söz ediyor.

KONUK YAZAR

76

Richard Haass, diplomasinin Rusya ile Batı arasında Ukrayna'nın egemenliği için ulusal güvenlik amacıyla kullanılması gerektiğini anlatıyor.

YÖNETİM

Rüştü Bozkurt, zihin gidasının kalitesinin önemine dikkat çekerek zihinsel kalite için nasıl düşünülmesi, neler yapılması gerektiğine değiniyor.

78

RAKAMLARIN DİLİ

Özcan Kadioğlu, yeni ekonomi modelinin cari açık ve enflasyonu nasıl etkilediğini, neler yapılarak sorunların çözülebileceğini yaptığı analizlerle ortaya koyuyor.

80

105 Sektör Meclisleri

- Medikal Meclisi, Tıbbi Cihaz Kanunu'nu masaya yatırdı
- Cam ve Cam Ürünleri Sanayi Meclisi, üretim kayıplarını ve bu süreçteki çalışmalarını istişare etti
- Uluslararası Sağlık Turizmi Meclisi, uluslararası hizmet ticaretine yönelik teşvikleri görüştü
- Toprak Sanayi Ürünleri, enerji maliyetlerindeki artışın sektöre olumsuz etkilerini istişare etti
- Makine ve Teçhizat İmalatı Meclisi, Rusya- Ukrayna sürecinin sektöre etkilerini ele aldı
- Türkiye Sağlık Hizmetleri Meclisi, Banu Küçükkel ile "yola devam" dedi
- Enerji Meclisi, elektrik ticaretinde uzun dönemli kontrat anlaşmalarına geçti
- Ambalaj Meclisi, muhasebe ve vergi konularındaki son gelişmeleri ele aldı
- Züccaciye Meclisi, Mısır'a dair konu başlıklarını görüştü
- Tarım Meclisi, güncel sorunları ve yenilikleri istişare etti
- E-Ticaret Meclisi ve Yazılım Meclisi, Gelir İdaresi Başkan Yardımcısını ziyaret etti
- Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi, GES yatırımlarındaki asgari şartları istişare etti
- Teknik Müşavirlik Meclisi, KGM ve DSİ'deki sorunları görüştü
- Kreatif Endüstriler Meclisi, yeniden Ata Kavame dedi
- Türkiye İklimlendirme Meclisi, Milli Eğitim Bakan Yardımcıları ile görüştü
- Patent ve Marka Vekilleri Meclisi, vekillik sisteminin geliştirilmesine yönelik önerileri değerlendirdi
- Madencilik Meclisi, ÇED süreçlerini sektörler açısından istişare etti

TÜRK ŞİRKETLERİ YEŞİL MUTABAKAT'A NE KADAR HAZIR?

TEPAV araştırması, hedef alınan sektörlerde kaydedilmesi gereken çok mesafe olduğunu gösteriyor.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), Avrupa Birliği'nin (AB) Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması (SKDM) kapsamına alınan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörlerinin, Yeşil Mutabakat ve yeşil dönüşüm süreçlerine hazırlık düzeylerinin ölçülmesini hedefleyen bir çalışma gerçekleştirdi.

Türkiye ekonomisi için hayati önem taşıyan bu üç sektör, enerji kullanımı ve karbon salımı görece yoğun sektörler olma niteliğinden ötürü AB tarafından Sınırdaki Karbon Düzenlemesi kapsamına alındı. AB dışında üretilen ürünlere, üretimlerinin yol açtığı karbon ayak izi ölçüsünde ilave maliyet getiren mekanizma, Türkiye'nin rekabet gücünü etkilemesi olasılığı bulunduğundan sanayimizi iklim değişikliği ve karbon salımları konusunda acil adım atmaya zorluyor.

Çalışma kapsamında, Yeşil Mutabakat'a hazırlık düzeyini ölçme amacıyla, söz konusu üç sektörde toplam 68 firmanın katılımıyla, genel üretim verileri, karbon ayak izi hesaplaması ve kullandıkları enerjinin dağılımına ilişkin soruları içeren bir anket çalışması yapıldı. Ayrıca toplam 23 firmayla, sektörlerin iklim krizine ilişkin farkındalıkları, temiz enerjiye geçiş süreçleri, Yeşil Mutabakat ve yeşil dönüşüm gibi konulardaki beklentilerine ilişkin derinlemesine mülakatlar gerçekleştirildi.

TEPAV ANKET BULGULARINA GÖRE:

- Ankete katılan şirketlerin %46'sı ihracat yaptığını, bunların %90'ı ise AB'ye de ihracat yaptığını belirtti. Bu oranlar, söz konusu firmalar için yeşil dönüşümün önemini gözler önüne seriyor.
- Ankete katılan her dört şirketten yalnızca biri karbon ayak izini hesapladığını ifade ediyor. Demir-çelik ve çimento sektörlerinde karbon ayak izini hesaplayan şirket oranı %40 civarındayken, alüminyum sektöründe bu oran %10 düzeyinde kalıyor.
- Benzer biçimde, demir-çelik ve çimento sektörlerinde kurumsal karbonsuzlaşma politikası olduğunu ifade eden şirketlerin oranı üçte bir düzeyindeyken, alüminyumda bu oran %15.

GÜVEN SAK
TEPAV Kurucu Direktörü

Araştırmamızın en can alıcı sonuçlarından biri şu: firmalarımızda sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm konusunda uzmanlaşan bir birim yok. Demir-çelik ve çimentoda firmaların üçte birinin, alüminyumda ise ancak onda birinin dekarbonizasyon konusunda bir çerçevesi var. Şirketlerde karşı karşıya olunan meseleyle ve bu meselenin kalıcılığıyla ilgili farkındalığın olmadığını görüyoruz.

Diğer bir konu şu: şirketler Türkiye'de yapılacak düzenlemeleri görmek için bekliyor. Paris İklim Anlaşması çerçevesinde Türkiye'nin karbon salımındaki azaltım için 2053 net sıfır hedefiyle uyumlu yeni niyet beyanını açıklamasını bekliyoruz. Önümüzdeki yıl emisyon ticaret sisteminin nasıl tasarlanacağına ilişkin çerçeve ortaya çıkacak. Türkiye'nin iklim politikasının ne olduğunu, nasıl işleyeceğini idare açıklayacak. Elektrik sektöründe kömürden hızla çıkmazsak şirketlerin canını yakacak bir karbon fiyatı düzenlemesi tasarlamak zorunlu hale gelecek. Bu siyasi kararların acilen alınması gerekiyor.

Avrupa Birliği'nin ne istediği şekillenmeye başladı, ilk olarak bu sınırdaki karbon düzenlemesi mekanizmasını nasıl işleteceğini takip etmek gerekiyor. Ama bunun dinamik bir süreç olduğunu, ileride ürün bazında değer zinciri boyunca karbon ayak izini, su ayak izini, atık yönetimini içerecek şekilde genişleyeceğini de görmemiz lazım. Atlantik'in iki tarafında şekillenen bu piyasa dünyanın en zengin piyasası; G7 ülkeleri bizim ihracatımızın %60'ını oluşturuyor. Bu iş ciddi ve bu iş devam edecek.

- Üretim işlemlerinde hidrokarbon kullanımı demir-çelik sektöründe daha yaygınken, şirketlerin mevcut enerji kaynaklarını değiştirmekte isteksiz olduğu da tespit edildi. Ankete katılan tüm şirketlerin yalnızca yüzde 18'i gelecekte yenilenebilir enerji kullanmak istediğini belirtti.

TEPAV'IN YEŞİL MUTABAKAT SÜRECİNE İLİŞKİN DERİNLEMESİNE MÜLAKATLARINDA:

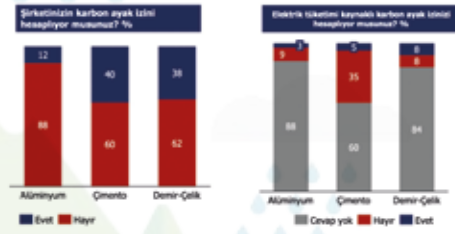
- 23 firmanın yalnızca dördünün sürdürülebilirlik birimi bulunduğu,
- Firmaların yeşil dönüşüm sürecine yaklaşımlarının farklılık gösterdiği,
- Firmaların yarısından fazlasının karbon ayak izlerini hesapladığı,
- Karbon ayak izi hesaplaması yapmadıklarını belirten firmaların çoğunun yakında hesaplama çalışmalarına başlamayı planladığı,
- Firmaların enerji dönüşüm öngörülerinin sektörel farklılık gösterdiği,
- AB ile ihracat ilişkileri daha zayıf olan bazı firmaların kömür

kullanmaya devam etmeyi düşündüğü,

- Firmaların enerji yatırımı yapmak için devlet destek ve teşviklerinin önemine ve kamu tarafından atılacak adımlar konusundaki belirsizliğe vurgu yaptıkları,
- Firmaların büyük çoğunluğunun Yeşil Mutabakat ve Sınırdaki Karbon Düzenlemesi hakkındaki bilgisinin çok sınırlı olduğu,
- Firmalar için, doğru bilgiye ulaşım ve bilginin yayımı konusunda en güvenilir kurumların ilgili sektörel çatı örgütleri olduğu saptandı.

Sonuç olarak, TEPAV çalışması, sektörel açıdan farklılık göstermekle birlikte, firmaların gerek Yeşil Mutabakat'a hazırlık düzeylerinin, gerekse yeşil dönüşüm alanındaki bilgi birikimlerinin yetersiz olduğuna dikkat çekiyor. Firmaların özellikle kamu kurumlarının bu konuda atacağı adımları beklemedikleri, bu alandaki belirsizliklerin de şirketlerin hazırlık süreçlerini etkilediği anlaşılıyor.

Ankete katılan şirketlerin % 74'ü karbon ayak izi hesaplamıyor

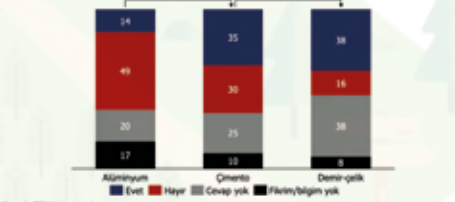

Kaynak: TEPAV Araştırması

Alüminyum sektörü firmaları, seçili diğer iki sektöre göre yeşil dönüşüme daha hazırlıksız görünüyor

Şirketinizin karbonuzlaşma (sıra gazı emisyonlarının azaltılması) politikası var mı?, %

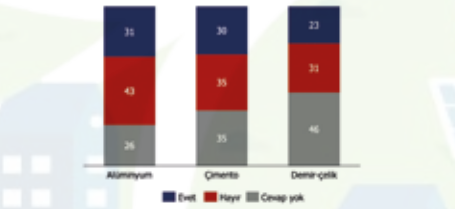
'Evet' diyen firmaların %60'ının karbon nötr olma hedefi de var

Kaynak: TEPAV Araştırması

Şirketler mevcut enerji kaynaklarını değiştirmeye isteksiz

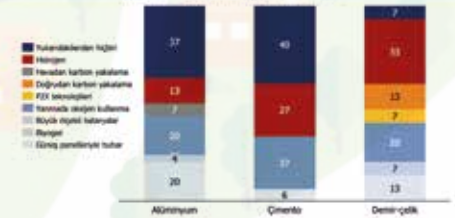
Mevcut enerji kaynakları (petrol, kömür, doğal gaz, yenilenebilir) arasında geçiş niyeti planlıyor musunuz?, %

Kaynak: TEPAV Araştırması

Gelecekte enerji kaynaklarını değiştirmeleri durumunda şirketler en fazla hidrojen ve yanarda oksijen teknolojilerine yönelmeyi düşünüyor

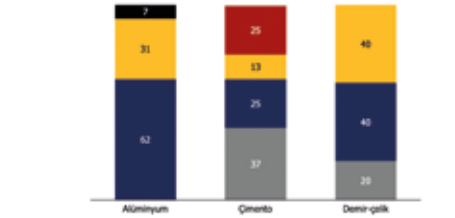
Hangi teknolojilere yönelmeyi düşünüyorsunuz?, %

Kaynak: TEPAV Araştırması

Gelecekte yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak istediğini belirten firmalar alüminyum sektöründe yoğunlaşıyor

Hangi yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmayı planlıyorsunuz?, %

Kaynak: TEPAV Araştırması

TEPAV ANKETİ VE DERİNLEMESİNE MÜLAKATLAR

TEPAV çalışması kapsamında düzenlenen anket çalışmasına 35'i alüminyum üreticisi, 20'si çimento üreticisi ve 13'ü demir-çelik üreticisi 68 firma katıldı.

TEPAV çalışması kapsamında yapılan derinlemesine mülakatlar, 11'i alüminyum üreticisi, 10'u çimento üreticisi ve 2'si demir-çelik üreticisi olmak üzere toplam 23 firma ile gerçekleştirildi.

SKDM'YE YÖNELİK ENERJİ DÖNÜŞÜMÜ

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nın zorunlu kıldığı karbonsuzlaşma sürecinin en önemli ayaklarından birini, karbon salımlarının başlıca nedenlerinden biri olan enerji bileşeni oluşturuyor. Bu kapsamda, kömür başta olmak üzere hidrokarbon enerji kaynaklarının tedricen terk edilmesi, bunları ikame etmek üzere yenilenebilir kaynakların yaygınlaştırılması ve yenilikçi enerji teknolojilerinin geliştirilmesi gerekecek. Yenilenebilir enerji kaynaklarının düzensizliğini göz önünde bulunduran Avrupa Birliği, baz yük ihtiyacını karşılayabilmek için geçiş aşamasında doğal gaz ve nükleer enerjiyi belli koşullar dahilinde sürdürülebilir yatırımlar sınıfına aldı.

SKDM NEDİR?

Avrupa Birliği, 2019 yılı sonunda, Covid-19 pandemisinin hemen öncesinde, Yeşil Mutabakat sürecini açıklarak, 2050 yılında karbon-nötr olma hedefine ulaşmak için atacağı adımların ve planladığı enerji dönüşümünün çerçevesini belirledi. 2021 yılında açıkladığı 55'e Uyum Paketi ile Yeşil Mutabakat ile öngörülen değişim için atacağı somut adımları ve hayata geçireceği yeni düzenlemeleri de kamuoyuna açıkladı. Başta Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) olmak üzere hayata geçirilmesi planlanan yeni düzenlemeler, kıta Avrupası ile de sınırlı kalmayacak. SKDM, AB dışında üretilip AB sınırlarına giren ürünler için, AB bünyesinde üretilmiş olsalar da ne kadar karbon bedeli ödenecekse AB'ye ithal edilirken de aynı oranda bir bedel ödenmesini öngörüyor. SKDM, AB ile ticaret yapan ülkeleri ve firmaları da doğrudan etkileyecek. AB, bu yolla hem ticaret partnerlerini kendi politikasını uymaya zorlayarak politikanın başarısını artırmayı hem de üretimin karbon politikaları daha gevşek olan ülke ve bölgelere kaymasını (karbon kaçışını) önlemeyi hedefliyor. SKDM uygulamasının ilk aşamasında beş sektör (demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre ve elektrik) kapsama alındı. 2023'te karbon ayak izi raporlamasının, 2026 yılında ise karbon ayak izine dayalı vergilendirmenin başlaması öngörülüyor. Önümüzdeki yıllarda sektörel kapsamın genişletilmesi bekleniyor.

tepav

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Cari açık Şubat ayında 5.15 milyar doları buldu

Cari işlemler dengesi, Şubat ayında 5.15 milyar dolar açık verdi. Tarihi rekor seviyelere ulaşan enerji ithalatının ticaret açığında sert büyümeye yol açmasıyla cari açığın 5.4 milyar dolara çıkması bekleniyordu. Merkez Bankası Ödemeler Dengesi İstatistikleri'ne göre; cari işlemler açığı, Şubatta bir önceki yılın aynı ayına göre 2 milyar 707 milyon dolar artarak 5 milyar 154 milyon dolar oldu. Türkiye'nin on iki aylık cari işlemler açığı 21 milyar 845 milyon dolar olarak kayıtlara geçti. Bu gelişmede, ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığının 3 milyar 902 milyon dolar artarak 6 milyar 3 milyon dolara yükselmesi etkili oldu. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise bir önceki yılın aynı ayında 624 milyon dolar fazla vermişken, bu ay 2 milyar 167 milyon dolar fazla verdi. Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler bir önceki yılın aynı ayına göre 874 milyon dolar artarak 1 milyar 608 milyon dolara çıktı. Doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler 4 milyon dolar olarak gerçekleşti. Portföy yatırımları 765 milyon dolar tutarında net çıkış kaydedildi.

Deride hedef 2 milyar doları aşmak

Pandemiden en çok etkilenen sektörlerin başında gelen deri ve deri mamulleri sektörü, geçen yıl toparlanma kaydederek, bir önceki yıla göre yüzde 29.6'lık büyümeye 1.73 milyar dolarlık ihracata imza attı. Bu yılın ilk 3 ayında yüzde 27'lik büyümeye 503 milyon dolarlık ihracat yapan sektör, küresel ticarettten aldığı payı yüzde 1'e çıkarmayı hedefliyor. Türkiye Deri Sanayicileri Derneği (TDSD) Başkanı Burak Uyguner, küresel deri ve deri mamulleri sektörünün, yaklaşık 220 milyar dolarlık ticaret hacmi bulunduğunu Türkiye'nin de aldığı payın 1.7 milyar dolar olduğunu kaydetti. Uyguner, "İlk etapta aldığımız payı yüzde 1 ve üzerine çıkarmayı hedefliyoruz. Bu sene ihracatta 2 milyar doları geçmeyi planlıyoruz. 2026 yılı sonunda 5 milyar doları bulacağımızı düşünüyoruz" dedi.

İşletme sermayesi ihtiyacı kredileri uçurdu

Yeni Türkiye ekonomi politikası kapsamında hem Hazine ve Maliye Bakanlığı hem de Merkez Bankası metinlerinde 'selektif kredi' yaklaşımı öne çıkıyor. Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati de önceki gün yaptığı açıklamada kredi büyümesine ticari kredilerin öncülük ettiğini belirtti. Merkez Bankası verilerine göre de 13 haftalık kur etkisinden arındırılmış kredi büyümesi yüzde 40.93, ticari kredi büyümesi ise yüzde 45.76 oldu. Ticari kredilerdeki bu yıllık artış 26 Haziran 2020 haftasındaki artışın ardından en hızlı büyümeye işaret ediyor. Bankacılık kaynakları yeni yatırım ihtiyacı olsa da 23 ayın ardından böylesi bir hız kazanan ticari kredi kullanımında en büyük ihtiyacın işletme sermayesinden kaynaklandığına dikkat çekti. Türkiye'de yüzde 61.1'e gelen tüketici enflasyonu, dünyada artan emtia fiyatları, enerji fiyatlarındaki yükseliş, TL'deki değer kaybı işletmelerin sermaye ihtiyacının her geçen gün artmasına neden oluyor. Bankacılık kaynaklarının verdiği bilgiye göre ticari kredilerde bu denli hızlı yükselişin temel nedenini de 'işlerin yürümesini sağlamak' amacıyla kullanılan krediler oluşturuyor.

İhracat bedeli netleşiyor

Şirketlerin ihracat gelirlerinin yüzde 25'ini Merkez Bankası'na satma zorunluluğunda artırım geliyor. Konuya yakın kaynaklardan edinilen bilgiye göre bir süredir yüzde 25'in artırılması konuşuluyor. TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun Türkiye İhracatçılar Meclisi yönetimiyle yaptığı görüşmede de konu dile getirildi. Konuya yakın kaynaklar bu değişikliğin Merkez Bankası tarafından ihracat genelgesiyle yapılacağını dile getirirken, Merkez Bankası adım atmadan önce Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı'nın da bu sürece dahil olacağını belirtti. Kaynakların verdiği bilgiye göre yakın zamanda değişiklik yapılması planlanıyor. Ancak yüzde 25'in yüzde 40'a mı çıkarılacağı yoksa başka bir oran mı olacağı konusunda planlamalar devam ediyor.

İşin erbabı, ticari hayatını **TekCep'ten takip eder!**

İşCep Ticari'nin TekCep menüsü üzerinden farklı bankalardaki tüm ticari hesaplarınızı ve POS hareketlerinizi tek şifreyle takip edebilirsiniz! Üstelik haziran ayı sonuna kadar ücretsiz!

**Aynı zamanda
Ticari İnternet
Şubesi'nde!**

Karekodu okutun,
TekCep hakkında bilgi alın.

İEP'e 3 yılda 9.3 milyar liralık kaynak

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Prof. Dr. Vedat Bilgin'in yaptığı açıklamada, bahsettiği İşbaşı Eğitim Programı'ndaki yeni döneme ilişkin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da yaptığı açıklamada, program kapsamında alınan personelin 2 yıllık istihdamında, ücretin 6 aylık kısmının Bakanlık tarafından ödeneceğini bildirdi. Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Elemanı Dr. Okan Güray Bülbül ise yaptığı açıklamada, yeni programın suistimallerin engellenmesi ve daha fazla işsiz, uzun süreli istihdamını içerdiğini bildirdi. İşbaşı eğitim programının İŞKUR tarafından başarıyla yürütüldüğünü kaydeden Bülbül bu kapsamda; 2019'da 3, 2020'de 2.7 ve 2021'de 3.6 milyar lira olmak üzere son üç yılda toplam 9.3 milyar liralık ödeme yapıldığını anlattı. Bülbül, katılımcıların en az yüzde 70'inin en az 9 ay süreyle istihdam edilmesi gerektiğini kaydederken, 6 aylık programda ise istihdam süresinin toplam 2 yılı bulduğunu vurguladı.

Çiftçilere 150 milyon liralık destek

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, 150 milyon 167 bin 123 liralık tarımsal destek ödemelerini bugün çiftçilerin hesaplarına aktaracaklarını bildirdi. Kirişçi, Twitter hesabından konuya ilişkin paylaşımında bulundu. Bakan Kirişçi, 150 milyon 167 bin 123 liralık tarımsal destekleme ödemelerini bugün çiftçilerimizin hesaplarına aktaracaklarını belirterek, "Emek veren, alın teri döken çiftçi kardeşlerime hayırlı ve bereketli olsun" değerlendirmesinde bulundu. Kirişçi, ödemenin 127 milyon 810 bin 865 lirasının hububat, baklagil ve dane mısır, 10 milyon 364 bin 460 lirasının Bombus arısı, 2 milyon 235 bin 556 lirasının sertifikalı fidan, 9 milyon 756 bin 242 lirasının da kırsal kalkınma desteği kapsamında yapılacağını kaydetti.

Yüksek enflasyon dönemi tüketici ihtiyaçtan takipte

Yüksek enflasyon ve TL'deki değer kaybının yarattığı alım gücü kaybı ve hane halkı bütçesini yönetme güçlüğü tüketicinin ihtiyaç kredisi taksitlerini de vurdu. Tahsili gecikmiş oranı ihtiyaç kredilerinde bir yılda yüzde 48.3 arttı. Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre ihtiyaç kredisinde tasfiye olunacak alacak oranı son 1 yılda 1.4 puan arttı ve yüzde 4.3'e yükseldi. Hem Bankacılık Denetle-

me ve Düzenleme Kurumu'nun (BDDK) takibe atılacak alacak süresinde bankalara sağladığı esnekliğin sona ermesinin yanı sıra bu artışta yüksek enflasyon ve TL'nin değer kaybı ile alım gücü gerileyen tüketicilerin borçlarının ödeyememeleri etkili oldu. Bunun yanı sıra 50 bin liranın üzerinde tüketici kredilerinde vadenin 36 aydan 24 aya düşürülmesiyle yükselen aylık ödemeler de tüketiciye ağır geldi.

Türk vatandaşlığı başvurusunda değişiklik

İstisnai olarak Türk vatandaşlığına başvuru için satın alınması gereken gayrimenkulün değeri 250 bin dolardan 400 bin dolara yükseltilecek. Alınan bilgiye göre, dün Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığındaki Cumhurbaşkanlığı Kabinesi'nde istisnai Türk vatandaşlığı için satın alınması gereken gayrimenkulün değerinin yükseltilmesi görüşüldü. Kabine Toplantısı'nda istisnai Türk vatandaşlığına başvuru için satın alınacak gayrimenkulün değerinin 250 bin dolardan 400 bin dolara çıkarılması kararlaştırıldı. Bu karar kapsamında Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in istisnai olarak Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin hükümlerin bulunduğu 20'inci maddesinin 2'nci fıkrasının "b" bendinde değişiklik yapılması öngörülüyor.

KOM PEN
KOMPLEKSİTE

MPG

Konya Kağıt
Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Divapan

GOLDA

MURATLI
KARTON

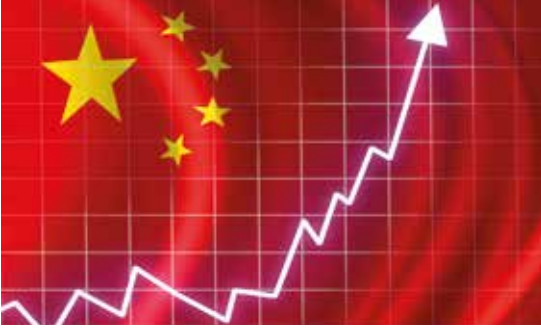
'ÜLKEMİZİN DÜNYADA ANILAN
MARKASI OLMAK İNANCIYLA'
YARINLARA YÜRÜMEYE DEVAM EDİYORUZ...

Gücü Köklerinde, Kökleri Yarınlarda...

www.beraholding.com.tr

bera
HOLDİNG

Çin'de büyüme beklentileri aştı

Çin Ulusal İstatistik Ofisi'nden yapılan açıklamaya göre, ilk çeyrekte GSYH geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 4.8 arttı. Piyasalarda beklenti artışın yüzde 4.6 olacağı yönündeydi. Çin'in bu yıl yüzde 5.5 büyüme hedefi bulunuyor. Ancak birçok ekonomist Çin hükümetinin bu hedefe ulaşabileceğine şüpheyle bakıyor. Ukrayna ile Rusya arasındaki savaş, enflasyon ve tedarik sıkıntıları, küresel ekonominin görünümünü karartıyor. Analistler, "Bu noktada büyüme hedefi imkansız" yönünde görüş belirtiyorlar. Ülkede ilk çeyrekteki büyümenin çoğu Ocak ve Şubat ayına sıkıştırıldı. Mart ayında, COVID-19 nedeniyle başlayan karantinalar, Shenzhen, Şanghay ve Kuzeydoğu Sanayi Bölgesi de dahil olmak üzere büyük sanayi merkezlerine yayıldı. Bu karantinaların çoğu devam ediyor ve bu da ikinci çeyrekle ilgili soru işaretlerini gündeme getiriyor. Ülkede ilk çeyrekte büyüme bir önceki döneme göre ise yüzde 1.3 artış gösterdi.

Avusturya'da enflasyon 41 yılın zirvesinde

Avusturya'da yıllık enflasyon, Ukrayna'daki savaşla artan enerji fiyatlarının etkisiyle mart ayında yüzde 6.8'ye yükselerek, 1981'den bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. Avusturya İstatistik Kurumu (Statistik Austria), ülkenin Mart ayı enflasyonuna ilişkin öncü verileri açıkladı. Buna göre, Avusturya'da yıllık bazda şubat ayında revize olarak yüzde 5.8 olan TÜFE, Mart'ta yüzde 6.8'ye yükselerek Kasım 1981'den bu yana en yüksek seviyeye çıktı. Ülkede TÜFE, Mart'ta aylık bazda ise yüzde 2.1 yükseldi.

ABD'den Ukrayna'ya 1.3 milyar dolarlık yeni yardım

ABD Başkanı Joe Biden, Ukrayna'ya 800 milyon doları savunma, 500 milyon doları ekonomi alanında olmak üzere 1.3 milyar dolarlık ek yardım sağlayacaklarını duyurdu. Biden, Rusya-Ukrayna savaşında Ukrayna'ya yapılacak yeni yardımlar ve Rusya'ya karşı atılacak yeni adımlar konusunda Beyaz Saray'da basın açıklaması yaptı. Rus kuvvetlerinin Kiev'den çekildiğini ancak Rusya'nın Ukrayna'nın doğusunda bazı toprakları ele geçirmeye çalıştığını söyleyen Biden, "Rusya savaşın bir sonraki sahnesini kurarken şu anda çok kritik bir zaman dilimindeyiz" dedi.

Almanya'da ihracat beklentilerin üzerinde arttı

Almanya'da ihracat ve ithalat rakamları beklentilerin üzerinde geldi. Almanya Federal İstatistik Bürosu tarafından açıklanan verilere göre, mevsimsel düzeltilmiş verilerle ihracat şubat ayında bir önceki aya göre yüzde 6.4 yukarı geldi. Piyasa tahminleri yüzde 1.5 artış olacağı yönündeydi. İthalat yüzde 4.5 artışla analistler yüzde 1.4 artış yönündeki tahmininin üzerinde geldi. Böylece mevsimsel düzeltilmiş verilerle ihracat 124.7 milyar euro, ithalat 113.1 milyar euro olurken, ticaret fazlası 11.5 milyar euro oldu. Piyasa tahmini fazlanın 9.6 milyar euro olacağı yönündeydi.

TÜRKİYE'NİN

**EN HIZLI BÜYÜYEN
10. ŞİRKETİ**

**Göktekin
Enerji**
Türkiye'nin sonsuz enerjisi

TOBB TÜRKİYE 100'DE

En Hızlı Büyüyen 10. Şirket
Olmanın Gururunu Yaşıyoruz.

Adana'dan
Tüm Türkiye'ye
Yayılan Enerjimizle
Büyümeye Devam
Ediyoruz.

     goktekinenerji.com

TOBB

İngiltere'de fatura ödeyemeyenlerin sayısı hızla artıyor

İngiltere'de enerji fiyatlarında son yapılan artırımdan önce de faturalarını ödemekte zorlanan hane halkı sayısının arttığı ortaya çıktı. Ulusal İstatistik Ofisi (ONS) verilerine göre mart ayında hane halklarının yüzde 23'ü faturalarını ödemek çok zorlandı. Kasım ayında bu oran yüzde 17 olmuştu. Mart ayında enerji faturalarını ödemekte zorlanan hane halkları, faturalarını ödemekte zorlananların yüzde 43'ünü oluşturdu. İngiltere'de nisan ayı itibarıyla enerji şirketleri abonelerine ücretleri yüzde 54'e varan oranda artırabilme yetkisi aldılar. Enerji faturalarında artış 22 milyon hane halkını etkileyecek. Resolution Foundation ekonomisti Jact Leslie, enerji faturalarını ödemekte zorlanan hane halkı sayısının bu ay 5 milyona ulaşacağını öngördüklerini belirtti.

Japonya'dan ekonomiye 6.2 trilyonluk destek

Nikkei gazetesinin haberine göre Japon hükümeti, artan petrol fiyatları ve yaşam maliyetleri karşısında ekonomiyi desteklemeye yönelik acil tedbirler kapsamında 6.2 trilyon yen harcamayı planlıyor. Nikkei'nin kaynak belirtmeden verdiği habere göre ekonomik paketin büyüklüğü harcamaya yapılmasını içermeyen kalemlerle birlikte 13.2 trilyon yen seviyesine ulaşabilir. Habere göre Japon hükümeti 6.2 trilyon yenin finansmanı için cari yasama dönemi içinde 2022 için 2.7 trilyon yen ek bütçe kullanacak. Buna ek olarak mevcut rezerv fonlardan 1.5 trilyon yen harcanacak.

Güney Kore'de enflasyon son 10 yılın zirvesini gördü

Güney Kore'de enflasyon yükselen enerji fiyatlarının etkisiyle son 10 yılın en yüksek seviyesine geldi. Güney Kore İstatistik Bürosu tarafından yapılan açıklamaya göre, Mart ayında tüketici fiyatları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 4.1 artış gösterdi. Piyasalarda beklenti bir önceki ay yüzde 3.7 olan enflasyonun yüzde 3,8'e çıkacağı yönündeydi. Böylece 2011 yılı Aralık ayından bu yana en yüksek seviyeye ulaşıldı. Tüketici fiyatları aylık bazda ise yine piyasa tahminlerinin üzerine çıktı ve yüzde 0.7 arttı. Analistler yüzde 0,4 artış olacağı yönünde görüş belirtiyorlardı. Ülkede çekirdek enflasyon ise aylık yüzde 0.1, yıllık yüzde 2.9 artış gösterdi.

Endonezya, palm yağı yasağını genişletebilir

Endonezya, iç pazarda yemeklik yağ kıtlığı yaşanması halinde rafine edilmiş palm yağı ihracatına uyguladığı yasağı genişletmeye hazırlanıyor. Dünyanın en büyük palm yağı ihracatçısı konumunda olan Endonezya, rafine edilmiş, ağartılmış ve kokudan arındırılmış (RBD) palm yağının ihracatını durdurmayı planlıyor. Ham palm yağı ve diğer alt ürünlerin ihracatı ise devam edecek. Endonezya'nın dışarıya sattığı toplam palm yağı ürünlerinin yüzde 40'ını RBD palm yağı yani rafine edilmiş palm yağı oluşturuyor. Analistlerin tahminlerine göre, yasağın gelmesiyle Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi konumunda olan Endonezya'nın ihracat gelirlerinin önemli ölçüde etkileneceğini gösteriyor.

Türkiye Sigorta'dan dört dörtlük Tamamlayıcı Sağlık Sigortası!

Siz de tamamlayıcı sağlık sigortanızı uygun fiyat ve 9 taksit fırsatıyla Türkiye Sigorta'dan yaptırın. Hem sağlığınıza hem bütçenize iyi gelecek pek çok ayrıcalıktan faydalanın.

Uygun
Fiyat ve
9
Taksit
Fırsatı

Ayakta ve
Yatarak
Tedavi
Seçenekleri

Geniş
Özel Hastane
ve
Anlaşmalı
Kurum Ağı

Check-Up
Hizmeti

**Neden kazandığını
bilmiyorsan,
neden kaybettiğini nasıl
bileceksin?**

JOHAN CRUYFF
(25 NİSAN 1947 - 24 MART 2016)

EPAL palet üretimi 2021'de rekor seviyeye yükseldi

2021'de ilk kez 100 milyondan fazla yeni EPAL Euro palet üretildi

Avrupa Palet Birliği [European Pallet Association e.V. (EPAL)], 2021'de EPAL Euro palet havuzu büyümesini sürdürdü. İlk kez bir yıl içinde 100 milyondan fazla yeni EPAL Euro palet üretildi.

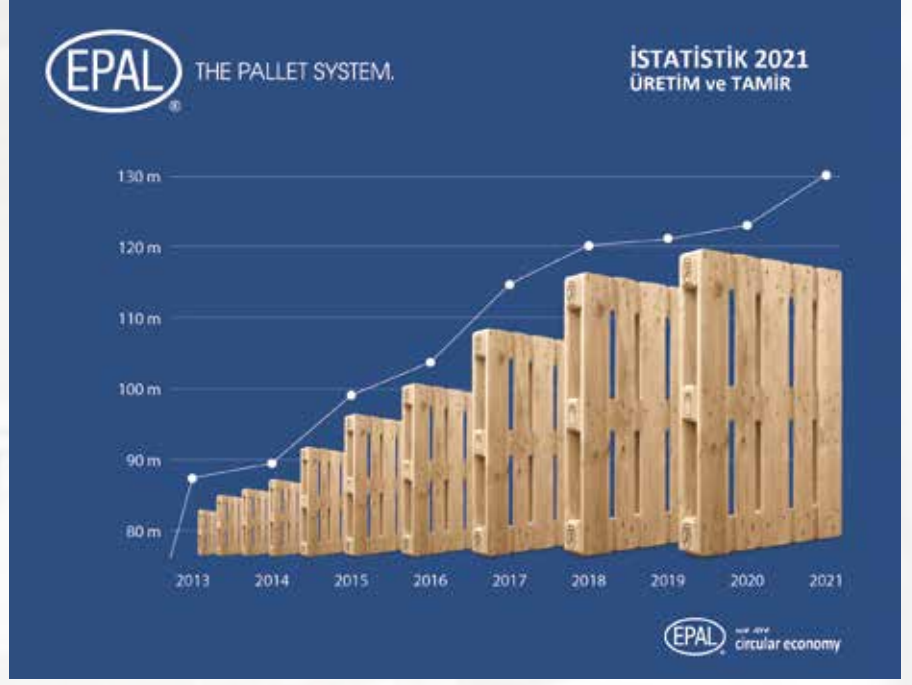
101,3 milyon yeni EPAL Euro palet ile rekor sonuç

101,3 milyon yeni EPAL Euro paletin rekor sonucu, bir önceki yıla göre %5,5'lik bir büyümeye karşılık geliyor (üretim 2020: 96,1 milyon EPAL Euro palet). Onarım alanında da %7,6'lık önemli bir artış kaydedildi. Özellikle dikkat çeken, %66,7 artışla 288.149 EPAL Gitterbox (Telli Kasa) üretimi oldu. 2021 yılında tüm EPAL yük taşıyıcılarının toplam üretim ve onarım hacmi 130,8 milyon palet (+ %6) idi.

EPAL Başkanı Robert Holliger: "2021, büyük zorluklarla dolu bir yıldır. Bir yandan korona pandemisinin beklenen gevşemesinin ardından ekonomik iyileşme ile EPAL yük taşıyıcıları için önemli bir talep yarattı. Öte yandan, ahşap fiyatlarındaki ciddi artışlar ve kıtlık, EPAL Euro palet üreticileri ve tamircileri için durumu oldukça zorlaştırdı. Ahşap kıtlığına rağmen EPAL Euro paletlerin üretimini arttırmanın mümkün olmasından özellikle gurur duyuyoruz. Bu olağanüstü sonuç için EPAL lisans sahiplerine ve EPAL Euro palet kullanıcılarına teşekkür ederiz."

Sanayi ve ticaretin tedarik zincirlerinin güvence altına alınması

2021 baharında ahşabın kıtlığı ve fiyatındaki artış nedeniyle endüstriyel ve per-

akende kullanıcılar için yeterli sayıda EPAL Euro palet tedarik etmenin mümkün olmaya-
cağına dair endişeler vardı. Geriye bakıldığında bu endişenin yersiz olduğu kanıtlandı. EPAL Euro palet havuzu, 2021'de sanayi ve perakende ile tedarik zincirleri için güvenilir bir ortak olmaya devam etti ve EPAL Euro paletlerinin sürekli kullanılabilirliğini sağladı.

EPAL CEO'su Bernd Dörre: "Kullanıcıların açık EPAL Euro palet havuzuna duydukları yüksek güven, EPAL Euro paletlerinin uluslararası lojistik sektörü için ne kadar önemli olduğunu da kanıtlıyor. EPAL Euro paletlerinin kullanımı, lojistik süreçlerin verimliliğini ve güvenliğini sağlamanın yanı sıra, kullanıcıların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmalarına da

yardımcı olur. EPAL Euro paletlerinin yeniden kullanılması, ahşap kaynaklarını korur; üretim ve nakliyeden kaynaklanan CO2 emisyonlarını azaltır. EPAL Euro palet havuzu, sürdürülebilir döngüsel ekonominin başlıca örneğidir. Bu nedenle, açık palet alışverişindeki katılımcı sayısının sürekli artması ve bunun EPAL Euro palet üretiminde rekor sonuca yol açması pek şaşırtmadı".

Ukrayna'daki savaşın önemli etkileri nedeniyle, rekor sonucunun 2022'de tekrarlanıp tekrarlanamayacağını değerlendirmek şu anda zor. Ancak, EPAL Euro palet üretimindeki büyüme 2022 yılının ilk çeyreğinde de devam etti. Bu nedenle, EPAL Euro paletlerinin güvenli temini garanti edilmektedir.

EPAL Hakkında

Uluslararası bir dernek olan Avrupa Palet Birliği [European Pallet Association e.V. (EPAL)], EPAL Euro palet değişim havuzunu düzenler. EPAL Euro paletleri, Avrupa'daki sanayi ve ticaret tedarik zincirlerinin temelini oluşturur. EPAL markası, lojistikte kalite, güvenlik ve sürdürülebilirliği temsil eder.

Şu anda dolaşımda olan yaklaşık 625 milyon EPAL Euro paleti ve yaklaşık 20 milyon EPAL Gitterbox (Telli Kasa) ile EPAL Euro palet değişim havuzu; dünyanın en büyük açık palet değişim havuzudur. 1.500'den fazla EPAL lisansı sahibi, dünya çapında EPAL Euro paletlerini ve diğer EPAL yük taşıyıcılarını üretir ve onarır.

EPAL herhangi bir ekonomik kâr hedefi peşinde koşmaz. 1991 yılında değiştirilebilir Euro paletler için uluslararası bir dernek olarak kurulan EPAL, şu anda 30'dan

fazla ülkede Ulusal Komiteler ve Temsilciler ile aktif çalışıyor. EPAL'in faaliyetlerinin odak noktası, uluslararası EPAL Euro palet değişim havuzunun organizasyonu ve EPAL Euro paletleri, EPAL Gitterbox (Telli Kasa) ve diğer EPAL yük taşıyıcılarının üretim ve onarımının kalite güvencesidir.

Yeniden kullanım, değişim, onarım ve geri dönüşüm ilkelerine sahip EPAL Euro palet değişim havuzu, otuz yılı aşkın süredir sürdürülebilir döngüsel ekonominin başlıca örneği olmuştur. Ahşaptan yapılan EPAL Euro paletler, iklim korumasına önemli bir katkı sağlar. CO2 depolar, israfı önlerler ve yeniden kullanım, değişim, onarım ve geri dönüşüm yoluyla endüstri, ticaret ve lojistikteki kullanıcıların karbon ayak izi olan CO2 dengesini iyileştirir.

**TÜRKİYE'NİN
KANAYAN YARASI: BEYİN GÖÇÜ**

Parlak beyinlere sahip çıkalım!

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri belki de en çok tartışılan konulardan birini de beyin göçü oluşturuyor. Çünkü gelişmekte olan ülkeler için nitelikli beyinler, ulusal katma değeri artırma noktasında dinamo anlamına geliyor. Fakat küresel ticaretin ve işgücünün kabuk değiştirmeye başlamasıyla beraber nitelikli işgücünün uzak diyarlara gitme hali yani 'beyin göçü' hız kazandı. Çünkü fiziki beyin göçlerine ilave dijital göçebelik sorunsalı yüzünden Türkiye'de beyin göçü lise seviyesine kadar indi. Farklı bir ifadeyle genç ve parlak beyinlere, kendilerini ifade edebilecekleri yeterli alanı açamadığımız için zengin insan kaynağımızdan bihaber olma haliyle karşı karşıyayız.

Beyin göçü kavramını basit bir şekilde ifade edecek olursak, göç veren ülkenin araştırmacılarını, bilim insanlarını ve nitelikli işgücünü neredeyse sıfır bedelle ihraç etmesi, göç alan ülkenin ise bu gücü aynı şekilde sıfır maliyetle kazanması anlamına geliyor. Beyin göçüne neden olan etmenler arasında; mesleki açıdan iyi eğitim almış ve iyi yetişmiş kişilerin; olanaksızlık, işsizlik, liyakate önem verilmemesi, hukuk ve adalette yaşanan sıkıntılar öne çıkıyor. Saydığımız etkenlerden dolayı başka ülkelerde okumayı ve çalışmayı tercih etmesi olarak tanımlanan nitelikli beyin göçü artık lise seviyesine kadar indi. İşin ilginç nitelikli beyin göçü artık fiziki anlamda yaşanmıyor. Genç ve parlak beyinlerimiz ülkemizde oturmayla, insanı ihtiyaçlarını yine bu coğrafyada karşılamaya devam ediyor fakat dijital araç ve gereçler vasıtasıyla uluslararası kuruluşlara hizmet veriyor. Bu konuda Türkiye’de başı çeken sektör ise yazılım olmuş durumda.

ALMANYA, ABD, KANADA VE FRANSA’YA GÖÇ VERİLİYOR

Türkiye’nin her geçen yıl biraz daha derinleşen nitelikli beyin göçü sorununun lise seviyesine kadar inmesi ise aslına bakılırsa yüksek katma değer üretmek için çabalayan endüstri için sonsuzluk sarmalı (hareket eden bir maddenin her defasında aynı noktaya gelmesi) anlamına geliyor. Konunun önemini kavramak açısından dikkat çeken bir veriyi paylaşalım, yorumlamakta fayda var. Her yıl Milli Eğitim Bakanlığı’nın önemli liselere giriş için yapmış olduğu LGS’de yüzde 1’lik dilimde kalan öğrencilerin yüzde 60’ı lise tahsili sonrası üniversite okumak için yurt dışına gidiyor.

Yapılan bir araştırmaya göre; İstanbul Erkek Lisesi’nden 2019 mezunlarının yüzde 52.6’sının, Alman Lisesi’nden yüzde 94.7’sinin, Galatasaray Lisesi’nden yüzde 32.6’sının yükseköğrenim için Almanya, ABD, Kanada ya da Fransa gittiği tespit edildi. Peki bu gidişin gelişi var mı? Yani üniversite tahsilini tamamlayan bireylerin yüzde kaçını geri dönüyor? İşte burada koca bir muamma bulunuyor. Çünkü bu gençler eğitim için gittikleri ülkelerde yetenekleri oranında orada kalmayı başarıyor. Belki küçük bir dilim ailelerin talebiyle ülkesine geri dönüyor lakin geri dönenler ise iş yaşamlarını dijital göçebelik şeklinde sürdürüyor.

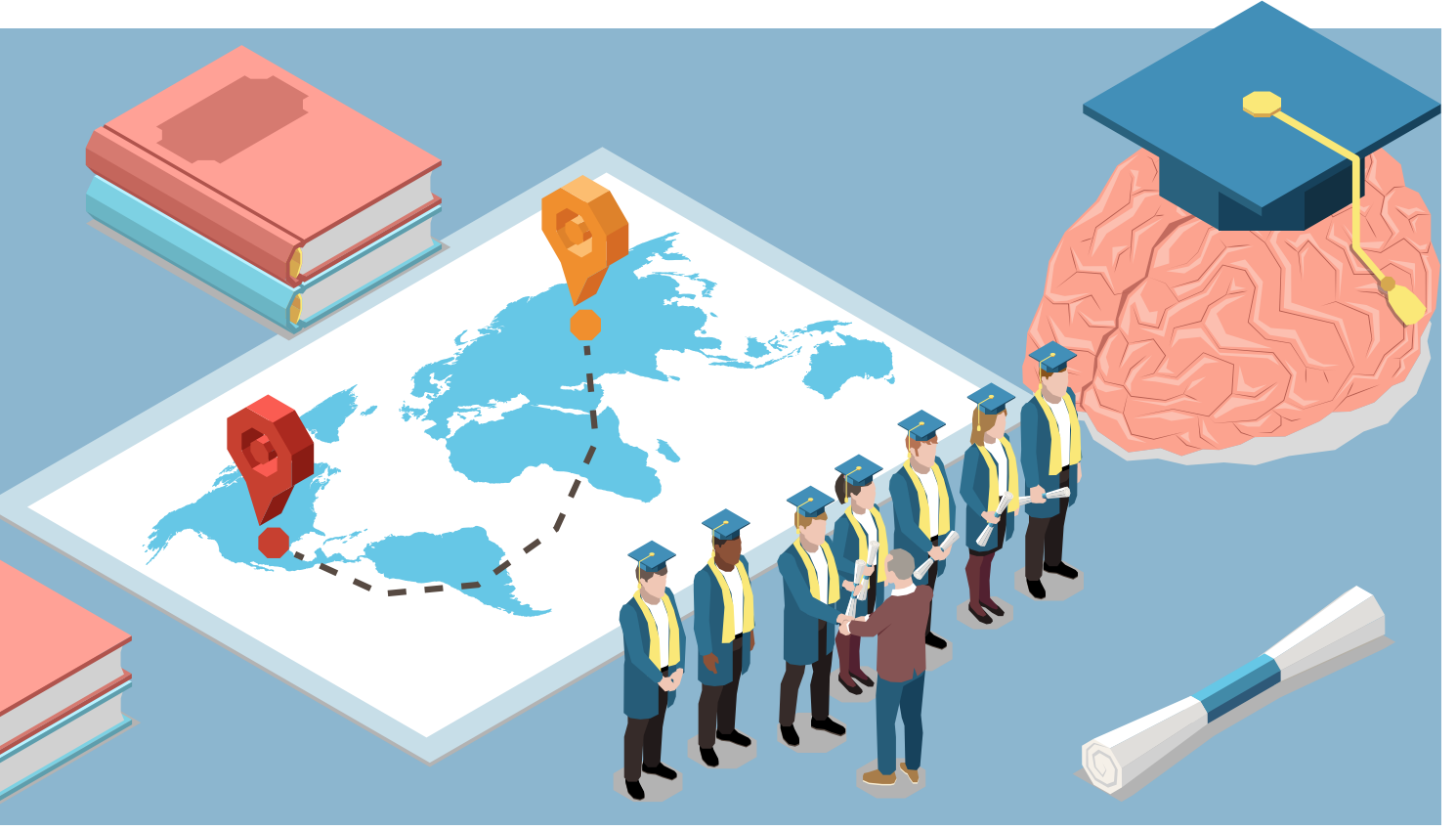

Basit matematik yapacak olursak; dünyada her yıl basılan çip miktarı kadar beyine ihtiyaç var. Nasıl ki futbol endüstrisini elinde tutan bir zamanların sömürgeci devletleri dünyanın neresinde olursa olsun yetenek gösteren bir oyuncuyu hemen altyapı havuzuna dahil ediyor, işte aynı model artık yeni dünya döngüsünün merkezkaç kuvveti olmuş durumda.

Gençlerin gittikleri ülkelerde kalma oranlarını inceleyen ABD Ulusal Bilim Akademisi’ne göre, Doğu Asya öğrencilerinin yüzde 77.2’si, Latin Amerika öğrencilerinin yüzde 64.3’ü, Afrikalı öğrencilerin yüzde 42.1’i çalışmalarını bitirdikten sonra bu ülkede kalıyor. Türkiye’den devlet bursu ile ABD’ye gönderilen öğrencilerin ise yüzde 25’i dönüyor. Hâlen yurt dışında devlet bursu ile okuyan öğrencilerin yüzde 80’inden fazlası ise ABD’de eğitim görüyor.

GELİŞME YOLUNDA İLERLEMELER BU ANLAYIŞLA DAHA DA ZOR

Az gelişmiş ülkelerin kıt kaynaklarıyla yetiştirdiği nitelikli insanların bir başka ülkeye gitmesi elde kalanlarında vasat ve vasat altı eğitim ve beceriye sahip olması sonucunda ülkelerin gelişme yolunda ilerlemesi bile zor görünüyor. Son dönemde nitelikli beyin göçünün ahlaki olup olmadığı da ayrı bir tartışma konusu. Ülkeler gibi büyük firmalar küçük veya yerel firmalar tarafından sabırla ve emekle yetişmiş elemanları transfer ederek, bunlardan daha kısa sürede faydalanıyor. Dolayısıyla beyin göçü sadece ülkeler arasında kalmayıp, küçük yerel firmalardan büyük uluslararası firmalara da doğru da yaşanıyor. Bu veri bile aslına bakılırsa durumun vahimliğini ortaya koyuyor. Çünkü yüzde 98’i KOBİ niteliğinde olan üretim yapımızın daha ileriye gidebilmesi için tüm iş kollarının talebini karşılayabilecek miktarda zihnen gelişmiş bireyler üretmemiz gerekiyor. Bu üretimin anahtarını ise gençleri anlamak ve onlara kendilerini yeterince ifade edebilecekleri alanları açmak meydana getiriyor.

İMKANSIZLIK YAŞAYAN BİREY YUVADAN AYRILMAK ZORUNDA

Türkiye'de olduğu gibi dünyada da sıklıkla gündeme gelen beyin göçü; iyi

eğitim görmüş, kalifiye ve yetenekli iş gücünün az gelişmiş ya da gelişmekte olan bir ülkeden, gelişmiş başka bir ülkeye akışı ifadeleriyle tanımlanıyor. Bu akış genellikle

gelişmemiş ülkelerde yetişen ve kendini geliştiren insanların; olanaksızlık, iş bulamama veya mesleğini istediği gibi icra edememe durumlarından kaynaklanıyor.

1 milyardan fazla dijital nomad geliyor

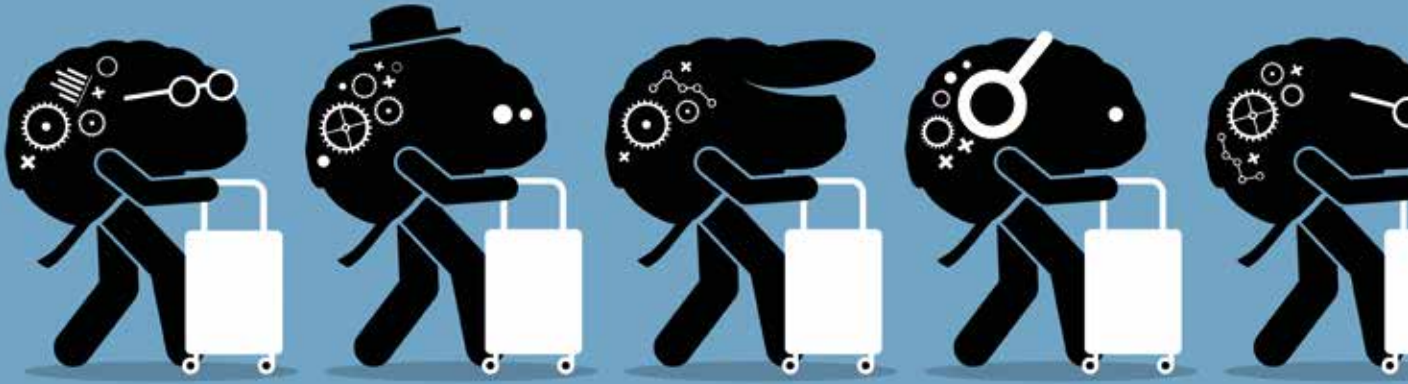
Bir yandan profesyonel iş hayatını sürdürürken bir yandan da farklı ülkeleri ve kültürleri tanıma imkanı sunan dijital göçebelik, sadece bir bilgisayarın ve internet bağlantısının yeterli olduğu çalışma modeli olarak karşımıza çıkıyor. Pandemiyle birlikte sayıları hızla artan ve dünya çapında 35 milyona ulaşan dijital göçebeler için bir bilgisayarda olması gereken özellikler yaşam tarzıyla orantılı olarak değişkenlik gösteriyor. Dijital dünyanın hızla gelişerek sınırları ortadan kaldırması, farklı iş kollarının yanı sıra yeni çalışma şekillerini de ortaya çıkardı. Serbest çalışan anlamına gelen "freelancer", kendi mekanlarında kalarak hizmet veren "uzaktan çalışan" kavramlarından sonra adını sıkça duyduğumuz kavramlardan biri de; seyahat ve iş hayatını birleştiren "Dijital Göçebelik" (Digital Nomad) oldu.

Geleceğin en önemli iş ve çalışma modellerinden biri olarak görülen Digital Nomad, pandemiyle birlikte beklenenden daha hızlı bir şekilde milyonlarca kişinin ve şirketin gündemi haline geldi. Dünya çapında çeşitli milletlerden 35 milyondan fazla dijital göçebe bulunuyor. MBO Partners'a göre 17 milyondan fazla serbest çalışan da dijital göçebe olma yolunda. Günümüzde daha özgür çalışma ortamı isteyenlerin sayısı artarken, 2035 yılına kadar 1 milyardan fazla dijital göçebe olacağı tahmin ediliyor.

Bilim insanlarının göçü en az bilim kadar eski

Göç konusunu inceleyen araştırmalara göre bilim insanlarının göçünün bilim kadar eski olduğudur. Yapılan araştırmalara göre MÖ. 600 yılının hemen sonrasına kadar konuyla ilgili olarak somut bilgiler bulunmamaktadır. Bu tarihlerle. MÖ. 300'üncü yıllarda göçün yönü Atina'ya doğruydı. Bu dönemde seyahat etmenin taşıdığı zorluk ve arz ettiği tehlikelere rağmen Atina'ya öğrenci, eğitmen ve araştırmacıların gittiği görülmekteydi.

Daha sonra MÖ. 300 yıllarından itibaren, Ptolemai Hanedanlığı döneminde, İskenderiye hızla dünya bilim merkezi hüviyetini kazanmış ve bu hususiyetinin yıllarca muhafaza edilmesine çalışılmıştır. Bu amaçla ilkin politikacı ve Aristo'nun öğrencisi olan Demetrios ile fizikçi Straton İskenderiye'ye çağrılmıştır. Demetrios, kurulan İskenderiye Kütüphanesi ve Müzesi'nin başına getirilmiş. Müze ve kütüphanenin insan gücü ihtiyacı, ithal edilen bilim insanlarının istihdamıyla karşılanmıştı. Böylece, bu kuruluş öncelikle Yunan beyinlerinin buraya göçüne yol açtığı gibi dünyanın diğer köşelerinden gelen bilim insanı ve araştırmacıları da bünyesinde toplamıştı. Bunda, bilimsel çalışma ortamının cazibesi kadar gelenlere yapılan cömertçe ödemeler de rol oynuyordu.

Bu harekete beyin göçü isminin verilmesi sebebi ise nitelikli insanların giderken sahip oldukları bilgi ve deneyimi de beraberlerinde götürmeleri. Aklın ve sahip olunan bilginin bir yurttan başka bir yurda, temelli

“Eski dünya düzeni nasıldı?” diye soranlarınız var ise aslına bakılırsa bugün kurulmak istenen düzenden pek de bir farkı yok. Aradaki tek fark, yeni neslin kabul edelim ki bizden daha zeki olması ve talep ettikleri özgürlük temelli gerekçelerin alışılmışın dışında olması.

olarak gittiğini ifade eden beyin göçü, donanımlı ve nitelikli bireylerin ülkeyi terk ettiği anlamına geliyor. Peki bu durum hep mi böyle idi? Aslına bakılırsa hayır. Derin Türk tarihine şöyle kapsamlı bir şekilde bakacak olursak Türkiye'nin bulunduğu coğrafyanın asırlar boyu nitelikli beyin göçü ile kadim bir kültür ve medeniyet kurduğunu hatırlamakta yarar var. Yazımızın ilerleyen bölümlerinde bu düşüncemizi elbette ki temellendireceğiz.

BİLGİ TEMELLİ EKONOMİ, BEYİN KİTLİĞİNE SEBEP

Küresel ekonomi COVID-19'un itici etkisiyle artık her anlamda bir değişim ve dönüşüm yaşıyor. Bir taraftan bozulan tedarik zinciri, bir taraftan jeopolitik olduğu kadar görüntü itibarıyla savaş halinde olduğu var-

sayılan coğrafyaların emtia fiyatlarına tavan yaptırmasının sonucu olarak artık yeni bir dünya düzeni kuruluyor. “Eski dünya düzeni nasıldı?” diye soranlarınız var ise aslına bakılırsa bugün kurulmak istenen düzenden pek de bir farkı yok. Aradaki tek fark, yeni neslin kabul edelim ki bizden daha zeki olması ve talep ettikleri özgürlük temelli gerekçelerin alışılmışın dışında olması. Dolayısıyla bugüne kadar dünyanın ekonomik döngüsünü bir kast sistemi üzerine kuran paranın politika yapıcıları (Piyasaya yön veren merkez ülkeler...) oluşturdukları kast sistemiyle de çip kıtlığına benzer bir şekilde beyin kıtlığının gelişmekte olan ekonomiler için derinleşmesine neden oluyor. Şöylesi bir basit matematik yapacak olursak; dünyada her yıl basılan çip miktarı kadar beyine ihtiyaç var. Nasıl ki futbol endüstrisini elinde

tutan bir zamanların sömürgeci devletleri dünyanın neresinde olursa olsun yetenek gösteren bir oyuncuyu hemen altyapı havuzuna dahil ediyor, işte aynı model artık yeni dünya döngüsünün merkezkaç kuvveti olmuş durumda. Bu durumu görebilen gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelerin ise en başta eğitimde olmak üzere acilen zihniyet anlamında bir dönüşüm yaşaması gerekiyor.

İTİCİ VE ÇEKİCİ SEBEP AYRIMI

Küreselleşme, insanların farklı coğrafyalardaki yaşam tarzlarından haberdarlıklarını artırdı. Özellikle bir yerden başka yere gitmenin kolaylaşması da göçü hızlandırdı. Bilgi temelli ekonominin ön plana geçmesi, nitelikli beyinlere duyulan gereksinimi de artırdı. İyi eğitilmiş bir işgücü, eko-

Fatih Sultan Mehmet ile ilimde dönüşüm başlamıştı

İstanbul'un fethiyle Avrupa'ya göç eden gayrimüslim bilim insanları yerine İstanbul, İslam âleminde; Mısır'dan, İran'dan bilim insanlarını çeken bir bilim merkezi olmuştur. Esasen Fatih Sultan Mehmet'in ilme, felsefe, sanat ve edebiyata karşı duyduğu yakın ilgi neticesinde, o zamana kadar sadece İslam dini ile ilgili bilgilerin öğretildiği medreseler yanında İstanbul'da ilk defa, bütün bilgilerin verildiği bir medrese kurulmuştu. Enderun'da da, Yunanca ve Latince bilen bilginler getirilmiştir. Osmanlılar döneminde, matbaanın kurulmasından sonra XVIII. yüzyılın ortalarından itibaren Avrupa ile tesis edilen sıkı ilişkiler neticesinde birçok Batılı bilim insanı da Türkiye'ye gelmiştir.

nomik ve toplumsal gelişmenin olmazsa olmaz koşulu hâline geldi. Beyin göçü alan ülkeler bundan olumlu etkilenirken, nitelikli iş gücünü kaybeden ülkeler olumsuz etkileniyor.

Beyin göçünün sebeplerini temelde iki faktör belirliyor. Bunlardan birisi itici sebepler diğeri de çekici sebepler. Az gelişmişlik oranı, ekonomik istikrarsızlık ve gelecek endişesi, ülkede işsizliğin yüksek olması, nitelikli kişilerin düşük ücretlerle çalıştırılması, ülkede uygulanan maaş politikalarının yanlışlığı, yöneticilerin niteliksiz olması, plansız şekilde eleman yetiştirilmesi, politik dengesizlik, düşünce ve bilimsel özgürlüklerin kısıtlanması, ülkede nitelikli kişi sayısında artış olmasına rağmen bu kişileri kullanamama durumu, ülkede araştırma koşullarının gelişmemiş olması ve gençlere fırsat tanımama itici sebepler olarak kabul ediliyor.

Ekonomik durumda iyileşme, yüksek maaş beklentisi içinde olma durumu, kaliteli yaşam arzusu, gelişmiş araştırma koşullarına kavuşma, şehir merkezlerinin cazibesine kapılma ve yabancı eğitimde saygınlık yakalama isteği ise çekici sebepler olarak kabul ediliyor.

HÜKÜMETLER NE YAPABİLİR?

Beyin göçüne artık dur diyebilmek için Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin manifestosunda ya da öz benliğinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kullandığı şu ifade her zaman yer almalı:

"Dünya beşten büyüktür." Cumhurbaşkanı beş ifadesiyle hangi ülkeleri kastediyor peki? ABD, Rusya, İngiltere, Fransa ve Çin. "Bu ülkelerin ortak özelliği ne?" Hemen cevaplayalım, küresel ekonomiye yön verecek bütün gelişmelerin merkezinde bu ülkeler bulunuyor.

Bilim insanların gerçek anlamda kabul ettiği temiz enerji modellemeleri Çin ve Fransa'da yapılıyor. Elbette ki diğer belirleyici ülkelerin bu projelerin konsorsiyumunda yer aldığını unutmamak gerekir. ABD, Rusya ve İngiltere ise blockchain teknolojilerinden dijitalleşmeye, yapay zeka uygulamalarından uzay teknolojilerine kadar her alanda yoğun bir rekabet ve bilgi paylaşımı içindedir. Burada kimse kimseyi düşmanlık yapmasın demiyoruz elbet. Çünkü yer kürenin daha fazla çatışmayı kaldıracığına inananlar arasında değiliz. Talebimiz var ise o da bütün dünyanın ortak bir amaç etrafında toplanması. İşte sözünün ettiğimiz bu beş ülkenin beyin göçü transferinde üzerinde durduğu konulardan birini de iklim değişikliğine yönelik geliştirilen teknolojiler meydana getiriyor. Nasıl ki yakın dünya tarihinde COVID-19 kapsamında gurur duyulması bir aşırı Almanya'da iki Türk bilim insanı buldu. Benzer hadiseler diğer teknoloji kollarında da yaşanabilir. Düşünün 10 tane ABD'li bilim insanı sizlere sel felaketlerini bertaraf etmek için bir cihaz satıyor ve değeri milyarlarca dolar. Ya bu bilim insanları ABD'li değil de oraya okumak için giden Türkler ise. İşte bu kadar önemli bir konuyu asomedyaya ailesi

Klasik anlamda beyin kazanımı olarak adlandırabileceğimiz tersine beyin göçü, başarılı ve nitelikli bireylerin geçmiş zamanda ayrıldıkları ülkelere tekrar dönüş yapmaları ve bununla birlikte çalışmalarına burada devam ederek ülkelere bilgi ve sermaye sağlamaları olarak tanımlanabilir. Tersine beyin göçü ile birlikte sermaye kaybını kazanmak esastır.

olarak kapak konumuza taşımak istedik.

Böylesine derin bir konuyu nasıl çözebiliriz? Yani Türkiye tam olarak ne yapmalı? Öncelikle yurt dışında yaşayan yüksek vasıflı Türkiye vatandaşları ile her yıl düzenli olarak toplanmalı, toplantıda, "Türkiye'nin yurt dışında olumlu bir imajının oluşturulması, yabancı yatırımcıların Türkiye'ye çekilmesi, Türkiye'nin yatırım ve gelir imkânlarının artırılması" gibi konular görüşülmeli. Katılımcıların bazıları, hükümeti tarafından desteklenmeli. Bazı harcamaları karşılanmalı. Türkiye'nin beyin göçü konusunda stratejiler oluşturmalı. Yeni neslin eğitiminde gençlere özellikle kendilerini ifade edebilecekleri proje alanları meydana getirilmeli. Bireyler eğitim modellemesi meydana getirilirken yeteneklerine göre sınıflanmalı. Bu şekilde toplumun tüm katmanları için vasıflı bir iş gücü meydana getirebileceğimiz gibi dijitalleşme ile kabuk değiştiren iş kollarında da olası bir açığın önüne geçmiş oluruz.

FELAKETTEN SÖZ ETMİYORUZ

Öte yandan, hükümetlerin beyin göçünü sadece bir felaket gibi algılayıp, korunma güdüsüyle bunu engellemeye çalışmaları hatalı bir politika olur. Çünkü karar alıcıların bütün dikkatlerini evden kaçanları durdurmaya yoğunlaştırmaları sonuç vermez. Esas olan evi daha müreffeh ve yaşanabilir hâle getirmek. Bir başka ifade ile sivrisinekleri öldürmek yerine bataklık kurutulmalı. Sonuç olarak; insanlar sosyal varlıklar. Her normal insan bir gruba ihtiyaç duyar. Çağımızda hâlâ insanların en büyük

aidiyetleri kendi uluslarına ve kültürlerine yönelik. Eğer normal bir insan, kendi evinde güven ve refah içinde yaşama/çalışma şansına sahipse neden başka topraklarda bir ömür 'yabancı' sıfatıyla kalmak istesin?

ORTAÇAĞ'DA BİLİM İNSANLARININ GÖÇÜNÜ ENGELLEME ÇABASI

Ortaçağ'da da Avrupa ülkeleri arasında eğitim ve bilimsel amaçlarla gerçekleşen göçler vuku bulmuştur. Bu dönemde bilim insanlarının göçünü engelleyici veya teşvik edici devlet politikaları da geliştirilmiştir. 8. yüzyılın başlangıcından itibaren eğitim ve bilimsel faaliyetler manastır ve kilise okullarında sürdürülürken, daha sonra kurulan üniversiteler vasıtasıyla yürütülmüştür. 1250 tarihine kadar Avrupa'da 20 kadar olan üniversite sayısı 15. yüzyıl sonunda 80'e ulaşmıştır. Bizans İmparatorluğu'nun itibar ve nüfuzunun çöküşü ile birlikte, İstanbul'un ilk defa Haçlılar tarafından 1204'de zaptedilmesi ve 1453'de

Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethiyle Bizans'tan ayrılan bilim adamı, sanatçı ve edebiyatçılar başta Padura olmak üzere Oxford, Prag, Hiedelberg ve diğer birçok bilim merkezlerinin kurulmasında rol oynamışlardır. Bu üniversitelerde yabancı öğrencilerin asıl büyük çoğunluğu teşkil ettiği de görülmektedir. Ancak bu eğilim, özellikle 14. ve 15. yüzyıllarda, milli devletlerin artışıyla birlikte getirilen yasaklarla durdurulmaya çalışılmıştır.

GÖÇÜN FORMATI MI DEĞİŞİYOR?

Buraya kadar beyin göçünün gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler açısından önemine dair birkaç durum tespiti yaptık. Bu noktadan sonra ise sözü akademisyenlere verip, insan hakları bağlamında göç ve mültecilik konusuna değineceğiz. Öncelikle şunu belirtmekte yarar var; 21'nci yüzyılda küresel bir hız yani enformasyonun ışık hızında dağılımı söz konusu. İşte bu hıza ayak uydurmak isteyenler için sanal göçler

Cazip imkanlar vardı

MS. 500'lü yıllardan hemen sonra ise İran'ın doğusu dünyanın yeni bilim, sanat, düşünce ve araştırma merkezi haline gelmiş ve Cundişapur'da kurulan üniversiteye dünyanın her yerinden özellikle Hıristiyan âleminde araştırmacı, fizikçi ve bilim insanlarını cezp etmişti . Daha sonra 8. ve 9. yüzyıllarda Emeviler ve Abbasiler zamanında Şam ve Bağdat birer ilim merkeziydiler. Önceleri ferdi ve özellikle Abbasiler zamanında resmen teşvik görüp kurulan müesseselerle Yahudi, Suriyeli, İranlı ve Hindu araştırmacılara cazip imkânlar sağlanıyordu.

lara nitelikli işgücünün farklı coğrafyalara kayması engellenemiyor. Bunu engellemek için benzer değişimleri desteklemeliyiz."

İnsan haklarının bu kadar önemli olduğu bir durumda göç kavramının travmatik bir yaşantı olduğu için insan haklarını fazlasıyla etkilediğine işaret eden Tarhan, göçün bir terminolojisinin bulunduğu işaret etti. Tarhan, "Mülteci, sığınmacı ve göçmen kavramları ayrı değerlendiriliyor. Göçmende gönüllü olarak bir göç durumu var. Mülteci, sığınmış ve kabul edilmiş statüde oluyor. Sığınmacı ise sığındığı ülkeden kabul bekleyen durumda oluyor. Şu an Türkiye'de büyük oranda sığınmacı var. Dünyada mülteci statüsüne girmemiş en çok sığınmacı Türkiye'de bulunuyor. Dünya'daki süper güçlerin göstermediği bir hoşgörüyü ve yaklaşımı gösterdik. Lakin bu hoşgörüyü ülkemiz lehine taçlandırmak istiyorsak nitelik yönünden potansiyel arz eden beyinleri ülkemize kazandırmanın yollarını da aramalıyız" ifadelerini kullandı.

"21'NCİ YÜZYILDA SANAL GÖÇLER BEYİN GÖÇÜNE DAMGA VURDU"

Bugün itibarıyla meta evreni yüzünden küresel ölçekte bir sanal göç sorununun tüm ülkeler tarağından kabul gördüğüne atıfta bulunan Nevzat Tarhan, şunları kaydetti: "Günümüzde göçün formatı biraz değişti. Metaverse diye bir sanal evren var. Bilgisayarların olduğu sanal bir dünyaya herkes kendi kimliği ile girecek. Orada blok

sıklığında kayda değer artışlar var. Örneğin artık metaverse diye bir sanal evren var. Bilgisayarların olduğu sanal bir dünyaya herkes kendi kimliği ile girecek. Orada blok zincirlerin olduğu bir veri tabanı oluşacak. Kişi orada alışveriş yapacak, sokaklarda gizecek, eğlenecek, kripto paralarını harcayacak ve biriktirecek. Bu da bir nevi göç anlamına geliyor. İster beyin göçü olsun, ister sanal isterse de beyin göçü tüm bunların aynı bağlamda ele alınmasının önemine değinen akademisyenler, şu çağırımı yineliyor: "İnsan haklarını tüm dünya evrensel bir bakış açısıyla ele almalı."

"İNSAN HAKLARI, BU ÇAĞIN DOĞRUSU VE YENİ KUTSALDIR"

İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile göçü birlikte ele almanın çok önemli bir durum olduğunu ifade eden Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü, Yönetim Üst Kurul Başkanı Prof. Dr. Nevzat Tarhan, "Göçün psikolojisini araştırdığımızda en büyük travmatik etkisi-

nin insana yönelik olduğunu söyleyebiliriz. İnsan hakları elbise gibi değil cilt gibidir. Cilt nasıl insanı insan yapan unsur ise insan hakları da vicdanımızın terazisi yani denge unsurudur. İnsan hakları ile ilgili suçlarda süre yoktur. İnsan hakları bu çağın doğrusu ve kutsalıdır" dedi.

"NİTELİKLİ SİĞINMACILARI ÜLKE EKONOMİSİNE KAZANDIRMALIYIZ"

"ABD'de bayrağı yırttığınız zaman büyük bir tepki almazsınız ama insan haklarına karşılıym dediğiniz zaman ciddi bir tepki ile karşılırsınız" diye konuşan Prof. Dr. Nevzat Tarhan, şöyle devam etti: "Avrupa, kilise ve derebeyliğinin olduğu faşist baskı döneminden özgürlük arayışında olan insanların olduğu bir noktaya geldi. Kültür olarak da bunun kıymetini çok iyi biliyorlar. Özgürlük, temel hayat hakkı, seyahat hakkı, adil yargılama hakkı, dinini yaşama hakkı, yargıya ve adalete başvurma hakkı gibi birçok haklara değer veriyorlar. Dolayısıyla belirli zaman-

Beyin göçü

zincirlerin olduğu bir veri tabanı oluşacak. Kişi orada alışveriş yapacak, sokaklarda gezecek, eğlenecek, kripto paralarını harcayacak ve biriktirecek. Bu da bir göç. Şimdi dijital göç var. Farklı ülkelerden birbirleri ile tanışıp Türkiye’de evlenen insanlar var. Bu da teknolojinin ve hareketliliğin getirdiği bir göç. Bütün bunların sosyolojik ve psikolojik uzantıları var. Göç, insanların temel haklarını ve ruh sağlığını etkiliyor, sosyal değişimlere sebep oluyor. Böyle durumlarda doğru pozisyon alanlar, yeniliği yakalıyorlar. Yanlış pozisyon alanlar tarihin çöp sepetinde kalıyorlar.”

TERSİNE BEYİN GÖÇÜ YAPABİLMEK GEREK

Klasik anlamda beyin kazanımı olarak adlandırabileceğimiz tersine beyin göçü, başarılı ve nitelikli bireylerin geçmiş zamanda ayrıldıkları ülkelere tekrar dönüş yapmaları ve bununla birlikte çalışmalarına burada devam ederek ülkelere bilgi ve sermaye sağlamaları olarak tanımlanabilir.

Tersine beyin göçü ile birlikte sermaye kaybını tekrar kazanmak esas amaçtır da denilebilir. Tersine beyin göçünün gerçekleşebilmesi için, bireylerin göç etikleri zaman elde ettikleri kazanımlarının göç

etmeden öncekine oranla daha yüksek olması ise başlıca kriter oluyor. Ayrıca tersine beyin göçünün yaygınlaşmasında, göç veren ülkenin yaşam standartlarındaki artış önemli bir rol oynuyor.

Ekonomik veya sosyal durumun arttığı bir ülkede göçmenlerin geri dönmesi daha muhtemeldir. Bu sebeple, birçok gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkeler kısıtlı kaynaklarını kullanarak beyin göçü nasıl engellenir konusunda tersine beyin göçü politikaları uyguluyor. Ülkemize baktığımızda, tersine beyin göçü politikaları bizde de Meclisin ve liderlerin gündeminde yer işgal ediyor çünkü Türkiye son yıllarda eğitilmiş ve genç nüfusunun çoğunu beyin göçü ile birlikte kaybediyor. Özellikle 25-29 yaş aralığındaki nitelikli bireylerin büyük bir çoğunluğunun ülkeden gitmesi, Türkiye için ciddi bir problem olmaya devam ediyor.

Beyin göçü ile ilgili dikkat çeken husus-

Bilginin gücü

Tersine beyin göçünün gerçekleşebilmesi için, bireylerin göç etikleri zaman elde ettikleri kazanımlarının göç etmeden öncekine oranla daha yüksek olması ise başlıca kriter oluyor. Ayrıca tersine beyin göçünün yaygınlaşmasında, göç veren ülkenin yaşam standartlarındaki artış önemli bir rol oynuyor.

lardan birini de Türkiye'deki tesislerin teknoloji kullanımı meydana getiriyor. Bugün itibarıyla Türkiye'deki tesislerin yüzde 62.5 düşük, yüzde 28.1'i orta düşük teknolojili yüzde 9.1 orta yüksek teknolojiye yüzde 0.3'ü ise yüksek teknoloji tesislerinden oluşuyor. Mevcut tesis altyapısının görünümü için ise söylenecek tek söz bu şekilde beyin göçünün istenilen düzeyde engellenemeyeceğiyle ilgili.

KESİŞEN FIRSATLAR KURAMI:

Beyin göçü konusunda Türkiye'deki birkaç çarpıcı unsura geçmeden önce 'Kesişen Fırsatlar Kuramı'na dikkat etmekte fayda var. Bu kuram bireyleri göç konusundaki kararları ve onları bu kararlara iten sebepler üzerinde yoğunlaşan ve sosyal aktör olarak göçmeni ön plana çıkaran mikro bir kuram olmasıyla Türkiye'yi ilgilendiriyor diyebiliriz. 1940 yılında Stouffer ilk kez kesişen fırsatlar (intervening opportunities) kuramından

bahsetti. Bu kurama göre göç konusundaki önemli noktalar; göç edilecek mesafe, göç edilecek yerdeki imkanlar ve bu imkanların miktarıyla ilgili.

Stouffer'a göre göç ile üzerinde durulması gereken nokta çekim etkisi kurabiliyor. Yani önemli olan gidilecek yerdeki iş imkanlarının çokluğu ve yapılan göç doğru orantılı. Yani göç edilecek yerdeki iş imkânlarının çokluğu ve göç mesafesinin kısıllığı, o çekim merkezine göç eden kişilerin sayısını artıran faktörler olarak dikkat çekiyor. Göç için kat edilecek mesafe; güvenlik noktası, devlet sınırları ve sınırların genişliği göç için olumsuz olmaktadır çünkü her bir sınır bir güvenlik sistemi ve mekanizması demek. Bu durum uluslararası göçü zorlaştıran ve sınırlandıran bir durum anlamına geliyor. Bu kuramın özellikle ekonomik temelli işçi göçlerinde kullanıldığını söylemek mümkün.

TÜRKİYE'DEKİ BEYİN GÖÇÜ HAREKETLERİNE BAKMAK

Söz konusu kuram eşliğinde Türkiye'deki beyin göçü hareketlerine baktığımızda başka ülkeye göç etmenin itici sebeplerin başında iş bulamama korkusu ve ekonomik nedenler geliyor. İtici sebeplerin devamında akademik yetersizlik ve teknolojik yetersizlikler konuları da öne çıkıyor.

1 EKONOMİK YETERSİZLİKLER:

Beyin göçünün en önemli sebeplerinden biri olan bulunan ülkedeki ekonomik yetersizlik ve gidilecek ülkedeki

ekonomi seviyesinin daha iyi olması. Bir taraftan ülke içindeki işsizlik, düşük ücretler, iş bulunamaması gibi nedenler göç için itici unsurlar olurken gidilmek istenen ülkedeki istihdam düzeyi ve maaş imkanları çekiçci birer unsur olabiliyor. Bu yüzden beyin göçü ile göç eden vasıflı insanlar gittikleri ülkelerde kendi ülkelerine göre daha iyi maaş alıyor. Bu da o ülkenin bu vasıflı kişileri elinde tutmasına yarayan bir unsurdur.

2 AKADEMİK YETERSİZLİK:

Küreselleşme ile birlikte insanların ihtiyaçları değişmiş ve bu ihtiyaç değişimi eğitimi de dönüştürdü. Değişen ihtiyaçlara yönelik insan yetiştirme misyonu öne çıkıyor. Bu imkanları sağlayamayan ülkelerdeki kişiler ise ihtiyaçlarını farklı ülkelerde karşılıyor. Özellikle eğitim sisteminin oturmamış olması, eğitim sisteminde çarpıklıklar, olumsuz çalışma koşulları, yükselme fırsatı ve çalışma kültürünün olmaması itici güçler arasında yer alıyor.

3 TEKNOLOJİK YETERSİZLİKLER:

Yabancı dil öğrenimi, laboratuvar çalışmaları, web tabanlı aramaların daha hızlı olması, makale taramasının daha rahat yapılması, kütüphaneler ve yüksek düzey bilgisayarlar hedef ülkelerde bulunan teknolojik aletler arasında sayılabilir. Bu teknolojik aletler ise araştırma yaparken ihtiyacımız olan materyaller aslında. Bunların yanı sıra hükümetlerin veya enstitülerin vermiş olduğu fon veya burslar kişileri o ülkede kalmaya ve araştırma yapmaya devam etmeleri için çekiçci güç olabiliyor

Türkiye ve dünya üzerindeki beyin göçü hareketleri

Dr. Eren Alper YILMAZ
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Öğretim Üyesi

Beyin göçü, insan sermayesi biçimindeki kaynakların uluslararası transferi anlamına geliyor. Daha çok gelişmekte olan ülkelerdeki iyi eğitilmiş, nitelikli ve parlak beyinlerin gelişmiş ülkelere doğru göç akışını ifade etmek için kullanılıyor.

Yurt içinde veya dışında iyi eğitim görmüş, alanlarında uzmanlaşmış her kişi, genellikle bu sürenin sonunda daha iyi standartlarda çalışma koşullarına, daha başarılı bir kariyere ve daha dolgun bir ücrete sahip olmak amacıyla daha iyi fırsatlar sunan ülkelere yaşamak istiyor. Bu fırsatların yaratılabilmesi için de gelişmiş ve modern dünya ülkeleri, bütçelerinden en büyük payı eğitime, yani genç beyinlerin gelişimine ayırıyorlar. Bu çerçevede uluslararası beyin göçü hareketleri son yıllarda büyük

bir ivme yakaladı. Bu ivmenin yakalanmasında bazı itici ve çekici faktörler mevcut.

YURT DIŞINA BEYİN GÖÇÜNÜN BİRÇOK FARKLI SEBEBİ VAR

Türkiye'deki beyin göçünün en önemli sebeplerinden, daha doğrusu itici faktörlerinden birisi yaşanan ülkedeki olumsuz ekonomik koşullar ve gidilecek ülkedeki yüksek hayat standartlarıdır. Özellikle Türkiye içindeki yüksek işsizlik oranları, düşük ücretler, çalışılan meslek alanı ile mezun olunan bölümün içeriği arasında hiçbir bağlantı olmaması beyin göçü için itici faktörleri oluşturuyor. Maaşleş şu an ülkemizdeki genç işsizlik oranı yüzde 25 bantlarında gezmekte. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse Türkiye'de sayı olarak en çok kurulan fakültelerin başında İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri geliyor; fakat orantısız olarak en çok işsizlik oranı da yine bu fakültelerden mezun öğrenciler arasında görülüyor.

Haliyle İİBF'ler başta olmak üzere piyasaya koşullarında veya devlette iş bulamayan sosyal bilimler odaklı bölümlerden mezun olan birçok genç, soluğu yurt dışında almak istiyor. Kimisi birikmiş

sermayesi ile yurt dışında master/MBA yaparken, kimisi de yurt dışında referansları olan kişilerin yanına giderek küçük çaplı da olsa bir işte başlıyor, sonrasında ise uzun yıllar orada çalışarak oturma izni alıyor ve ülkeye geri dönmüyor. Bu durum ülkemiz için ciddi bir nitelikli işgücü kaybı. Bir diğer sebep ise çekici faktörler kategorisinde tanımlayabileceğimiz yurt dışındaki gelişmiş eğitim ve araştırma fırsatları, yabancı dil öğrenme imkânları, Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları, bilimsel ve akademik teşvikler (araştırma bursları, fonlar vs), kısacası daha iyi kariyer ve yükselme fırsatları.

TERSİNE BEYİN GÖÇÜ İÇİN DEVLETİN ATMASI GEREKEN ADIMLAR VAR

Dünya geneline baktığımızda göçü tersine çevirmek için Hindistan, Çin ve İsrail gibi ülkeler önemli politikalar izliyor. Örneğin Hindistan, özellikle bilişim ve inovasyon sektöründe yurt dışında çalışan Hintlilere, ülkelerine dönmeleri için lider pozisyonları yaratıyor, böylece Hintli gençler Ar-Ge politikalarında karar verme yetkisine sahip oluyorlar. Yine Çin, ileri teknoloji bölgeleri kurarak, yurt dışındaki

Markanızı, buluşunuzu, tasarımınızı
tüm dünyada koruyoruz

1983'ten bu yana...

destekphone: 444 43 44

www.destekpatent.com

Büyükdere Cad. Spine Tower No:243 Kat:13 Sarıyer 34485 İstanbul
T. 0212 329 00 00 F. 0212 346 02 64

gençlere ülkelerine dönüp buralarda çalışabilmeleri için büyük fonlar ayırıyor. Nitekim İsrail, aktif bir inovasyon ortamı yaratarak, Silikon Vadilerini yaygınlaştırarak ve Bakanlık eliyle girişimcilik fonlarını artırarak İsraili gençlerin yurt dışına gitmesini engelliyor. Ülkedeki siyasiler de beyin göçünün önlenemez yükselişinin farkındalar.

Nitekim Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, bir konuşmasında beyin göçünün vahametine işaret ederek, "Yıllardır yetişmiş insan kaynağımızı adeta bir beyin göçü ile kaybettiğimizi, bilim insanlarının ülkeye dönüş seferliği hedefi doğrultusunda TÜBİTAK ile 'Uluslararası Lider Araştırmacılar' programının hazırlandığını" ifade etmişti. Bu tarz programlar, hem kendi nitelikli insan kaynağımızı ülkemize yeniden kazandırmak hem de farklı ülkelere araştırmaçıların ve

bilim adamlarının Türkiye'ye gelmesini teşvik etmek açısından önemli. Dolayısıyla bu konuda hem siyasilere, hem TÜBİTAK gibi araştırma odaklı kurumlara hem de özel sektör paydaşlarına iş düşüyor, zira tek bir organ eliyle süreci yürütmek yeterli olmayabilir. Birçok sivil ve devlet destekli aktörün işbirliği ile inovasyon, Ar-Ge ve bilişim gibi alanlara yatırım yapılması ve ciddi fonlar ayrılması, şüphesiz Türkiye'nin cazibesini artıracaktır.

KÜRESELLEŞME SÜRECİ BEYİN GÖÇÜNÜ TETİKLEYECEK

Pandemi sürecinin böyle devam etmeyeceğini ve biteceğini varsayarsak küreselleşme süreci beyin göçünü daha çok tetikleyecek. Mal, hizmet, sermaye dolaşımının yanı sıra artık insan dolaşımı da özellikle Batı Avrupa ülkeleri ve ABD gibi ülkeler arasında çok revaçta. Burada

ilk olarak değinmemiz gereken nokta demografik yapı. Özellikle Avrupa'nın yaşlanan ve azalan nüfusunu göz önünde bulundurursak, genç, dinamik ve parlak beyinli işgücüne olan taleplerinin daha fazla olacaktır. Örneğin, Almanya'da artık 1960'larda olduğu gibi Türkler vasıfsız işgücü gerektiren işlerde çalışmıyor. Büyük şirketlerde CEO'luk yapan, kendi işyerini kuran, kaliteli üniversitelerde öğretim üyesi yapan Türkler var. Çünkü Almanya gibi yaş ortalaması listenin ilk sıralarında yer alan ülkeler, bizzat Türkiye veya Asya ülkeleri gibi nitelikli ve genç girişimcilere ihtiyaç duyuyor ve duyacak da. Bunu yanı sıra küreselleşmenin teknolojik ayağını oluşturan endüstri 4.0, yapay zeka gibi oluşumların birer mühendislik harikası olduğunu düşünürsek, artık mühendis, yazılımcı, bilişimci gibi meslek gruplarına daha çok yönelim olacak gibi görünüyor.

Minimum efor, Maksimum hız!

Promena ile satın alma süreçleri her zamankinden daha hızlı.

Promena Hızlı RFQ modülünü kullanarak yeni tedarikçilerle tanışın, bilgi ve belge toplama süreçlerinizi tamamlayın ve hızla teklif toplayın. Satın alma ve satış süreçlerinizi yalnızca 4 adımda tamamlayın.

“Yeni teknoloji ve bilgileri özümseyen gençler bizi güzel yarınlara taşıyacak”

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla bir mesaj yayımlayan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türk gençliğinin kabuk değiştiren yeni dünyanın iş kollarına yeni teknoloji ve bilgiyi özümseyerek, adapte olacağına inandığının altını çizdi.

ANKARA

TOB B Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesajda, ulusal egemenliğin ve aydınlık yarınların en büyük teminatının sevgi ve kardeşlik duygularıyla yetiştirilen çocuklar olduğunu söyledi. “Yeryüzündeki en çağdaş yönetim biçimi milletin egemenliğine dayanan yönetimlerdir” diyen Hisarcıklıoğlu, Atatürk’ün hedef gösterdiği muasır medeniyetler seviyesine ancak demokrasi ve milli iradeye dayanan sistemle ulaşılabileceğini vurguladı.

“Kalkınmanın en önemli anahtarı, çocuklarımıza aşılacak girişimci ruhtur”

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu mesajında, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından dünya çocuklarına armağan edilen

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını, bir kez daha büyük bir sevinç ve gururla kutladığımızı belirtti. Gücünü milletten almayan hiçbir yönetimin günümüz uygar dünyası için ileri bir model olduğunu düşünemeyeceğimizi söyleyen Atatürk’ün de bu ilericiler ve gerçekçi fikir çerçevesinde bize en güzel rotayı çizdiğini ifade eden Hisarcıklıoğlu, “Türk iş dünyası olarak her zaman diyoruz ki, gençlerimiz yeni teknolojileri ve bilgileri özümseyerek, bizi daha güzel yarınlara taşıyacak. Türkiye’nin geleceği için çocuklarımızı, gençlerimizi girişimci olarak yetiştirmeye gayret edelim” dedi. Kalkınmanın en önemli anahtarının çocuklara aşılacak girişimci ruh olduğunu dile getiren Hisarcıklıoğlu, “Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını bir kez daha şükran ve minnet duygularımızla anıyor, milletimizin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını kutluyorum” ifadelerine yer verdi.

“GURURLUYUZ: TOBB olarak 81 ilde 81 okulu çocuklarımıza armağan etmenin gururunu yaşıyoruz”

TOBB Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 102. yıl dönümü ile 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla bir video hazırladı.

ANKARA

Videoda, TOBB'un 81 ilde 81 okul yaptığı, 154 ilçede de 154 yeni okul daha yapılacağı bilgisi yer aldı. Videoyu sosyal medya hesabından paylaşan TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramımız kutlu olsun.

GURURLUYUZ: TOBB olarak 81 ilde 81 okulu çocuklarımıza armağan etmenin gururunu yaşıyoruz. SEVİNÇLİYİZ: 154 ilçede 154 yeni okul daha yapacak olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Tüm çabamız ülkemiz ve çocuklarımız için” dedi.

Hisarcıklioğlu, Antalya TSO KÖK Ödülleri törenine iştirak etti

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, 'Antalya Ticaret ve Sanayi Odası'nın (ATSO) 140. Kuruluş Yıldönümü ve Kente Önem Katanlar' ödülleri törenine video konferans yöntemiyle katıldı. Hisarcıklioğlu, ATSO'nun üç ayrı asra yakın kurum kültürüyle kente değer kattığını vurguladı.

ANTALYA

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası'nın üç ayrı asra yayılmış tarihiyle, Antalya ve Türkiye ekonomisine yön verdiğini anımsatan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, kentte köklü ve milli bir kurumun olmasının sevincini yaşadığını dile getirdi. Hisarcıklioğlu, "Antalya Ticaret ve Sanayi Odamız; 140 yılın getirdiği deneyim ve saygınlığı, devamlı güçlendirdiği kurumsal yapısı, hayata geçirdiği projeleri ve Antalya'ya kazandırdığı çalışmalarla, hep referans gösterilmiş ve camiamızın gurur kaynağı olmuştur" dedi.

"Türkiye'nin değil, tüm Akdeniz'in parlayan yıldızı ve marka şehirden söz ediyoruz"

Esasında Antalya'nın ekonomide imza attığı müthiş başarı hikâyesiyle, Türkiye ekonomisindeki dönüşümün de simgesi olduğunu belirten Başkan M. Rifat Hisarcıklioğlu, "Antalya bunu sadece Türkiye'nin değil, tüm Akdeniz'i içine alan bu büyük coğrafyanın parlayan yıldızı ve marka şehri olarak başardı. Akdeniz çanağının tamamında marka olma öyküsünün temelinde ise birazdan fazlasıyla hak ettikleri ödülleri alacak girişimcilerimiz gerçekleştirdi. Antalya TSO da Antalya'ya yakışır şekilde büyüdü ve gelişti" diye konuştu.

Rifat Hisarcıklioğlu, Antalya'nın bir turizm, ticaret, üretim ve ihracat şehri olmasında, ATSO ve üyelerinin azimli çalışmalarının kayda değer rolünün bulundu-

ğunu bildirdi. Antalya TSO'nun Antalya'da iş dünyasının nabzını en iyi şekilde tutarak, üyelerinin sesine tercüman olduğunu, sorunlarının çözümü için devreye girdiğini ve bunları da sonuçlandırdığını vurgulayan TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, bugün Avrupa'nın en güçlü odaları üyelerine hangi standartta hizmet veriyorsa, ATSO'nun da üyelerine aynı standartta hizmet verir hale geldiğini ve akredite olarak bunu belgelediğinin altını çizdi.

"Antalya TSO'nun kararlı ve akılcı vizyonu, Antalya için nitelikli kazanım demek"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, çağdaş, inovatif ve üye odaklı bir çalışma anlayışıyla, tarihi sorumluluğunu en iyi şekilde taşı-

yan Antalya TSO'nun kararlı ve akılcı vizyonu ve profesyonel yönetim tarzının, Antalya için büyük bir kazanım olduğuna vurgu yaptı. Tüm başarıların mimarlarının, başta TOBB yönetiminde de mesai arkadaşı olan, Yönetim Kurulu Başkanı Davut Çetin olduğunu söyleyen Başkan Hisarcıklioğlu, "Yönetim Kurulunu, Meclisini, meslek komitelerini, genel sekreterimizi ve çalışan kardeşlerimi yürekten tebrik ediyorum. Kuruluşundan bugüne kadar burada görev almış, emek vermiş tüm mensuplarımıza şükranlarımı sunuyorum, vefat etmiş olanları rahmetle yad ediyorum" dedi. 140 yıllık bu tarihi çınara başarı dolu nice yıllar dileyen Hisarcıklioğlu, Antalya'ya kattıkları değerden dolayı ödül alacak firmaları, üyeleri ve tüm girişimcileri yürekten kutladığını ifade etti.

Hisarcıklioğlu, 'Geleneksel Tescil Rekortmenleri Ödül Töreni'ne katıldı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Kayseri Ticaret Borsası (KTB) ev sahipliğinde düzenlenen 'Geleneksel Tescil Rekortmenleri Ödül Töreni' ve iftar programına katıldı.

KAYSERİ

TOBBA Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, programda yaptığı konuşmada, borsanın kente kalıcı eserler kazandırdığını, tarım sektörünü geliştirmek ve hizmet kapasitesini artırmak üzere pek çok önemli projeye imza attığını anlattı.

"En kapsamlı ticaret borsası kampüsünü kurmayı hedefliyoruz"

KTB'nin İç Anadolu'nun en modern canlı hayvan borsası ve pazar yerini kurmaya çalıştığını aktaran Hisarcıklioğlu, "Topraksız tarım projesi ile inovatif işlere imza atılıyor. Sizlere daha iyi hizmet vermek üzere ülkemizin en kapsamlı ticaret borsası kampüsü kurmayı hedefliyoruz" dedi. Kayseri Ticaret Borsası'nın akredite bir borsa olarak üyelerine zaten beş yıldızlı

hizmet sunduğunu ifade eden Başkan M. Rifat Hisarcıklioğlu, bunların hepsinin birer vizyon işi olduğunu, gösterilen bu çabalarla hem üreticinin hem de tüccar ve sanayicinin daha bereketli kazançlar elde etmesini temenni ettiklerini dile getirdi.

"Tarım ve hayvancılık üreticilerine pozitif ayrımcılık sağlanmalı"

KTB Yönetim Kurulu Başkanı Recep Bağlamış da borsanın çalışmaları hakkında bilgilendirmede bulundu. Son dönemde dünyada yaşanan gelişmelerin ülkede tarım ve hayvancılıkla uğraşan üreticileri de etkilediğine dikkati çeken Bağlamış, "Özellikle tarım ve hayvancılık alanındaki üreticilerimize pozitif bir ayrımcılık yapılarak sektörün daha fazla destelenmesi ve teşvik edilmesi gerektiğine inanıyorum. İçinde bulunduğumuz süreç bize açık bir şekilde gösteriyor ki gıda arz güvenliği ve kendine yeten bir ülke olmak hayati bir mesele durumuna gelmiştir" diye konuştu. Programda, Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Memduh Büyükkılıç da bir konuşma yaptı. Konuşmaların ardından Hisarcıklioğlu, Büyükkılıç ve Bağlamış, tescil rekortmenlerine ödülleri verdi, plaket takdim etti. Program, toplu fotoğraf çekimi ile sona erdi.

Hisarcıkloğlu, ATO Meclis Üyeleri ile buluştu

ANKARA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Ankara Ticaret Odası (ATO) Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran'ın ev sahipliğinde düzenlenen iftar yemeğinde Meclis Üyeleri ile bir araya geldi.

TOBB Yönetim Kurulu Gebze'de toplandı

İSTANBUL

TOBB Yönetim Kurulu Mart ayı toplantısını, Togg'un Gebze'deki merkezinde gerçekleştirdi. TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu'nun başkanlığında gerçekteşen toplantıda, Togg CEO'su Gürcan Karakaş, Gemlik tesisindeki çalışmalar ve seri üretime geçiş hazırlıkları hakkında bilgi verdi.

Hisarcıklioğlu, GTİ A.Ş. Genel Kurulu'na katıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, TOBB ve 137 Oda ve Borsanın ortak olduğu Gümrük ve Turizm İşletmeleri (GTİ) A.Ş. Genel Kurulu'na katıldı.

Hisarcıklioğlu, Hüseyin Aydın'ı ziyaret etti

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Genel Müdürü Hüseyin Aydın'a hayırlı olsun ziyaretinde bulundu.

Hisarcıklioğlu, MÜSİAD Ankara Başkanı Yılmaz ile görüştü

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Müstakil Sanayici ve İş adamlar Derneği (MÜSİAD) Ankara Başkanı Hasan Fehmi Yılmaz'ı ziyaret etti. Ziyarete, Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran da katıldı.

İDDMİB Başkanı Öztiryaki'den Hisarcıkloğlu'na ziyaret

İSTANBUL

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, İstanbul Demir ve Demirdışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMİB) Başkanı Tahsin Öztiryaki, Yönetim Kurulu Üyeleri Ayşegül Çapan ve Serdar Urfalılar'ı makamında kabul etti.

Hisarcıkloğlu, ISTAC heyeti ile bir araya geldi

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Ziya Akıncı, Yönetim Kurulu Başkan Vekili Müjdat Keçeci, Yönetim Kurulu Üyesi Bülent Şarlan ve Genel Sekreter Av. Yasin Ekmen ile bir araya geldi.

Hisarcıkloğlu, Bakan Kirişci'ye hayırlı olsun ziyaretinde bulundu

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Tarım ve Orman Bakanlığı görevine atanan Prof. Dr. Vahit Kirişci'ye hayırlı olsun ziyaretinde bulundu.

TOBB Oda / Borsa Müşterek İstişare Toplantısı Ankara'da yapıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Oda / Borsa Müşterek İstişare Toplantısı, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu'nun başkanlığında, TOBB İkiz Kuleler Konferans Salonu'nda yapıldı. Toplantıda, Oda ve Borsa Başkanları yaşanan sektörel ve bölgesel sıkıntıları ilettiler.

Hisarcıkloğlu OSBÜK yönetimi ile bir araya geldi

ANKARA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu (OSBÜK) Başkanı Memiş Kütükcü ve yönetimi ile bir araya geldi.

Genişletilmiş Ticaret Borsaları Konseyi toplandı

ANKARA

TOBBA Genişletilmiş Ticaret Borsaları Konseyi toplantısı, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu'nun başkanlığında, Tarım ve Orman Bakanı Prof. Dr. Vahit Kirişçi'nin katılımıyla gerçekleştirildi. Toplantıda, Ticaret Borsaları ve Sektör Meclisleri, gıda, tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sıkıntıları ileterek çözüm önerilerini paylaştı.

TİMKODER yönetiminden Hisarcıklioğlu'na ziyaret

TOBBA Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Tesisat İnşaat Sanayi Malzemecileri Derneği (TİMKODER) Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Ayhan ve beraberindeki yönetim kurulu üyelerini kabul etti. Görüşmeye, Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Temel Aktay da katıldı.

Şimşek Aluminium

**YILLARIN
DENEYİMİ İLE
GÜVENLİ YARINLAR
İNŞA EDİYORUZ**

LS - 55 LIFT
SLIDING SYSTEM

S - 38 T
CLASSIC SLIDING SYSTEM

S - 38
CLASSIC SLIDING SYSTEM

CW - 50
FACADE SYSTEMS

WIN - 55 T
SYSTEMS

WIN - 55
SYSTEMS

STANDART
PROFILES

PERGOLA
PROFILES

SOLAR
PROFILES

MERKEZ • CENTRAL • CENTRALE

ŞİMŞEK ALÜMİNYUM

Fabrika Mah. Mahabad Blv. Gold Office Kat:11 No:33
Yenişehir/Diyarbakır/TÜRKİYE
Tel: +90 0412 502 0110-11-12 Faks: +90 0412 502 0113
Web: www.simsekaluminyum.com
E-mail: info@simsekaluminyum.com

FABRİKA • FACTORY • FABRIK

ŞİMŞEK ALÜMİNYUM

Elazığ Yolu 22.Km. Diyarbakır OSB 113 Ada 27 Nolu
Parsel 14. Cad. No:6 Yenişehir/Diyarbakır/TÜRKİYE
Tel: +90 0412 502 0110-11-12 Faks: +90 0412 502 0113
Web: www.simsekaluminyum.com
E-mail: info@simsekaluminyum.com

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın küresel ticarete etkileri TOBB'da ele alındı

TOBB, Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Türkiye Milli Komitesi ve TOBB ETÜ iş birliğinde düzenlenen 'Rusya-Ukrayna Savaşı: Küresel Ticarete Etkileri' başlıklı yuvarlak masa toplantısı TOBB İstanbul Hizmet Binası'nda yapıldı.

Toplantının açılış konuşmalarını TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Tamer Kiran ile ICC Genel Sekreteri John Denton gerçekleştirdi. Tamer Kiran konuşmasında, COVID-19 küresel salgınının hemen ardından Rusya-Ukrayna savaşının dünya gündemine oturduğunu hatırlatarak, "Rusya'nın Ukrayna topraklarına yönelik saldırısını kabul edilemez olarak görüyoruz" dedi.

Ukrayna'nın egemenliğine, siyasi birliğine ve toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesinden yana olduklarını vurgulayan Kiran, öte yandan Rusya'nın da Ukrayna'nın da yakın komşumuz olduklarını, her ikisinin de önemli ticaret ortaklarımız

Nisan / April 2022 - İstanbul

“Savaşın ve mülteci krizinin ekonomik sonuçlarının ne olacağını bilemiyoruz”

Dünyada salgının hala devam ettiğini ve bunun üstüne de Ukrayna-Rusya savaşının eklendiğini belirten ICC Genel Sekreteri Denton, bunun Rusya'nın nedensiz ve kabul edilemez işgali olduğunu altını çizdi. Eşi benzeri görülmemiş bir mülteci kriziyle de karşı karşıya olduğunu ifade eden Denton, Türkiye'nin Suriye'den, Afganistan'dan ve diğer yerlerden çok fazla mülteciye cömert bir ev sahipliği yaptığını, Ukrayna'da da yerlerinden edilmiş olan çok fazla insan olduğunu ve mültecilerin yüzde 80'inin kadın ve çocuklardan oluştuğuna dikkat çekti.

John Denton, savaşın ve mülteci krizinin neden olacağı ekonomik sonuçlarının ne olacağını kimsenin tam olarak bilemeyeceğine dikkati çekerek, “20. ve 21. yüzyılda bu boyutta ekonomik yaptırımlar görmemiştik. G20 ekonomisine yapılan bir yaptırım var ve Rusya kriz başlayana kadar 11'inci sıradaydı. Böylesine bir ölçekte yaptırım görmemiştik. Bu anlamda sonuçların neler olacağını da şu anda bilemiyoruz” değerlendirmesinde bulundu.

olduğunu hatırlattı. Yani başımızdaki bu savaşın, Türkiye ekonomisine olumsuz etkilerini de dikkatle takip ettiklerini belirten Kıran, diğer taraftan Batılı ülkelerin Rusya'ya karşı uygulamaya başladığı yaptırımların da küresel ticaret ve finans yapısını doğrudan etkilediğine dikkat çekti.

“Uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak kazanan taraf olmalı”

Önümüzdeki dönemde orta ve uzun vadede yaptırımların küresel ekonomiyi nasıl dönüştüreceğini öngörmenin kolay olmadığını dile getiren TOBB Yönetim

Kurulu Başkan Yardımcısı Tamer Kıran, iş dünyasının ve ilgili kesimlerin bir araya gelerek bu konuyu derinlemesine irdelemesinde fayda gördüklerini ifade etti. Hem salgın sonrasında küresel tedarik zincirinde yaşanan dönüşüm, hem de yeşil mutabakat ve iklim değişikliği çerçevesinde atılan adımların, önemli fırsatları ve tehditleri de içinde barındırdığından söz eden Kıran, “Bu yeni dönemde ülkemizi ve iş dünyamızı iyi konumlayabilmemiz için gereken adımları hızla atmamız lazım. Bunun için de kamu-özel sektör diyalogunu

daha da sıklaştırmak, uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde ortak akılla bu süreçte kazanan ülkeler arasında konumlanmak gerekiyor” dedi.

“Küresel ticaretin dengeli artması çatışma olasılığını azaltacaktır”

Karbon bazlı ve çevreyi kirletmeye dayalı ekonomik büyüme modellerinin artık değişmek zorunda olduğunu söyleyen TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Tamer Kıran, bunun daha yeşil bir ekonomi anlamına geldiğini, yeşil dönüşüme hazır olmak gerektiğinin al-

tını çizdi. Daha adil ve küresel bir ticaret mimarisine ihtiyaç olduğunu, kurallara dayalı uluslararası ticareti güçlendirmemiz gerektiğini belirten Kiran, “En önemli yoksulluğu azaltma ve kalkınma aracı ticarettir. Küresel ticaretin dengeli artması, çatışma olasılığını azaltacaktır. Bu ise açık ve öngörülebilir uluslararası ticareti gerektirir. Bu küresel kriz sonrası küresel ticaretin toparlanabilmesi için ICC’nin iş dünyasına yol göstermesi çok değerli ve önemli” diye konuştu. Dünyada ticaretin ve yatırımların artması için çalışan en büyük iş dünyası kuruluşu olan Milletlerarası Ticaret Odası (ICC), küresel ticaretin dengeli şekilde gelişmesi ve ticaretin önündeki engellerin kaldırılması için birçok adım attığının da altını çizdi.

“ICC Girişimcilik Merkezi İstanbul Bölge Ofisi ile girişimciliğe katkı sağlıyoruz”

ICC’nin kuruluşu hakkında bilgi veren ve kurumun 1. Dünya Savaşı’nın, uluslararası ticarete verdiği zararı hafifletmek için bir grup girişimci tarafından, “barışın tükcarları” sloganıyla kurulduğunu anlatan Tamer Kiran, küresel ticaretin toparlanabilmesi için yeni, yaratıcı ve nefes aldırıcı çözümlerin ortak akıl ile bulunabileceğinin altını çizdi. Kiran, “Bu dönemde biz, Türkiye’de girişimciliğin geliştirilmesine odaklandık. TOBB, ICC ve ICC Türkiye Milli Komitesi olarak Türkiye ve bölgede girişimcilik faaliyetlerinin ge-

liştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla ‘ICC Girişimcilik Merkezi İstanbul Bölge Ofisi’ni kurduk. Biz, ICC’nin kurduğu ilk Merkez olduk. TOBB ETÜ ile birlikte girişimciliği her anlamda ele alan kapsamlı ve aynı zamanda odaklı eğitimler düzenlemeye devam edeceğiz” dedi.

Aynı zamanda, ICC bünyesindeki girişimcilik merkezlerinin her geçen gün arttığından söz eden Kiran, “Bu vesileyle, ICC’nin Ukrayna’da açtığı girişimcilik merkezinin de hayırlı olmasını diliyoruz.

Ülkenin toparlanma sürecinde, girişimcilere ciddi katkılar sağlayacağına eminim. İstanbul Girişimcilik Merkezi olarak iş birliğine açık olduğumuzu ifade etmek isterim” diye konuştu.

“Girişimcilikte en büyük global ekosistemi oluşturmak istiyoruz”

ICC Genel Sekreteri John Denton ise Türkiye’de bazı yatırımların mevcut olduğunu ve bu yatırımlardan oldukça memnun olduklarını söyledi. Türkiye’de

"Biz, ICC'nin kurduğu ilk Merkez olduk. TOBB ETÜ ile birlikte girişimciliği her anlamda ele alan kapsamlı ve aynı zamanda odaklı eğitimler düzenlemeye devam edeceğiz"

bulunmaktan dolayı mutlu olduğunu belirten Denton, "Makroekonomik temelleri güçlü Türkiye'nin bu anlamda daha fazla yatırım yapmaya hazırız. Her zaman burada olmak çok güzel. Hem bir yatırımcı hem de bir dostunuz olarak bunu söylüyorum" dedi.

Denton, ICC Girişimcilik Merkezi İstanbul Bölge Ofisi'ni kurduklarını anımsatarak, girişimciliğe daha fazla yatırım yapmak istediklerini, bunu küresel bir ha-

reket kapsamında değerlendiriyoruz ve girişimcilik anlamında en büyük global ekosistemi oluşturmak istedikleri ifade etti. Dünya çapında bunu etkinleştirmek istediklerine dikkat çeken Denton, "Türkiye'deki girişimcilerin de Gana'daki girişimcilerle ya da Jakarta'daki girişimcilerle konuşmasını istiyoruz. Bu benzersiz platform ICC bünyesinde gerçekleşiyor. Gelecekte de bu tür dönüşümlere öncülük edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Hisarcıkloğlu, EUROCHAMBRES Yönetim Kurulu toplantısına katıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu'nun Başkan Vekilliğini yürüttüğü Avrupa Ticaret ve Sanayi Odası'nın (EUROCHAMBRES) Yönetim Kurulu video konferans aracılığıyla toplandı. Toplantıda, Ukrayna savaşının ekonomiye etkileri değerlendirildi.

Hisarcıkloğlu, EUROCHAMBRES Genel Kurulu'na iştirak etti

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odası (EUROCHAMBRES) Başkan Vekili ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Brüksel'de gerçekleştirilen EUROCHAMBRES Genel Kurulu'na katıldı.

Hisarcıkloğlu, EUROCHAMBRES Başkanlık Devir Teslim Resepsiyonuna katıldı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odası (EUROCHAMBRES) Başkan Vekili ve TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Brüksel'de düzenlenen EUROCHAMBRES Başkanlık Devir Teslim Resepsiyonuna katıldı. Resepsiyonda, Christoph Leitl EUROCHAMBRES Başkanlık görevini Luc Frieden'e devretti. Hisarcıkloğlu resepsiyon öncesinde, TOBB Brüksel Temsilciliğinde görevli ekiple Türkiye-AB ilişkilerini değerlendirdi.

DOĞANIN TÜM HAZİNESİ

Doğallığın Ta Kendisi!

GÜNDE
en az
2
şişe

Tokluk seviyesini hızlı bir şekilde artırmasıyla kalori oranının azaltılmasında yardımcı olur. Alkali yapısı sayesinde mide asidini dengeler, sindirimi kolaylaştırır.

Hisarcıkloğlu, Büyükelçi Jeffrey Flake ile bir araya geldi

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, ABD Ankara Büyükelçisi Jeffrey Flake ile TOBB'da düzenlenen çalışma yemeğinde bir araya geldi. Hisarcıkloğlu toplantıda, Türkiye ile ABD arasındaki 100 milyar dolar ticaret hedefi için önerileri anlattı. Hisarcıkloğlu, Türkiye'nin tekrar GSP sistemine dahil edilmesi, section 232 dışında tutulması, müttefikler arasında yaptırım olmaması gerektiğini ve vize dahil yaşanan sorunları ilettiler.

Hisarcıkloğlu, IRU Genel Sekreteri Pretto ile görüştü

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği (IRU) Genel Sekreteri Umberto de Pretto'yu kabul etti. Görüşmede Türkiye'nin uluslararası ticaret ve karayolu taşımacılığındaki konumu ve yeni projeler için iş birliği alanları değerlendirildi.

Hisarcıkloğlu, Çek Cumhuriyeti Büyükelçisi Vacek ile görüştü

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Çek Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Pavel Vacek ile görüştü. TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ayhan Zeytinoğlu'nun da katıldığı görüşmede, Türkiye ile Çek Cumhuriyeti arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler ele alındı.

Hisarcıkloğlu, Azerbaycan Büyükelçisi Mammadov ile temaslarda bulundu

TOB Bskanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Azerbaycan Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçisi Read Eyneddin Mammadov ile bir araya geldi. Görüşmede, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki iktisadi ve ticari ilişkiler ele alındı.

Hisarcıkloğlu'na Azerbaycan 'Dostluk Nianı' takdim edildi

TOB Bskanı ve Türk Ticaret ve Sanayi Odası (TTSO) Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev tarafından 'Dostluk Nianı' ile ödüllendirildi. Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Aliyev'in 25 Nisan 2022 tarihli ve Anayasanın 109'uncu Maddesi 23'nc bendi kararıyla, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ekonomik kalkınmasına katkıları, girişimcilik alanındaki çalışmaları ve Türkiye Azerbaycan iktisadi ilişkilerinin geliştirilmesi için yaptığı faaliyetlerden dolayı Hisarcıkloğlu'na 'Dostluk Nianı' verildi. Türkiye ve Azerbaycan'ın tek millet iki devlet olduğunu vurgulayan M. Rifat Hisarcıkloğlu, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, ahsına verilen 'Dostluk Nianı' için Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'e Türk i dünyası adına teşekkürlerini sundu.

Özbekistan TSO Başkanı Vahobov ve heyeti TOBB'da

TOB Bskanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, Özbekistan Cumhuriyeti Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Davron Vahobov ve beraberindeki heyet ile bir araya geldi.

B20 Endonezya Uluslararası Danışma Kurulu toplandı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, B20 Endonezya bünyesinde teşkil edilen 'Uluslararası Danışma Kurulu'nun ilk toplantısına katıldı. Toplantının Kapsayıcı Büyüme panelinde konuşan Hisarcıklioğlu, özellikle kadınların ve KOBİ'lerin ekonomideki dönüşüme katılımında tüm G20 iş dünyaları birlikte çalışmak gerektiğini söyledi.

Hisarcıklioğlu, Kuzey Makedonya Ekonomi Odası Başkanı Azeski görüştü

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Kuzey Makedonya Ekonomi Odası Başkanı Branko Azeski ile beraberindeki heyeti kabul etti. Görüşmede, Türkiye ile Kuzey Makedonya arasındaki ticari ilişkileri ve iş birliği fırsatları değerlendirildi.

Başkan Hisarcıklioğlu, Tacikistan Büyükelçisi Gulov ile bir araya geldi

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, Tacikistan'ın Ankara Büyükelçisi Ashrafjon Sheralievich Gulov ile görüştü. Basına kapalı gerçekleşen görüşmede, Türkiye ile Tacikistan arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesi konusu ele alındı.

BİR TIKLA DÜNYA TİCARETİ

TİCARETTE BİRLİĞİN GÜCÜ

www.tobb2b.org.tr

Satış

Alım

İşbirliği

İhale ve
Özelleştirmeler

TOBB2B - TÜRKİYE ODALAR ve BORSALAR BİRLİĞİ'NİN BÜNYESİNDE
KURULAN BİR ULUSLARARASI TİCARET PLATFORMUDUR.

Inkasso

İHRACAT TAMAM, PEKİ ALACAKLAR?

DURGUNLUK KAPIDA İKEN YURT DIŞI ALACAKLARI TAHSİL ETME ZAMANI GELDİ

Yurt dışı alacağınızı doğru bir hukuki zemin üzerinden iş yaptığınız müşterinizden tahsil etmeniz müşterinizle iş ilişkinizi zedelemek yerine aksine size kurumsal anlamda saygınlık ve prestij katıyor. Dolayısıyla durgunluk kapıda iken firmalar yurt dışı alacaklarını bir an evvel tahsil etmeli.

Küresel ekonomi, Rusya-Ukrayna örneğinde olduğu gibi jeopolitik çatışmaların kısılcacında kalmasına ilave ABD'de enflasyonun son

40 yılın en yüksek seviyesine tırmandığı bir döneme şahitlik ediyor. Bu durum ise stagflasyon söylentilerinin her geçen gün daha fazla dile getirilmesi anlamına geliyor.

Sevilay ARMAĞAN

Antroya Hukuk Bürosu

Kurumsal-Stratejik Planlama Müdürü

<https://tr.linkedin.com/company/antroya>

<https://www.linkedin.com/in/sevilay-armagan-1b96a9150/>

COVID-19 ile birlikte ihracatçı firmalar korumacılığın kısıkaç altında manevra kabiliyetini sınırlı da olsa yitirmiş ve ihracat alacaklarını yasal boşluklardan dolayı ötelemek zorunda kalmıştı. Bu durum ise firmalarımızın çoğu kez gelir-gider dengelerinin bozulmasına neden oldu.

Yani resesyon ve enflasyonun aynı anda görüldüğü, küresel ekonominin şiştiği ve yüksek volümlü bir durgunluk döneminin yaşanacağı, piyasaya yön veren merkez bankaları tarafından sıklıkla dile getiriliyor. Peki küresel ekonomi hem piyasa hem de işgücü bakımından köklü bir kabuk değişimine zemin hazırlarken ihracatçı firmalarımız yurt dışı alacaklarının ne kadarını tahsil edebiliyor. Bu konudaki uluslararası ticaret hukukumuz firmalarımızın yabancı firmalardan alacaklarını tahsil etmesine yardımcı oluyor mu? İşte tam da bu noktada yani küresel ekonominin hızla durgunluk sarmalına itildiği bu dönemde ihracatçı firmalarımızın alacaklarının tahsili hiç olmadığı kadar stratejik bir önem taşıyor. İşte bu noktada sorun yaşayan firmalarımız için yol haritası olabilecek birkaç bilgiyi paylaşmakta yarar var...

REKORLAR GELSİN ANCAK ALACAKLARI DA TAHSİL EDELİM

Hatırlanacağı üzere COVID-19 ile birlikte ihracatçı firmalar korumacılığın kısıkaç altında manevra kabiliyetini sınırlı da olsa yitirmiş ve ihracat alacaklarını yasal boşluklardan dolayı ötelemek zorunda kalmıştı. Bu durum ise firmalarımızın çoğu kez gelir-gider dengelerinin bozulmasına neden oldu. Firma bazında baktığımızda alacak kalemi belki de kayda değer bir meblağa tekabül etmeyebilir lakin tüm firmalarımızın oluşturacağı alacak kalemi durgunluk öncesi Türkiye gibi gelişmekte olan bir ekonomi için hayati derecede öneme sahip sürpriz bir gelir kalemi anlamına geliyor. Dolayısıyla ihracatta rekor üstüne rekor kıran Türkiye'de yurt dışı alacakları noktasında da artık etkili hukuki adımları atmak gerekiyor.

DOĞRU BİLGİ VE YÖNTEMLE YURT DIŞI ALACAKLARINI TAHSİL ETMEK MÜMKÜN

Hepimizin bildiği üzere Türkiye ekonomisi, uzun yıllardır ihracata dayalı büyüme modeli ile küresel ölçekte üretilen Gayri Safi Katma Değere destek veriyor. Bu modelde büyümenin lokomotifini ise küçük büyük demeden tüm ihracatçı firmalar meydana getiriyor. Dolayısıyla Türkiye ekonomisi için politika yapıcılarının makro ekonomik göstergeler noktasında alacağı tutarlı kararların yanı sıra ihracatçı firmalarının gücü kadar güçlü diyebiliriz. Peki ihracatçı firmalarımız ne kadar güçlü?

Türkiye'de ihracat kültürü kazanmış

firmalarımızın esnek yapısı ile aslında her türlü koşul ve konjonktüre hazırlıklı olduğunu söyleyebiliriz. Fakat firmalarımızın nakit kıtlığına düştüğü elzem haller bu esnekliğin önünü tıkıyor. Bugün itibarıyla ihracatçı firmalarımız; küresel ölçekte pik yapmaya devam eden hammadde fiyatlarının yanı sıra konteyner krizi, dalgalı döviz kuru, uzun süren üretim süreçleri, tedarik zincirinin bozulması, artan enerji maliyetleri ve jeopolitik çekişmeler yüzünden son iki yılda öngörülebilir olmaktan hayli uzak bir dönemde, ülkenin GYSİH'sine katkı vermeye çalışıyor. Fakat az evvel saydığımız sorunları proaktif bir kurum kültürü ile aşan firmalarımızın önünde ikinci engel daha bulunuyor. Bu engeli ise kimi hallerde sürüncemede

Kimi hallerde sürüncemede kalan yurt dışı alacakları firmalarımız için nakit kıtlığının derinden hissedilmesine neden oluyor. İşte tam da bu noktada adeta şeffaf ama ulaşılamaz olan bir hukuk duvarına çarpan firmalar, bozulan ödemeler dengesi yüzünden krediye dayalı bir ilerleme süreci yaşıyor. Bu durum öz kaynak tasarrufu yapılmasının önünü tıkıyor.

kalan yurt dışı alacakları oluşturuyor. İşte tam da bu noktada adeta şeffaf ama ulaşılamaz olan bir hukuk duvarına çarpan firmaların bozulan ödemeler dengesi ise krediye dayalı bir ilerleme süreci ve öz kaynak tasarrufu yapma noktasında ise bitmek bilmeyen bir açmazın doğmasını sağlıyor. Meseleyi daha basit bir dille anlatacak olursak, yabancı bir firma senden alacağını yasal boşluklardan dolayı anında tahsil edebilirken, sen aynı yabancından yaptığın ihracat karşılığı alacağın parayı bulduğunda ülkenin inşa ettiği korumacılık duvarı yüzünden almakta bir hayli zorlanıyorsun. Belki alacaklar tahsil ediliyor ama atalarımızın da dediği gibi "Alana kadar göbeğimiz

Türkiye'de ihracat kültürü kazanmış firmalarımızın esnek yapısı ile aslında her türlü koşul ve konjoktüre hazırlıklı olduğunu söyleyebiliriz. Fakat firmalarımızın nakit kıtlığına düştüğü elzem haller bu esnekliğin önünü tıkkıyor.

çatlıyor." Buraya kadar yaptığımız tespitlerle ihracatçının çok da sık dile getirmediği bir kanayan yaraya dikkat çekmek istedik. İhracatçımız sürüncemede alacağını tahsil etmeye kalkarsa müşterisi ile ilişkilerinin bozulacağını düşünüyor. İşte tam da bu noktada büyük bir yanılgının sarmalında çok koşturup, aynı noktaya varan bir yapıda ilerlediğimizi söylemem gerekiyor.

ALACAĞINI TAHSİL ETMEK FİRMANIZA KURUMSAL ANLAMDA PRESTİJ KATAR

Öncelikle şu yanılgıya artık bir son vermek gerekiyor. Sizin kendi alacağınızı doğru bir hukuki zemin üzerinden yurt dışında iş yaptığınız müşterinizden tahsil etmeniz, müşterinizle iş ilişkinizi zedelemek yerine aksine size kurumsal anlamda saygınlık ve prestij katıyor. Belki ülke kültürümüzden kaynaklı belki de iç piyasadaki alışkanlıklarımızdan ötürü sürüncemede bekleyen alacaklarımızı öteliyoruz. Çünkü iç piyasada herkes bir şekilde birbirini idare etmeyi öğrenmiş durumda. Ancak bu kanıksanmış alışkanlık üretim kültürünün yüzde 98'i KOBİ niteliğinde olan Türkiye için negatif bir algının doğmasına sebep oluyor. Bu noktada nasıl ki yabancı firmalar kendi alacaklarını bir şekilde teminat altına alıp, bizden

Öncelikle şu yanılgıya artık bir son vermek gerekiyor. Sizin kendi alacağınızı doğru bir hukuki zemin üzerinden yurt dışında iş yaptığınız müşterinizden tahsil etmeniz, müşterinizle iş ilişkinizi zedelemek yerine aksine size kurumsal anlamda saygınlık ve prestij katıyor.

tahsil ediyor, benzer profesyonelliği biz de onlara göstererek, artık gelişmekte olan bir ekonomiden gelişmiş bir ekonomiye doğru evrilmeye başladığımızı göstermeliyiz. İhracatımızın yarından fazlasını Avrupa'ya da yaptığımız göz önünde bulundurulur ise Avrupa'da uzun yıllardır kullanılan 'Inkasso' sistemi yardımınıza yetişiyor.

INKASSO NEDİR, NASIL İŞLER VE NE KAZANDIRIR?

Avrupa ülkelerinde vadesi dolmuş alacakların tahsilatında kullanılan uzlaşma sisteminin genel tanımına Inkasso deniyor.

Inkasso Sistemi sayesinde yurt dışında avukat bulmanın zorluğunu yaşamıyorsunuz. Bu detay neden mi önemli? Hemen açıklayalım. Öncelikle birçok ülkede avukatların ücretleri saatlik olarak hesaplanır ve danışmanlık hizmeti olarak fatura edilir. Bu sistem içindeki genel slogan 'No Cure No Payment' sloganıdır. Yani 'tahsilat yoksa ödeme yok!'

Bu sistem sayesinde para alacaklarında alternatif uyuşmazlık çözüm yolunun önü açılmış oluyor. Inkasso, hemen hemen bütün Avrupa Birliği ülkelerinde aktif olarak kullanılıyor. 1800'lü yılların ikinci yarısından itibaren kullanılan bu yöntemle borçlu-alacaklı ticari süreçlerine devam ederken, aynı zamanda alacaklı bu yolla geçmişte doğan hak ve alacaklarını talep ettiği gibi alacaklarını da tahsil edebiliyor. Türkiye'de bu sistemi bilen ihracatçı firma sayısı sizce ne kadar? İşte bu sistemi yeni öğreniyor iseniz aslında çok da büyük bir çoğunluktan söz edemeyiz. Neyse biz yeniden dönelim Inkasso Sistemi'ne.

Inkasso Sistemi'nin amacı, yıllarca sürece davalarla uğraşılmaksızın, her iki tarafın da en az maliyet ve avantajla uyuşmazlığı sona erdirmesiyle ilgili. Sonuca ulaştırılan işlemlerde, ya borçlular borçlarının tamamını ya da bir kısmını öder. Bazı hallerde ise borcun tahsili mümkün olmadığı yönünde toplanan olumsuz bilgilerle dosya kapatılır. Ayrıca alacakların yargı yoluna intikal ederek, tahsil edilmesinin masraflı olması ve sürecin uzun sürmesinden dolayı Inkasso Sistemi aracılığıyla sorunlar çoğu zaman çözülüyor. Yani sonu gelmez mail trafiği ile birbirine psikolojik savaş ilan etmiş yerli ve yabancı iş birimlerine tanıklık etmektense Inkasso ile süreç gayet mantıklı ve hızlı ilerliyor. Çünkü burada asıl olan talepte bulunan firmanın haklılığı. Yani sizi ezen ya da yok sa-

yan adaletsiz bir sistemden söz etmiyorum. Eşit kollu bir terazi misali çalışan sistem için işin püf noktası ise aldığınız danışmanlık ya da hukuk hizmetinin doğru eller tarafından şekillendiriliyor olması. Bu sistemde yargı yolu ise ikinci bir başvuru sistemidir ve çoğu kez başvurular ilk basamakta çözülür.

BU SİSTEMDE, TAHSİLAT YOKSA ÖDEME DE YOK!

Inkasso Sistemi'nin etkin yararlarını anlamadan aslına bakılırsa kararlı bir duruştan söz edemeyiz. O yüzden firmalarımızı cesaretlendirecek birkaç önemli detaya dikkat çekmek istiyorum. Birincisi, yurt dışı alacaklarında yasalarla düzenlenmiş Inkasso Sistemi ile hem maliyetten hem zamandan tasarruf sağlarsınız. Bu ise kaybınızın en az harcama ile ve en hızlı şekilde kasanıza girmesini sağlar. Üstelik ülkelerde değişen hukuk sistemleri ile uğraşmadan en hızlı bilgiyi temin etmiş olursunuz. İkincisi, ticari ilişkilerinizin devam ettirilmesi açısından uzlaşma ile çözüme kavuşan alacak süreci size müşteri kaybettirmez. Yurt dışında uzun yıllardır görev yapan Inkasso şirketleri aracılığı ile profesyonel yaklaşım ile süreç yönetilir. Süreci yöneten bu firmalar borçlu

Belki ülke kültürümüzden kaynaklı belki de iç piyasadaki alışkanlıklarımızdan ötürü sürüncemede bekleyen alacaklarımızı öteliyoruz. Çünkü iç piyasada herkes bir şekilde birbirini idare etmeyi öğrenmiş durumda. Ancak bu kanıksanmış alışkanlık üretim kültürünün yüzde 98'i KOBİ niteliğinde olan Türkiye için negatif bir algının doğmasına sebep oluyor.

firmanın ülkesindeki tüm yasal sistemine hakim oldukları için doğru analizlerle yasal işlemlere başlamadan anlaşmayı sağlamaya çalışarak, sizlere yormadan bu işlemleri nihayete erdirebilir. Üçüncüsü, yasal işlemlere başlatılmadan bu uzlaşma sisteminde, borçlu firmanın ödeme gücü, niyeti hakkında bilgi sahibi olarak ilerleyen süreçlerde karışabili-

Yurt dışı alacaklarında yasalarla düzenlenmiş Inkasso Sistemi ile hem maliyetten hem zamandan tasarruf sağlarsınız. Bu ise kaybınızın en az harcama ile ve en hızlı şekilde kasanıza girmesini sağlar. Üstelik ülkelerde değişen hukuk sistemleri ile uğraşmadan en hızlı bilgiyi temin etmiş olursunuz.

leceğiniz çok daha büyük kayıplara karşı önlem almış olursunuz.

Bu sistemin bir başka avantajı ise yurt dışında avukat bulmanın zorluğunu yaşamıyor olmanız. Bu detay neden mi önemli? Hemen açıklayalım. Öncelikle birçok ülkede avukatların ücretleri saatlik olarak hesaplanır ve danışmanlık hizmeti olarak fatura edilir. Bu sistem içindeki genel slogan 'No Cure No Payment' sloganıdır. Yani 'tahsilat yoksa ödeme yok' Bu sayede kasanızdan çok büyük ödemeler çıkmadan yaptığımız ihracatın karşılığını gecikmeden almanızı sağlar.

TÜRKİYE'DEKİ FİRMALAR INKASSO'YU KULLANAMIYOR

Türkiye, uzun yıllardır Avrupa ülkelerinde yaygın olarak kullanılan bu sistemden şimdiye kadar çok fazla faydalanamadı. Bunun başlıca sebebi ise müşterisini kaybetme korkusu ve bilinmezlikten göze alamadığı tahsil masrafları. Oysaki Inkasso Sistemi'nde dostane çözüm, ilişkileri bozmaz. Tüm masraflar önceden onaya sunulur, size devam etme veya etmeme imkânı sunan bir yapı ile Türkiye'ye döviz kazandırmaya devam edebiliriz. Bununla beraber Türkiye'de Inkasso Sistemi henüz tam anlamıyla yasalarla düzenlenmiş diyemeyiz. Fakat Türkiye'nin 2021 yıllarında en çok ihracat yaptığı Almanya, Amerika gibi ülkelerde yıllardır yasalarla düzenleme içerisinde yerini alan bir Inkasso Sistemi firmalarımız için de önemli avantajlar sunuyor. Burada elzem olan tek detay, bak-

mak ve görmek arasındaki farkı anlamak. Çünkü ticaret kültürümüzde şöylesi bir hadise çoğu zaman hepimizi ele geçirir. Bilmediğimiz şeyi anlamaya çabalamak yerine ondan çekiniriz. Çekindikçe de bilinmez ile aramıza uçsuz bucaksız mesafeler inşa ederiz. Halbuki anlamaya odaklanıp, bilginin günümüz dünyasında en büyük güç olduğunu yeterince idrak ettiğimizde Inkasso ile belki de uzun yıllar önce üzerine kalem çektiğimiz yurtdışı alacaklarımızı bile tahsil edecek kararlılığa sahip olacağız.

KIZIL KRALIÇE SENDROMU İLE NEREYE KADAR İLERLERİZ?

Inkasso'yu anlamak için hala da tereddüt eden firmalarımız var ise İngiliz ekonomistlerin gelişmekte olan ya da geri kalmış ekonomiler için yaptığı şu tanımlamaya dikkat çekmek gerekiyor. Küresel piyasalara yön veren devasa İngiliz ekonomisi yerinde sayan ekonomiler için 'Kızıl Kraliçe Sendromu'na yakalanmış der. Bu sendromun açılımı tam olarak şuna işaret ediyor: "Çok ama çok koşturuyoruz. Cansiperane hatta kendimizi parçalayarak koşturuyoruz lakin yılın sonunda yine aynı noktaya geliyoruz. Yani gelişmek için dayanıklılığımız ve gücümüz var fakat bilgi donanımı yönünden henüz istenilen noktada değiliz."

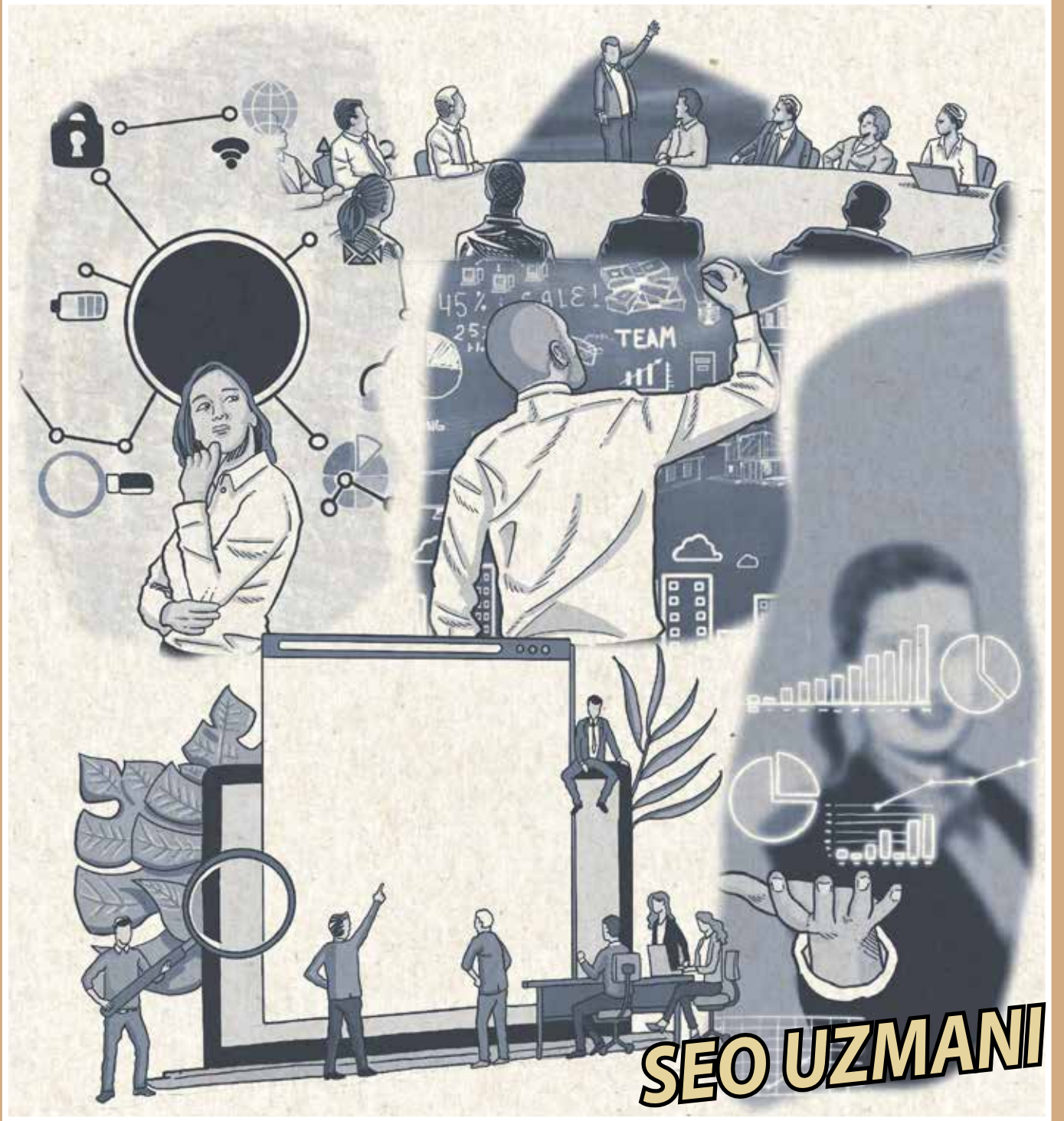
Şu unutulmamalı ki Türkiye, global ekonomide önemli bir ticaret hacmine sahip, ilişkileri sağlam bir ülke olma özelliğiyle

Nasıl ki yabancı firmalar kendi alacaklarını bir şekilde teminat altına alıp, bizden tahsil ediyor, benzer profesyonelliği biz de onlara göstererek, artık gelişmekte olan bir ekonomiden gelişmiş bir ekonomiye doğru evrilmeye başladığımızı göstermeliyiz. İhracatımızın yarından fazlasını Avrupa'ya da yaptığımız göz önünde bulundurulur ise Avrupa'da uzun yıllardır kullanılan 'Inkasso Sistemi' yardımınıza yetişiyor.

kayda değer bir diploması başarısı sergilemiş durumda. Dolayısıyla Türkiye'nin diğer Avrupa ülkeleri gibi ticarete bakması ve bu anlamda gelenekçi yapısını bir an evvel terk ederek, bir ivme kazanması şart. Bunu ise sermaye yapısını güçlendirerek ve kazanımlarını kasasına alıp, her geçen gün geliştirdiği iş hacmiyle yapması gerekiyor. Siz, bu makaleye gönül verenler, kazanımlarınızı daha ne kadar başkasının kasasında tutmaya devam edeceksiniz?

SEO UZMANI

Dijitalleşmeyle birlikte giderek artan arama motorlarının önemi SEO Uzmanlık mesleğini ortaya çıkardı. Güven Bilge, çizimleriyle SEO Uzmanlığının ne olduğunu sizler için derledi.

SEO UZMANI, GOOGLE GİBİ ARAMA MOTORLARI, WEB SİTELERİNİ DOĞRU BİR ŞEKİLDE TARAMAK VE LİSTELERİNE EKLEMELİDİR. GOOGLE BOTLARINI SİMÜLE EDEN UZMANLAR, EKSİK VE HATALARI TESPİT EDER VE YAZILIM EKİPLERİNE RAPORLAR.

HER ADIMIN RAPORLANMASI GEREKİR. TESPİT EDİLEN SEO HATALARI, TEKNİK HATALAR, TRAFİK ANALİZLERİ, GOOGLE RAPORLARI, ÇEŞİTLİ SEO ARAÇLARINDAN ALINAN DÖKÜMLER GİBİ KONULAR, HAFTALIK VEYA AYLIK OLARAK RAPORLANMALIDIR.

İÇERİK ANALİZİ, SEO UZMANININ EN ÖNEMLİ GÖREVLERİNDEN BİRİDİR. OLUŞTURULACAK İÇERİKLER, ARAMA MOTORLARI İÇİN DEĞİL, KULLANICI İÇİN OLUŞTURULMALIDIR.

SEO UZMANI, ÖĞRENİLENLERİ UYGULAYABİLMELİ. BASİT BİR WEB SİTESİ OLUŞTURARAK DENEMELER YAPABİLMELİ. YA DA BİR WEB SİTESİ ÖRNEK OLARAK ANALİZ EDEBİLMELİ.

SEO STRATEJİSİ PERFORMANSINI ÖLÇÜMLEMEK VE DEĞERLENDİRMEK İÇİN GOOGLE ANALYTICS, SEARCH CONSOLE VE BENZERİ SEO ARAÇLARIYLA GÜNLÜK PERFORMANS ÖLÇÜMLERİNİ İZLEMELİDİR. EN ÖNEMLİ SORUMLULUKLARINDAN.

SEO UZMANI, HEDEF ANAHTAR KELİMELERİN KONULARINI İZLEMELİDİR. İÇERİĞİNİ, BAĞLANTISINI VE DİĞER FAKTÖRLERİ DEĞİŞTİREBİLMELİ.

Borsalara kote şirketlerin piyasa değeri 124 trilyon doları buldu

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği tarafından hazırlanan 'Türkiye Sermaye Piyasası 2021' raporuna göre, 2021'de küresel ölçekte borsalara kote olan şirketlerin toplam piyasa değeri bir önceki yıla göre yüzde 17 artarak, 124 trilyon dolara ulaştı. Borsa İstanbul ise yüzde 574 devir hızı ile 2021 yılında, 'küreseldeki en likit piyasa' unvanını aldı.

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği'nin (TSPB) 'Türkiye Sermaye Piyasası 2021' raporu yayımlandı. Raporda, COVID-19 salgınına sınırlamaya yönelik kısıtlayıcı tedbirlerin gevşetilmesi, aşılamanın hız kazanması ve destekleyici ekonomi politikaların sürmesinin katkısıyla küresel iktisadi faaliyetlerde 2020 sonunda başlayan toparlanmanın, 2021 yılında da sürdüğüne dikkat çekildi. Raporda, salgın ortamında hükümetler ile merkez bankalarının desteklerinin sürmesi, tasarruf eğiliminin artması ve düşük faiz ortamında yatırımcıların, alternatif getiri arayışıyla sermaye piyasalarına ilgisinin arttığı ve 2021'de dünya genelinde borsa getirilerinin pozitif olduğu ve halka arzların da arttığı vurgulandı.

KÜRESELDEKİ İŞLEM HACMI 215 TRİLYON DOLARI BULDU

2021 yılında dünyada borsalara kote olan şirketlerin toplam piyasa değerinin bir önceki yıla göre yüzde 17 artarak 124 trilyon dolara ulaştığının vurgulandığı raporda, işlem hacminin de aynı oranda artarak 215 trilyon dolara ulaştığı belirtildi. Borsa İstanbul işlem hacmindeki artışın etkisiyle yüzde 574 devir hızı ile önceki yıl olduğu gibi 2021 yılında da küreseldeki en likit piyasa oldu. TSPB raporuna göre, yüzde 355 devir hızı ile Çinli Şenzen Borsası en likit ikinci borsa olurken, yüzde 346 devir hızıyla Tayvanlı Taipei üçüncü, yüzde 298 devir hızıyla ABD'li Nasdaq ise en likit dördüncü borsa oldu.

Borsa İstanbul işlem hacmindeki artışın etkisiyle yüzde 574 devir hızı ile önceki yıl olduğu gibi 2021 yılında da küreseldeki en likit piyasa oldu. TSPB raporuna göre, yüzde 355 devir hızı ile Çinli Şenzen Borsası en likit ikinci borsa olurken, yüzde 346 devir hızıyla Tayvanlı Taipei üçüncü, yüzde 298 devir hızıyla ABD'li Nasdaq ise en likit dördüncü borsa oldu.

2021'DE GETİRİ ŞAMPİYONU ZİMBABVE BORSASI OLDU

Öte yandan, "Türkiye Sermaye Piyasası 2021" raporuna göre, 23 gelişmiş ve 24 gelişmekte olan ülkenin büyük ve orta ölçekli şirketlerinin performansını yansıtan MSCI ACWI endeksi, 2021 yılını dolar bazında yüzde 19 artışla tamamladı. Gelişen piyasalar endeksinin yılı yüzde 3

kayıpla tamamladığı 2021 yılında, gelişmiş piyasaların gelişmekte olan piyasalardan pozitif ayrıştığı belirtildi. Raporda, 2021 yılında Çin dışındaki gelişmekte olan ülkeler genelinde pay piyasalarından sermaye çıkışının yaşandığı kaydedildi.

Rapora göre, 2021 yılında organize borsalar arasında dolar bazında bir önceki yıla kıyasla en fazla getiriyi yüzde 209

oranıyla Zimbabve Borsası sağladı. 2021 yılında yüzde 97 getiri ile Zambiya'daki Lusaka Borsası ikinci en yüksek getiri sağlayan borsa olurken, Sri Lanka Borsası yüzde 65 getiri ile üçüncü, Estonya Borsası yüzde 37 oranında getiri ile dördüncü oldu. 92 borsa arasında 74'ü 2021 yılını pozitif getiri ile tamamlarken, 18 borsa 2021 yılını kayıpla kapattı. Raporda, Borsa

İstanbul'un, dolar bazında yüzde 30 ile en fazla değer kaybeden borsa olduğu 2021 yılında, en fazla kayıp yaşanan diğer 9 borsanın 4'ünün Latin Amerika, 2'sinin Afrika, 2'sinin Asya ve 1'inin Avrupa ülkesi borsası olduğu görüldü.

TSPB'nin derlediği verilerde, salgın ortamında internet üzerinden işlemlerin ivmelenmesiyle birlikte, teknoloji şir-

Türkiye ekonomisi açısından 2021 yılında dış ticaret açığı yüzde 7.5 daralarak, 46 milyar dolara indi. Emtia fiyatlarının arttığı bir dönemde bu kayda değer bir başarıydı. Ayrıca 2020'de 35.5 milyar dolara çıkan cari açık 2021 yılında ekonomik faaliyetlerdeki toparlanmanın da etkisiyle yüzde 58 düşüşle 15 milyar dolara kadar geriledi.

ketlerinin iş hacmi ve bu şirketlere olan yatırımcı ilgisinin teknoloji şirketlerinin ağırlıkta olduğu Nasdaq'ta fiyatların yüzde 29 artmasında etkili olduğu belirtildi. 2020 yılında salgın nedeniyle zayıf seyreden petrol fiyatlarının 2021 yılında yeniden yükselmesiyle ekonomisi ağırlıkla petrol gelirine bağlı olan ülke borsalarının sıralamada öne çıktığı görüldü.

PIYASA DEĞERİNİN ÜÇTE İKİSİ NYSE, NASDAQ VE EURONEXT'TEN GELDİ

"Türkiye Sermaye Piyasası 2021" raporunda, endekslerdeki artışın yanı sıra halka arzların da etkisiyle 2021 yılında dünyada verisi incelenen 85 borsaya kote olan şirketlerin toplam piyasa değerinin bir önceki yıla göre yüzde 17 artarak 124 trilyon dolara çıktığı vurgulandı. TSPB'nin Dünya Borsalar Federasyonu verilerinden yararlanarak oluşturduğu raporda, "2021 yılında dünya borsalarındaki toplam piyasa değerindeki artışın üçte ikisi NYSE, Nasdaq ve Euronext'ten geldi. Bu borsalar toplam piyasa değerinin yarısını oluşturdu. ABD borsalarındaki şirketler, 52 trilyon dolarlık piyasa değeri ile dünya borsalarının toplam piyasa değerinin yüzde 41'ine sahip. 7.3 trilyon dolar piyasa değeri ile Avrupa'nın en büyüğü olan ve Hollanda, Belçika, Fransa, Portekiz, Norveç, İtalya Borsalarını içeren Euronext Borsa ile Uzak Doğu blokunda yer alan Japonya, Çin, Hong Kong ve Şenzen borsaları piyasa değeri bakımından ABD borsalarının ardından gelerek, toplam piyasa değerinin yüzde 26'sını oluşturdu" denildi.

NEW YORK BORSASI 27.7 TRİLYON DOLAR PİYASA DEĞERİ İLE DÜNYANIN EN DEĞERLİSİ

Rapora göre, New York Borsası 27.7 trilyon dolar piyasa değeri ile 2021 yılında dünyanın en değerli borsası olma unvanını korudu. Nasdaq 24.6 trilyon dolar ile ikinci sırada, Şanghay 8.2 trilyon dolar piyasa değeriyle üçüncü sırada yer aldı. Borsa İstanbul ise önceki yıla göre 6 sıra gerileyerek 138 milyar dolar piyasa değeri ile 2021 yılında 38'inci sırada yer aldı. 2021 yılı sonunda borsaların piyasa değerinin ilgili ülkelerdeki GSYH'ya oranının yüzde 123'e çıktığının belirtildiği raporda, Hong Kong borsasının piyasa değeri itibarıyla milli gelirinin 15 katı büyüklüğe ulaştığına dikkat çekildi. Dolar bazında hesaplandığında Borsa İstanbul'un piyasa değerinin Türkiye GSYH'sına oranının ise yüzde 17 olduğu vurgulandı.

Raporda, 2021 sonu itibarıyla dünyada yatırım fonları ve holdingler hariç 87 borsaya kote olan yerli, yabancı şirket sayısının 56 bine yaklaştığı belirtildi. İncelenen borsalar arasında 5 bin 600'e yakın şirketle en fazla şirketin kote olduğu borsa Hindistan Bombay olurken, 3 bin 824 şirketle Japonya Borsası ikinci, 3 bin 678 şirketle Nasdaq OMX üçüncü sırada yer aldı. Raporda, kote olan şirket sayısı bakımından ilk 10'da yer alan borsaların dünyadaki borsaya kote olan şirketlerin yüzde 56'sına sahip olduğu belirtildi. 2021 yılında 87 borsa arasında 798 şirket ile Nasdaq OMX en fazla yabancı şirketin kote olduğu borsa oldu. İlk 10 sıralamasında yer almayan Viyana Borsası'na kote olan şirketlerin yüzde 92'si, Lüksemburg'a kote olan şirketlerin ise yüzde 80'i yabancı şirketlerden oluşuyor. Menkul kıymet yatırım ortaklıkları ve borsa yatırım fonları hariç, 380 şirketin kote olduğu Borsa İstanbul, 87 borsa arasında bir önceki yıla göre üç sıra düşerek 2021 yılı sonunda 30'uncu sıraya geriledi.

HİSSE SENEDİ İŞLEM HACMİ 215 TRİLYON DOLARA ULAŞTI

TSPB'nin Dünya Borsalar Federasyonu verileri üzerinden yaptığı derlemelere göre, artan yatırımcı ilgisinin etkisiyle 2021 yılında dünyada hisse senedi işlem hacmi yüzde 17 artarak 215 trilyon dolara ulaştı. 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 3.369 oranında artışla işlem hacminin en fazla arttığı borsa Pearl Equities isimli iş-

Raporda, Borsa İstanbul'un, dolar bazında yüzde 30 ile en fazla değer kaybeden borsa olduğu 2021 yılında, en fazla kayıp yaşanan diğer 9 borsanın 4'ünün Latin Amerika, 2'sinin Afrika, 2'sinin Asya ve 1'inin Avrupa ülkesi borsası olduğu görüldü.

tiraki aracılığıyla pay piyasası işlemlerine 2020 yılı Eylül ayında başlayan Miami Uluslararası Menkul Kıymetler Borsası (MIAX) oldu. Rapora göre, yüzde 350 oranında artışla Abu Dabi Borsası, 2021 yılında iş-

lem hacmi artışında ikinci olurken, yüzde 231 ile Panama'daki Latin Amerika Borsası üçüncü, yüzde 226 artışla Kuveyt Borsası dördüncü oldu. ABD borsaları, piyasa değerinde olduğu gibi işlem hacminde de ilk sıralarda yer aldı. 2021 yılında 794 milyar dolarlık işlem hacmiyle Borsa İstanbul, hisse senedi işlem hacmi bakımından dünya borsaları arasında 20'nci sıradaki yerini korudu. Raporda, sağladıkları düşük maliyet, hızlı işlem ve tek merkezden birçok piyasaya ulaşabilme gibi imkanlarla alternatif işlem platformlarının da son yıllarda yatırımcılar tarafından tercih edildiği vurgulandı. Rapora göre, önemli alternatif işlem platformlarından biri olan Cboe ABD'nin işlem hacmi önceki yıla kıyasla 2021 yılında yüzde 11 arttı.

KÜRESEL YATIRIM FONLARI 71 TRİLYON DOLARI AŞTI

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği'nin, ABD Yatırım Kuruluşları Enstitüsü'nün (Investment Company Institute) 46 ülkeyi kapsayan verilerinden derlediği "Türkiye Sermaye Piyasası 2021" raporuna göre, dünyadaki yatırım fonlarının toplam büyüklüğü borsa endekslerindeki artışa paralel olarak 2021 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 13 artarak 71 trilyon doları aştı.

ABD'nin 34 trilyon dolarlık yatırım fonu portföyü ile dünya sıralamasında ilk sırada yer alırken raporda yatırım fonlarına ilişkin şu ifadeler yer aldı: "2021 yılında milli geliri 84 milyar dolar olan Lüksemburg'un yatırım fonu büyüklüğü 6,6 trilyon doları

aştı. İrlanda, 2021 yılında yatırım fonu portföyünü bir önceki yıla göre yüzde 15 artırarak, 4,6 trilyon dolarlık portföy büyüklüğü ile dünyada üçüncü sırada yer aldı. Yatırım fonu büyüklüğünü yüzde 46 gibi yüksek bir oranda artıran Çin, dördüncü sıraya çıktı. Yatırım fonları büyüklüğünde ilk 10'da yer alan ülkelerin yatırım fonu portföy büyüklüğü, toplam portföy büyüklüğünün yüzde 90'ını oluşturuyor." Raporda, 2021 yılında Türkiye'deki yatırım fonu portföy büyüklüğünün bir önceki yıla kıyasla dolar bazında yüzde 16 artarak 20,4 milyar dolara çıktığı vurgulandı.

DÜNYA EKONOMİSİNİN ÇIKTILARI

Raporun dikkat çeken özelliklerinden biri de 2021 yılını hem dünya hem de Tür-

IMF tarafından Nisan 2022'de yayınlanan küresel ekonomik görünüm raporundaki tahminlere göre küresel enflasyon son 23 yılın en yüksek seviyesi olan yüzde 6.4'e yükseldi. Gelişmiş ülkelere bakıldığında ise yüzde 5.3'lük seviyenin 1990'da kaydedilen yüzde 5.9'luk seviyeden sonra kaydedilmiş en yüksek seviye olduğu görüldü.

kiye ekonomisi açısından değerlendirip, piyasalarda meydana gelen gelişmeler hakkında detaylı bir analiz sunması. Buna göre; 2019 sonlarında Çin'de baş gösteren ve 2020 yılının ilk çeyreğinde hızla dünyaya yayılan ve pandemi niteliği kazandığı Mart ayında Dünya Sağlık Örgütü tarafından tescil edilen COVID-19 salgını, 6 milyonu aşkın insanın ölümüne ve milyonlarca kişinin sağlık sorunları yaşamasına yol açtı. Pandemi, sebep olduğu sosyal ve ekonomik zorlukların ötesinde geleceğe yönelik belirsizlikleri de yakın dönemde benzeri görülmemiş şekilde artırdı.

2020 yılının son aylarından itibaren bilim insanları tarafından geliştirilen aşıların hastalığa karşı en savunmasız kesimlerden başlayarak toplum geneline uygulanmaya başlanmasıyla birlikte ekonomik faaliyetlere ve sosyal hayata konulan sınırlamalar da gevşetildi. Bununla birlikte tüm ülkelerde aşılama oranı eş düzeyde ilerlemediği gibi düşük gelirli ülkelerin aşığı erişimi ise son derece sınırlı kaldı. Bu durum söz konusu ülkelerde yaşayanların sağlıklarını etkilemesinin yanı sıra küresel salgının yeni varyantlarla devam etme riskini de artırdı. Yine de 2021 yılı itibarıyla, salgının berabere getirdiği ve yatırımlar ile hanehalkı tüketimini olumsuz etkileyen belirsizliklerin bir nebze de olsa azaldığı görüldü.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELEDE KAYDA DEĞER EŞİKLER ATLANDI

Diğer yandan son yıllarda etkisi günlük hayatta giderek daha fazla hissedilen iklim krizine yönelik olarak sene sonuna doğru

Dış borç stoku 2021 yılında 5 milyar doları TCMB'nin yabancı merkez bankalarıyla imzaladığı ikili para takası anlaşmaları sonucu 8 milyar dolar artarak, 441 milyar dolara yükseldi. Dış borç stokunun milli gelirdeki payı ise bir önceki yıla kıyasla 5 puan azalarak, yüzde 55'e indi.

Glasgow'da gerçekleştirilen '26. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda (COP26) ülkeler, iklim değişikliğine karşı kömürün aşamalı olarak azaltılması taahhüdü, emisyon azaltma planlarının düzenli olarak gözden geçirilmesi ve gelişmekte olan ülkelere daha fazla finansal destek

gibi önemli kararlar içeren bir anlaşma imzaladı. Türkiye de konferans öncesinde Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak yürürlüğe koydu.

İktisadi faaliyetlerin canlanması ve kuraklık sonucunda, metaller ve tarımsal ürünler gibi emtia fiyatlarında önemli oranda yükseliş kaydedildi. Enerji fiyatları ise uluslararası piyasalarda yaklaşık yüzde 50 civarında artış kaydetti. Emtia fiyatlarındaki yükselme, artan talep ve genişletici para politikaları vasıtasıyla enflasyonun küresel düzeyde yükselişine katkıda bulundu. Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından Nisan 2022'de yayınlanan küresel ekonomik görünüm raporundaki tahminlere göre küresel enflasyon son 23 yılın en yüksek seviyesi olan yüzde 6.4'e yükseldi. Gelişmiş ülkelere bakıldığında ise yüzde 5.3'lük seviyenin 1990'da kaydedilen yüzde 5.9'luk seviyeden sonra kaydedilmiş en

yüksek seviye olduğu görüldü.

Nitekim, enflasyondaki artışa yanıt olarak ABD'de Fed Kasım ayında tahvil alımlarını azaltmaya başlamış, Avrupa Merkez Bankası da Aralık ayında pandemi dönemi devreye sokulan tahvil alımlarını 2022 yılının Mart ayında durduracağını açıkladı. Gelişmekte olan bazı ülkelerin merkez bankaları da politika faizlerini artırmaya başladı. Ancak, birçok ülkede politika faizinin enflasyonun altında kalmaya devam ettiği görüldü. Bununla birlikte, tıpkı aşılama seviyeleri arasındaki farklılık gibi ülkelerin salgından etkilenme oranları ve büyüme performansları da farklılık gösterdi.

Salgının hareketliliği kısıtlayıcı etkisi ve küresel ticaret hacminin düşmesi neticesinde IMF tahminlerine göre küresel ekonominin 2020 yılındaki yüzde 3.1'lik daralma ertesinde 2021 yılında yüzde

6.1 oranında büyüdüğü tahmin ediliyor. Milli gelirin gelişmiş ülkelerde reel olarak yüzde 5.2 oranında büyüdüğü, gelişmekte olan ülkelerde ise büyümenin yüzde 6.8 düzeyine çıktığı hesaplandı. Bununla beraber, Latin Amerika ve Sahra-altı Afrika'da ekonomik faaliyetlerin daha zayıf düzeyde kaldığı, gelişmekte olan Asya ve Avrupa ülkelerinde ise daha hızlı toparlandığı gözlemlendi. Büyüme eğilimiyle işsizlik genelde 2020 yılına göre azalmışsa da çoğu ülkede 2019 yılındaki seviyesinin üzerinde seyretti.

IMF, 650 MİLYAR DOLARLIK ÖZEL ÇEKME HAKKINI ÜYELERİNE TAHSİS ETTİ

Öte yandan, pandemiyle mücadelede destek olmak üzere Ağustos ayında IMF, 2009 yılındaki küresel mali krizden bu yana ilk kez 650 milyar dolarlık özel çekme hakkını üye ülkelere tahsis etti. Bu rezerv varlıklar herhangi bir taahhüt getirmeksizin üye ülkelerin yabancı para rezervlerini artırdı. IMF kuralları gereği tahsisat ülkelerin kotaları doğrultusunda yapılmışsa da yüksek gelir seviyesindeki ülkelerin bu tutarları daha düşük gelirli ülkelere transfer etmesine yönelik mekanizmalar geliştirilmesi gündemde. Ekim ayındaki G-20 zirvesinde bu yönde bir taahhüt açıklandı ancak henüz bu yönde anlamlı bir gelişme yaşanmadı.

Gelişmiş ülkelerde faiz artırımını beklenen ortamda, gelişmekte olan ülkelere portföy akımları da Çin hariç bırakıldığında, zayıf kaldı. 2020'nin son aylarındaki girişlerin ardından 2021 yılı başından itibaren portföy akımlarının kademeli olarak zayıfladığı görüldü. İşsizlik oranı pandemi öncesi seviyesine henüz dönmemişse de küresel ölçekte azalma eğilimi gösterdi.

Son olarak 6 milyonu aşkın insanın ölümüne, milyonlarcasının sağlık sorunları yaşamasına neden olan pandemi bazı farklı gelişmeleri de beraberinde getirdi. Pandemi ilanının ardından bir yıldan kısa sürede aşıların geliştirilmesi ve bunun insanlığa sunduğu doğrudan ve dolaylı katkılar, temel bilimlerin geliştirilmesinin öneminin altını çizdi. Diğer yandan, pandemi döneminde alınan tedbirler ile uygulamaya konulan ekonomi politikaları sonucunda küresel eşitsizlikler düşük gelirli kesimler aleyhine arttı.

DÜNYA EKONOMİSİ: SEÇİLMİŞ MAKRO GÖSTERGELER					
	2017	2018	2019	2020	2021T
GSYH Reel Değişim, %					
Dünya	3.7	3.6	2.9	-3.1	6.1
Gelişmiş Ekonomiler	2.5	2.3	1.7	-4.5	5.2
ABD	2.3	2.9	2.3	-3.4	5.7
Avro Bölgesi	2.6	1.8	1.6	-6.4	5.3
Gelişmekte Olan Ekonomiler	4.7	4.6	3.7	-2.0	6.8
Brezilya	1.3	1.8	1.2	-3.9	4.6
Çin	6.9	6.8	6.0	2.2	8.1
Hindistan	6.8	6.5	3.7	-6.6	8.9
Rusya	1.8	2.8	2.2	-2.7	4.7
Türkiye	7.5	3.0	0.9	1.8	11.0
İşsizlik Oranı, %					
Gelişmiş Ekonomiler	5.7	5.1	4.8	6.6	5.6
ABD	4.4	3.9	3.7	8.1	5.4
Avro Bölgesi	9.1	8.3	7.6	8.0	7.7
Gelişmekte Olan Ekonomiler					
Brezilya	12.9	12.4	12.0	13.8	14.2
Çin	3.9	3.8	3.6	4.2	4.0
Rusya	5.2	4.8	4.6	5.8	4.8
Türkiye	10.9	10.9	13.7	13.1	12.0
Enflasyon, Yıllık TÜFE, %					
Dünya	3.3	3.6	3.8	2.8	6.4
Gelişmiş Ekonomiler	1.7	1.6	1.5	0.5	5.3
ABD	2.2	1.9	2.1	1.5	7.4
Avro Bölgesi	1.3	1.5	1.3	-0.3	5.0
Gelişmekte Olan Ekonomiler	4.6	5.1	5.6	4.5	7.3
Brezilya	2.9	3.7	4.3	4.5	10.1
Çin	1.8	1.9	4.5	-0.3	1.8
Hindistan	4.6	2.5	6.7	4.9	6.1
Rusya	2.5	4.3	3.0	4.9	8.4
Türkiye	11.9	20.3	11.8	14.6	36.1
Genel Yönetim Brüt Borç Stoku/GSYH, %					
Gelişmiş Ekonomiler	103.2	102.7	103.8	123.2	119.8
ABD	106.2	107.5	108.8	134.2	132.6
Avro Bölgesi	87.5	85.5	83.5	97.3	96.0
Gelişmekte Olan Ekonomiler	50.0	51.7	53.9	63.9	65.1
Brezilya	83.6	85.6	87.9	98.7	93.0
Çin	51.7	53.8	57.2	68.1	73.3
Hindistan	69.7	70.4	75.1	90.1	86.8
Rusya	14.3	13.6	13.7	19.2	17.0
Türkiye	27.9	30.1	32.6	39.7	42.0

Kaynak: IMF, Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE, HIZLI BİR BÜYÜME SÜRECİ YAŞANDI

Dünyanın bütününe yayılan ve pandemi niteliği kazanan koronavirüs salgınının seyri ve alınan önlemler, 2020 yılının ardından 2021 yılında da Türkiye'deki iktisadi faaliyetlerin seyri üzerinde belirleyici oldu. Hem talebin daraldığı hem de üretim olanaklarının kısıtlandığı 2020 yılında hayli yavaşlayan iktisadi faaliyetler 2021 yılında aşılamanın başlamasıyla kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması ve Türk Lirası'ndaki değer kaybıyla da desteklenen ihracat performansı sayesinde hızlı bir büyümeye döndü.

2020 yılında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) salgının ekonomi üzerindeki olumsuz etkisini hafifletmek üzere faizleri düşürmüş, Mayıs ayı sonunda po-

litika faizini yüzde 8.25'e kadar indirmişti. Banka enflasyon ve dış ticaret dengesindeki gelişmeleri göz önüne alarak, 2020 yılı Ağustos ayı başından itibaren para politikasında ise aşamalı sıkılaştırma adımları atmaya başlamıştı. 2021 yılına yüzde 17 seviyesinde başlayan politika faizi Mart ayında yüzde 19'a yükseltildi. Küresel enflasyonda artış gözlenmesine rağmen, Eylül ayında para politikası duruşu güncellenerek enflasyondaki yükselişin arızı unsurlardan kaynaklı olduğu değerlendirilip, faiz indirimleri sonucu sene sonunda politika faizi yüzde 14'e çekildi.

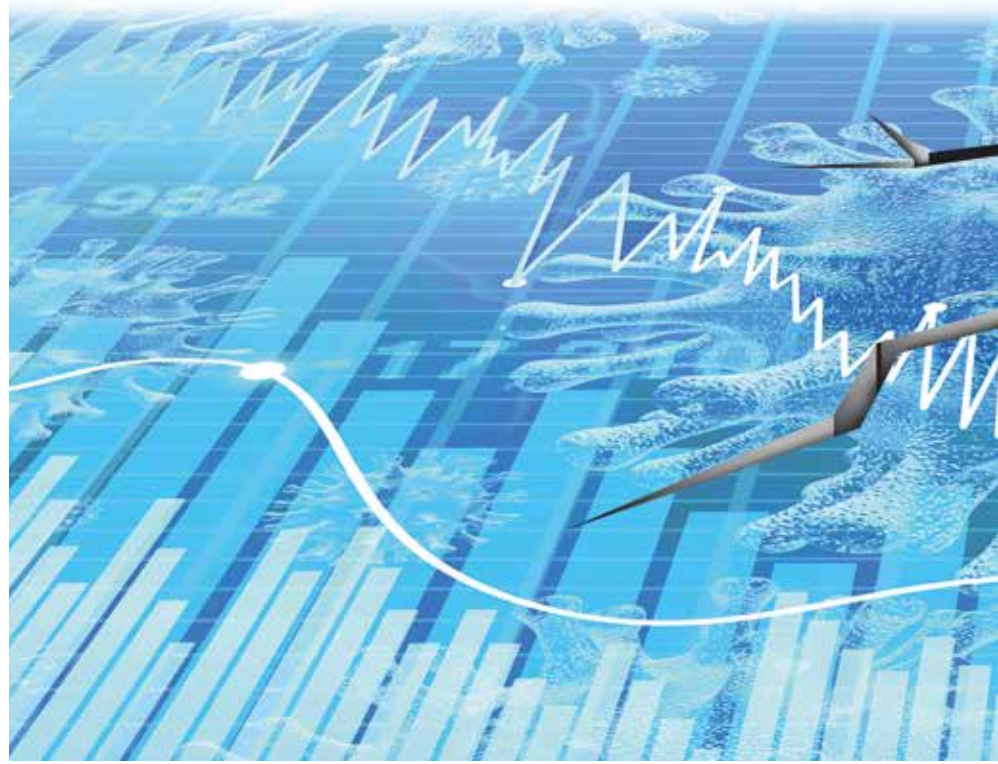
TÜRK LİRASI 2021 YILINDA DEĞER KAYBETMEYİ SÜRDÜRDÜ

2020 yılında Türk Lirası dolar karşısında yüzde 25, euro karşısında ise yüzde 37

Salgının hareketliliği kısıtlayıcı etkisi ve küresel ticaret hacminin düşmesi neticesinde IMF tahminlerine göre küresel ekonominin 2020 yılındaki yüzde 3.1'lik daralma ertesinde 2021 yılında yüzde 6.1 oranında büyüdüğü tahmin ediliyor. Milli gelirin gelişmiş ülkelerde reel olarak yüzde 5.2 oranında büyüdüğü, gelişmekte olan ülkelerde ise büyümenin yüzde 6.8 düzeyine çıktığı hesaplandı.

değer kaybetmişti. 2021 yılı Ekim ayına kadarsa Türk Lirası dolar ve euro'dan oluşan eşit ağırlıklı sepet karşısında yüzde 24 oranında değer kaybetti. Enflasyonda süregelen artışa rağmen cari işlemler dengesindeki iyileşmenin fiyat istikrarı hedefi için önemli olduğu değerlendirilmesinde bulunan TCMB'nin Eylül ayında başladığı faiz indirimlerine devam etmesi ile, değer kaybı yılın son aylarında hız kazandı. TCMB 2014 yılından itibaren ilk kez döviz piyasasına satış yönünde müdahalede bulunarak Aralık ayında piyasaya 7.3 milyar dolarlık satış yaptı. Döviz kurlarında görülen fiyat oluşumlarını sağlıklı olarak değerlendiren Banka, aynı dönemde Borsa İstanbul Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasasında da işlem yapmaya başladı. Sonuç olarak, 2021 yılında Türk Lirası dolar karşısında yüzde 80, euro karşısında ise yüzde 65 değer kaybetti. TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru endeksi 2020 yılındaki yüzde 18 değer kaybından sonra 2021'i de yüzde 23 değer kaybıyla kapattı.

Yabancı para cinsinden mevduat miktarı dolar bazında değişmemişse de kurdaki artış neticesinde 2021 sonunda yurt içinde mevduat içinde Türk Lirası cinsinden mevduatın payı 9 puan düşüşle yüzde 36'ya indi. Bu ortamda Aralık sonunda tasarruf sahiplerinin mevduat tercihlerinde Türk Lirası'nın öncelikli olmasını sağlamak amacıyla kur korumalı mevduat ve katılım hesabı uygulamasına başvuruldu. Uygulama bir yandan TL cinsinden tasarrufları kur riskine karşı korunmayı, diğer yandan da yabancı para cinsi mevduattan TL cinsi

mevduata geçişi sağlamayı hedeflemiştir. Tüm dünyada iktisadi faaliyetlerin canlanmasıyla uluslararası emtia fiyatlarında başlayan artış, yurt içinde iç talebin toparlanması ve döviz kuru etkileri ile enflasyon 2021 yılında artış eğilimine girdi. Bazı ürünlerde vergi uyarlamalarının yapılmaması ve salgının seyrine bağlı olarak bazı vergi oranlarında yapılan indirimler gibi tedbirlere rağmen, özellikle kurlardaki artışın yılın son iki ayında hız kazanmasıyla enflasyon da ivme kazandı. Yurt dışında emtia fiyatlarındaki yükselişin de etkisiyle üretici fiyatlarındaki yıllık artış yüzde 80'i bulurken, tüketici fiyatlarındaki artış yüzde 36 seviyesinde gerçekleşti.

FAİZ DIŞI BÜTÇE HARCAMASI PANDEMİNİN DE ETKİSİYLE 1.4 TRİLYON LİRAYI AŞTI

Salgın, maliye politikasının aktif bir şekilde kullanılmasını gerektirdi. 2020 yılında iktisadi faaliyeti desteklemeye ve hanehalkı ile reel sektörü korumaya yönelik gelir ve gider yönlü çeşitli tedbirler alınmıştı. Salgının etkisinin devam ettiği 2021 yılında da bu tür tedbirler sürdürüldü. Bütçe personel giderlerindeki artış yüzde 20'de kalırken, salgının etkilerini azaltmak üzere alınan önlemlerle kamu iktisadi teşebbüsleri ile kamu bankalarının görevlendirme giderleri (görev zara-

göre yüzde 35 arttı. Sonuçta bütçe açığı faiz dışı açığın hızla azalmasına rağmen yüzde 10 artarak, 192 milyar TL'ye çıktı. Bu tutar milli gelirin yüzde 2.7'sine denk geliyor.

KAMUNUN DIŞ BORÇ STOĞU 110 MİLYAR DOLARA ÇIKTI

Artan kamu açığı ile beraber 441 milyar TL'lik iç borç geri ödemesine (anapara ve faiz) karşın Hazine ve Maliye Bakanlığı 379 milyar TL'lik iç borçlanmada bulunmuş, merkezi yönetimin iç borç stoku sene sonunda yüzde 25 artışla 1.3 trilyon TL'ye çıktı. Nakit borçlanma için sene başında yüzde 14 düzeyinde seyreden borçlanma maliyetleri ise Kasım ayında yüzde 19'u aşmış, sene sonunda da yüzde 17 olarak gerçekleşti.

Merkezi yönetim 2021 yılında 7.6 milyar doları anapara olmak üzere 12.6 milyar dolarlık dış borcu geri öderken 10 milyar dolarlık yurtdışı tahvil ihracı gerçekleştirdi. Kredi kullanımları ile beraber kamunun toplam dış borç stoku 7 milyar dolar artarak, 110 milyar dolara çıktı. Sonuçta kamu kesiminin Avrupa Birliği tanımına göre toplam (iç ve dış) borcunun milli gelire oranı, Türk Lirasının değer kaybı sonucu dış borcun görece yükselişinden ötürü, bir yılda 2 puan artarak yüzde 42'ye yükseldi. COVID-19 pandemisinin ekonomik faaliyetleri sekteye uğrattığı 2020 yılında büyümesi yüzde 1.8 ile sınırlı kalan Türkiye ekonomisi 2021 yılında yüzde 11'lik bir büyüme sergiledi.

Harcamalar açısından bakıldığında bü-

ri) bir önceki yıl 11 milyar TL düzeyinde iken, 2021 sonunda 42 milyar TL'ye yükseldi. Ekonomik ve mali amaçlı transferler ise yüzde 168 oranında artarak, 37 milyar TL oldu. Sonuç olarak, faiz dışı bütçe harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 33 oranında yükselerek 1.4 trilyon TL'yi aştı. Gelirler tarafında canlanan ekonomik faaliyetler sayesinde vergi gelirleri ise ortalama enflasyonun iki misli kadar, yüzde 40 oranında yükseldi. Yurt içinde satılan mal ve hizmetler ile ithalde alınan katma değer vergileri toplamda yüzde 67 oranında artarken, 2021 yılında yüzde 25 olarak uygulanan kurumlar vergisi yüzde 69 oranında yükseldi. Gelir vergisi ise istih-

damdaki toparlanmanın da etkisiyle yüzde 38 artış sergiledi.

Salgına bağlı harcamalardaki artış ve vergilerin ötelenmesi 2020 yılında faiz dışı kamu açığını önemli ölçüde arttırmıştı. 2021'deki normalleşme ile birlikte faiz dışı bütçe dengesi 11 milyar TL, yani bir önceki yılın 30 milyar TL altında açık verdi. Özelleştirme, faiz, TCMB kâr transferi gibi tek seferlik gelirleri hariç tutan geçmişte yürütülen IMF programı tanımlı faiz dışı denge ise bir önceki yıl 130 milyar TL açık vermişken 2021'de bu tutar 117 milyar TL seviyesinde kaldı. 2021 yılında merkezi yönetimin faiz giderleri artan borçlanma maliyetlerinin de etkisiyle bir önceki yıla

Pandemi ilanının ardından bir yıldan kısa sürede aşuların geliştirilmesi ve bunun insanlığa sunduğu doğrudan ve dolaylı katkılar, temel bilimlerin geliştirilmesinin önemini altını çizdi. Diğer yandan, pandemi döneminde alınan tedbirler ile uygulamaya konulan ekonomi politikaları sonucunda küresel eşitsizlikler düşük gelirli kesimler aleyhine arttı.

Financial Crisis

yümenin 9 puanlık bölümünün hanehalklarının tüketim harcamalarındaki artıştan kaynaklandığı hesaplandı. Geçmişin güçlü büyüme yıllarında büyümenin itici gücü olan yatırımlardaki artış ise yüzde 6.4 ile genel büyüme oranının hayli altında kaldı. 2021 yılında toplam mal ve hizmet ihracatı

Dünyadaki yatırım fonlarının toplam büyüklüğü borsa endekslerindeki artışa paralel olarak 2021 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 13 artarak 71 trilyon doları aştı.

reel olarak yüzde 25 oranında artarken, ithalattaki büyümenin yüzde 2'de kalması sonucunda net ihracatın büyümeye katkısı 5 puan civarında oldu. Diğer yandan stok birikimi yıl içi büyümeye aşağı yönlü etkide bulundu.

Üretim açısından bakıldığında 2020 yılında yüzde 23 ile en çok büyüyen sektör olan finans ve sigortacılık faaliyetlerinin 2021 yılında sıra dışı şekilde yüzde 9 oranında daralması dikkat çekti. 2020 yılında yüzde 6 daralan hizmetler sektörü 2021'de yüzde 21 oranında büyürken, imalat sanayi 2020'deki yüzde 3'lük büyüme ertesinde yüzde 17 oranında büyüdü. Gelirler açısından bakıldığında ise işgücü ödemelerinin brüt katma değerdeki payının 3 puan azalışla yüzde 30'a indiği görüldü.

İSTİHDAM 28.8 MİLYONA ÇIKTI

Ekonomik faaliyetlerde pandemi kaynaklı duraklamanın çalışanlar üzerinde etkileri hayli olumsuz olmuştu. Salgının etkilerinin aşılama ile kontrol alınması ile beraber Nisan 2020'de başlayan işten çıkarma yasağı, kısa çalışma ödeneği ve nakdi ücret desteği uygulamaları 1 Temmuz 2021 itibarıyla sona erdi. Çalışma çağındaki nüfus 2021 yılında 1.1 milyon kişi artarken, ekonomik faaliyetlerdeki toparlanma ile işgücüne katılım oranı da yükseldi. İşgücündeki artışa paralel olarak istihdam da 2.1 milyon kişi artarak, 28.8 milyon kişiye çıktı. İşsizlik oranı özellikle yaz aylarından itibaren düşüş seyrine girdi, yıl genelinde 2020'ye

2021 yılında, gelişmiş piyasaların gelişmekte olan piyasalardan pozitif ayrıştığı belirtildi. Raporda, 2021 yılında Çin dışındaki gelişmekte olan ülkeler genelinde pay piyasalarından sermaye çıkışının yaşandığı kaydedildi.

göre bir puanlık azalışla yüzde 12 düzeyine indi. Genç nüfusta işsizlik oranı ise 2.3 puanlık düşüşle yüzde 22.6'yı buldu. Daha fazla süre çalışabilecek olanları, işgücüne dahil olmamakla birlikte çalışmaya hazır olanları ve işi olmayanları gösteren atıl işgücü oranı da önceki yıla göre bir puan azalarak yüzde 24.4'ü buldu.

2021'DE DIŞ TİCARET AÇIĞI YÜZDE 7.5 ORANIDA DARALDI

Dünya genelindeki ekonomik faaliyetlerin toparlanması paralelinde özellikle ara malı ihracatı güçlü bir büyüme sergilemiş ve ihracat toplamı 225 milyar dolara ulaştı. 2021 yılında başta enerji olmak üzere ithal edilen pek çok emtia fiyatında artış yaşandı. Enerji ithalatı yüzde 75 artışla 51 milyar dolara yaklaşırken, parasal olmayan altın ithalatının normalleşerek neredeyse beşte birine indi. İthalat fiyatları artsa da ithalat miktarının yüzde 1 kadar azalması ile dolar bazında ithalattaki artış yüzde 24'te kaldı. Sonuçta dış ticaret haddindeki Türkiye aleyhine gelişmeye rağmen dış ticaret açığı yüzde 7.5 daralarak 46 milyar dolara indi.

2020'de 35.5 milyar dolara çıkan cari açık 2021 yılında ekonomik faaliyetlerdeki toparlanmanın da etkisiyle yüzde 58 düşüşle 15 milyar dolara geriledi. Bu gelişmede dış ticaret açığının düşmesinin yanı sıra COVID-19 hastalığına karşı geliştirilen aşuların yaygınlaşmasıyla turizm sektörü faaliyetlerinin yeniden canlanması etkili oldu. Ziyaretçi sayıları pandemi öncesi dönemin altında seyretse de 2020 yılında 9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen net turizm gelirleri 2021 yılında 19 milyar dolara yükseldi. Altın ve enerji hariç cari işlemler fazlasının 2020 yılında 11 milyar dolardan 2021 yılında 29 milyar dolara çıktığı hesaplanıyor.

Ödemeler dengesinin finansman tarafında net doğrudan yatırımlar bir önceki yıla göre yüzde 68 artarak 7.7 milyar dolara çıktı. Bu tutarın 5.8 milyar doları yabancıların gayrimenkul alımlarından kaynaklandı. Yıl genelinde yurtdışı yerleşikler pay senedi piyasasında 1.4 milyar dolar tutarında net satış gerçekleşti. Borçlanma aracı piyasasında bankalar 2.6 milyar dolarlık net borç geri öderken, genel hükümet hem yurtiçi hem yurtdışı borçlanmalarıyla net 5 milyar dolar sermaye akışı sağladı. Sonuç olarak 2020 yılında 10 milyar dolara yakın çıkış kaydeden portföy yatırımlarına 800 milyon dolar gibi ufak bir tutarda net sermaye girişi yaşandı. Diğer yandan, COVID-19 pandemisinin etkilerini hafifletmek üzere Uluslararası Para Fonu (IMF) 190 üye ülkeye fondaki mevcut kotaları oranında özel çekme hakkı tahsis yaptı. Bu kapsamda Türkiye'ye 6.3 milyar dolar civarında kaynak tahsis edildi.

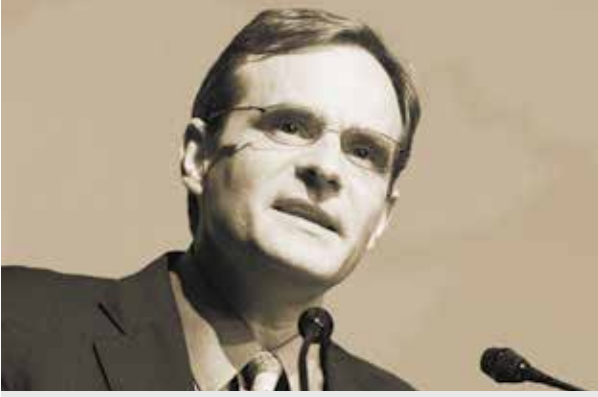
Kaynağı belirlenemeyen sermaye hareketlerini ifade eden net hata ve noksan kaleminde ise 10 milyar dolar tutarında

sermaye girişi yaşandı. Cari açık azalırken, sermaye girişinin artması sonucunda rezervler 23 milyar dolar arttı. Altın dahil TCMB rezervleri 2021 sonunda 111 milyar dolar seviyesinde. Dış borç stoku 2021 yılında 5 milyar doları TCMB'nin yabancı merkez bankalarıyla imzaladığı ikili para takası anlaşmaları sonucu 8 milyar dolar artarak, 441 milyar dolara yükseldi. Dış borç stokunun milli gelirdeki payı ise bir önceki yıla kıyasla 5 puan azalarak, yüzde 55'e indi.

Özellikle yurt dışı kreditorlerin dikkate aldığı Türkiye'nin kredi notu 2021 yılında uluslararası derecelendirme şirketleri tarafından Türk Lirasındaki ani değer kaybı ertesinde gözden geçirildi, önde gelen şirketler ülke notunun görünümünü Aralık ayında negatife çevirdi. Türkiye'nin yabancı para cinsinden uzun vadeli kredi notunu Standard&Poor's yatırım yapılabilir seviyenin 4 kademe altında B+ değerlendirirken, Moody's yatırım yapılabilir seviyenin 5 kademe altında B2 seviyesinde, Fitch ise yatırım yapılabilir seviyenin 3 kademe altında BB- olarak değerlendirdi.

TÜRKİYE EKONOMİSİ: SEÇİLMİŞ MAKRO GÖSTERGELER						
	Birim	2017	2018	2019	2020	2021
Nüfus ve İstihdam						
Nüfus (yıl sonu)	Mn.	80.8	82.0	83.2	83.6	84.7
İşgücüne Katılım (ortalama)	%	52.8	53.2	53.0	49.1	51.4
İstihdam Edilen (ortalama)	Mn.	28.2	28.7	28.1	26.7	28.8
İşsizlik (ortalama)	%	10.9	11.0	13.7	13.1	12.0
Milli Gelir						
GSYH	Myr. TL	3,134	3,759	4,318	5,047	7,209
GSYH	Myr. \$	851	797	760	717	803
GSYH Reel Değişim	%	7.5	3.0	0.9	1.8	11.0
Yerleşik Hanehalkı Tüketimi	%	5.8	0.7	1.6	2.9	15.5
Devletin Nihai Tüketimi	%	5.4	6.5	4.0	2.1	2.2
Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu	%	8.3	-0.2	-12.4	7.2	6.4
Mal ve Hizmet İhracatı	%	12.4	8.8	4.6	-14.8	24.9
Mal ve Hizmet İthalatı	%	10.6	-6.2	-5.4	7.6	2.0
Kamu Maliyesi						
Bütçe Gelirleri	Myr. TL	630.5	758.0	875.3	1,028.4	1,407.4
Faiz Dışı Giderler	Myr. TL	621.6	756.8	900.1	1,069.8	1,418.8
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	Myr. TL	8.9	1.1	-24.8	-41.3	-11.4
Faiz Giderleri	Myr. TL	56.7	74.0	99.9	134.0	180.9
Bütçe Dengesi	Myr. TL	-47.8	-72.8	-124.7	-175.3	-192.2
AB Tanımlı Gen. Yön. Brüt Borç Stoku	Myr. TL	876	1,130	1,406	2,002	3,027
Dış Denge						
İhracat (FOB)	Myr. \$	164.5	177.2	180.8	169.6	225.3
İthalat (CIF)	Myr. \$	238.7	231.2	210.3	219.5	271.4
İhracat / İthalat	%	68.9	76.6	86.0	77.3	83.0
Dış Ticaret Dengesi	Myr. \$	-74.2	-54.0	-29.5	-49.9	-46.1
Cari Denge	Myr. \$	-40.9	-21.7	5.3	-35.5	-14.9
Net Doğrudan Yatırım (net)	Myr. \$	-8.5	-8.9	-6.6	-4.6	-7.7
TCMB Rezervleri (altın dâhil)	Myr. \$	107.7	93.0	105.7	93.3	111.2
Dış Borç Stoku	Myr. \$	450.9	426.7	416.0	432.8	441.1
Enflasyon						
TÜFE (yılsonu)	%	11.9	20.3	11.8	14.6	36.1
ÜFE (yılsonu)	%	15.5	33.6	7.4	25.2	79.9
Döviz Kurları						
Dolar Kuru (yıl sonu)	TL	3.77	5.28	5.94	7.42	13.33
Avro Kuru (yıl sonu)	TL	4.52	6.04	6.66	9.12	15.09

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TCMB, TÜİK

Simon Johnson

COVID-19 Politika İttifakı Eş Başkanı

Putin'in savaşını finanse etmeyi artık durdurun

Rusya, Uluslararası Para Fonu'ndan derhal uzaklaştırılmalı. Bu, Rusya'nın 'Özel Çekme Hakları' biçiminde tutulan rezervlerinden yararlanamayacağına dair finans ve döviz piyasalarına açık bir sinyal gönderecektir. Elbette, bu önlemler savaş sonrası normlardan radikal bir ayrılma anlamına gelecektir.

Ukrayna'nın tam ölçekli işgalinin ilk günü olan 24 Şubat'ta Batı, Rusya'ya yaklaşık 500 milyon dolar ödedi. Bu, AB, Birleşik Krallık ve ABD tarafından Rus enerji alımının günlük ortalama değeridir. Çatışma devam ederken, günlük nakit akışı aynı kaldı. Özellikle Avrupa, Rus saldırganlığını, yaşamların ve geçim kaynaklarının yok edilmesini ve büyük bir mülteci krizinin yaratılmasını etkin bir şekilde finanse ediyor. Peki neden? Kısa cevap, Batı'nın Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in niyetlerinin tüm tehlikesini fark etmekte yavaş olduğu. Milyonlarca Ukraynalı için devam eden para akışı trajediyi körüklüyor. Rusya'nın ekonomik konumunun gücü ve zayıflığı, 'Finlandiya Bankası Gelişmekte Olan Ekonomiler Enstitüsü' tarafından bu ay yayınlanan bir çalışma raporunda analiz edilen dış ticaret istatistiklerinden açıkça görülüyor. Rusya'nın ihracatının çoğu petrol, petrol ürünleri ve gazdır. (2019'da 240 milyar dolar) Ve bunların yarısından fazlası AB'ye gidiyor.

Rusya'nın toplam ihracatının geri kalanı (48.5 milyar dolar), gaz ihracatının değerinden (51 milyar dolar) daha az. Çin, Rusya petrolünün yüzde 28'ini satın alırken, petrol ürünlerinin yalnızca yüzde 5'ini ve gazının yüzde 1.1'ini satın alıyor. AB, Rus gazının yüzde 63.9'unu, İngiltere ise yüzde 4.5'ini daha satın alıyor. Elbette, seçili Rus bankalarının SWIFT mesajlaşma sisteminden bağlantısının kesilmesi, Rus şirketlerinin Avrupa enerji teslimatları için ödeme almasını daha hantal hale getirecek.

Bariz çözüm, Rus gazı için ödemeyi tamamen durdurmak

Teleks, telefon, diğer ağlar veya üçüncü taraflar aracılığıyla yapılan ödemeler, geri dönüş seçenekleri sunuyor. Bariz çözüm, Rus gazı için ödeme yapmayı tamamen durdurmak veya Rusya güçlerini 24 Şubat öncesi sınırlarına çekene kadar bir emanet hesabına ödeme yapmak. Rus tepkisi muhtemelen teslimatları durdurmak olacaktır ancak Avrupa bu kışı atlama için yeterli stoğa sahip olduğunu iddia ediyor. Bu nedenle bu kısmen, gelecek kışa hazırlanmanın maliyetiyle ilgili. Bu maliyetlerin yüksek olması muhtemeldir çünkü dünya enerji arzındaki

AB, Birleşik Krallık ve ABD her gün Rusya'ya petrol ve gaz için ortalama 500 milyon dolar gönderiyor. Ancak Rusya'nın enerji ürünlerine yönelik bir ambargoya dayanamayacağına inanmak için iyi nedenler var.

herhangi bir kesinti tipik olarak petrol veya gazın fiyatını veya her ikisinin fiyatını artırır ve bu muhtemelen AB'yi, ABD'yi ve daha geniş anlamda küresel ekonomiyi aynı zamanda merkez bankalarının enflasyonu kontrol etme görevini de zorlaştıracaktır.

Putin'in savaş gerekçesi Sovyet dönemi sınırlarını yeniden dayatmak

Politika yapımcılar, 2020 ve 2021'deki COVID-19 krizi ve 2008'deki küresel mali kriz de dahil olmak üzere daha büyük sorunlarla uğraştı. Almanya'nın enerji stratejisi 1960'lardan beri Rus gazına dayanıyordu. Ancak Soğuk Savaş'ın geri kalanında ve Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından teslimatlar güvenilir olsa da artık sürdürülebilir bir düzenleme değil. Putin'in Ukrayna'ya karşı topyekûn savaş başlatma gerekçesi (Sovyet dönemi sınırlarını yeniden dayatmak) AB'nin eski Sovyet üyeleri, Estonya, Letonya ve Litvanya için varoluşsal etkilere sahip. Her zamanki gibi bir iş söz konusu değil. Rusya'nın günlük yabancı nakit girişini engellemesinin etkisi, birikmiş döviz rezervlerini, 2021'de 380 milyar dolara (GSYİH'nin yüzde 25'i) mal olan gerekli ithalatları satın almak için kullanıp kullanamayacağına bağlı. Bir Batılı ülkeden ithalat için ödeme yapmak, euro, dolar veya başka bir Batı para birimine ihtiyaç var. İtalyan veya Fransız ihracatçıların altın, Çin reniminkisi veya kripto para birimi cinsinden ödeme kabul etmesi pek olası değil.

İkincil yaptırımların etkili olması euro bölgesi yetkililerine bağlı

Rusya Merkez Bankası rezervleri 14 Ocak'ta 638.2 milyar dolarlık rekor seviyeye ulaştı. Ve çoğu merkez bankasının aksine, 2018'den bu yana CBR, Federal Rezerv Bankası'ndaki ABD Hazine menkul kıymetlerindeki rezervlerinin nispeten azını elinde tuttu. Ancak bu, Rusya'nın enerji ürünlerine AB liderliğindeki bir ambargodan daha uzun süre dayanabileceği anlamına mı geliyor? ABD yaptırımları, herhangi bir ABD bankasının veya diğer kuruluşun Rus şirketleri veya resmi sektörle iş yapmasını açıkça yasaklayabilir ve bazı ilk adımlar 24 Şubat'ta duyuruldu. Daha az anlaşılabilir, uygun şekilde tasarlanmış ikincil yaptırımların ABD bankalarının Rusya adına üçüncü taraflarca düzenlenen işlemleri takas etmesini de yasaklayabileceği. Etkili olması için, bu yönde atılan adımların İngiltere'nin yanı sıra euro bölgesi yetkilileri tarafından da eşleşmesi gerekecek.

AB, CBR'ye yaptırım uygulama niyetinde olsa da önlemler belirsiz

AB, CBR'ye yaptırım uygulama niyetinde olsa da önlemler belirsizliğini koruyor. Açık olan şey, uygulamanın zor olacağı çünkü hiç kimse CBR'nin rezervlerini nerede tuttuğunu tam olarak bilmiyor. Güvenilir raporlar, bunların belki de AB veya İsviçre bankalarıyla yapılan işlemler yoluyla, opak açık deniz piyasalarına gizlendiğini gösteriyor. Credit Suisse'den Zoltan Pozsar'a göre, tüm Rus rezervlerinin yarısı döviz takasları kullanılarak gizlenerek dolar cinsinden tutulabilir. Bu spot satışlar ve ABD doları vadeli alımları, CBR'nin diğer para birimleri cinsinden teminatlara karşı etkin bir şekilde dolar ödünç verdiği anlamına gelir. Bu doğruysa, CBR'nin işlemleri için dolara erişmesi gerekiyor.

Rusya, Uluslararası Para Fonu'ndan uzaklaştırılmalı

Zoltan Pozsar, yaptırımların veya yaptırım tehdidinin fon piyasalarını sarsabileceğinden endişe duyuyor. Bu konu, Finansal İstikrar Kurulu ve diğer ilgili makamlarla birlikte çalışan ABD Merkez Bankası'nın derhal ilgilenmesini gerekiyor. Yine, politika yapımcılar son yıllarda daha büyük şoklarla uğraştı. Ayrıca Rusya, Uluslararası Para Fonu'ndan derhal uzaklaştırılmalı. Bu, Rusya'nın Özel Çekme Hakları biçiminde tutulan rezervlerinden yararlanamayacağına dair finans ve döviz piyasalarına açık bir sinyal gönderecektir. Elbette, bu önlemler savaş sonrası normlardan radikal bir ayrılma anlamına gelecektir. Ancak Putin bu normları 24 Şubat'ta parçalamış oldu.

Dani Rodrik

Harvard Üniversitesi Uluslararası
Politikalar Bölümü Ekonomi Profesörü

Hiper küreselleşmenin küllerinden daha iyi bir küreselleşme doğabilir

Gelecekte; jeopolitiğin her şeyi geride bıraktığı ve ülkelerin (veya bölgesel blokların) birbirleriyle ekonomik etkileşimlerini en aza indirdiği bir dünyada yaşamak zorunda değiliz.

Çünkü bu distopik senaryo gerçekleşirse, kontrolümüz dışındaki sistemik güçlerden kaynaklanmayacak. Hiper küreselleşmede olduğu gibi bunun nedeni de yanlış seçimlerimizden kaynaklı olabilir mi?

Oyulları hatırlayanlar bilir, hiper küreselleşme çağı 1990'ların ardından son bulmuştu. CO-VID-19 salgını ve Rusya'nın Ukrayna'ya karşı savaşı küresel pazarları; özellikle halk sağlığı ve ulusal güvenlik olmak üzere, ulusal hedeflerin arkasında ikincil ve en iyi ihtimalle destekleyici bir role indirdi. Ancak küreselleşmeden uzaklaşma konusundaki tüm konuşmalar, mevcut krizin aslında daha iyi bir küreselleşme üretebileceği ihtimaline karşı bizi kör etmemeli.

Gerçekte, hiper küreselleşme, 2007-2008 küresel mali krizinden bu yana geri çekiliyordu. Ticaretin dünya GSYİH içindeki payı, Çin'in ihracatının GSYİH'ye oranının yüzde 16 gibi önemli bir oranı yakalamasının ardından 2007'den sonra düşmeye başladı. Küresel değer zincirleri yayılmayı durdurdu. Uluslararası sermaye akışları hiçbir zaman 2007 öncesi seviyelerine ulaşamadı. Söz konusu gelişmeler ışığında küreselleşmeye açıkça düşman olan popülist politikacılar, gelişmiş ekonomilerde çok daha etkili oldu.

Çelişkilerin sanrısı ile çalkalanan bir yapı elbette ki parçalanacaktı

Aslına bakılırsa hiper küreselleşme, birçok çelişkisi altında parçalandı. Farklı bir ifadeyle çelişkilerinin sanrısında çalkalanan bir yapı elbette ki parçalanacaktı. Peki neydi bu çelişkiye sebep olan sanrılar? İlk olarak, uzmanlaşmadan elde edilen kazançlar ile üretken çeşitlendirmeden elde edilen kazançlar arasında bir gerilim vardı. Karşılaştırmalı üstünlük ilkesi, ülkelerin şu anda üretmekte iyi oldukları şeylerde uzmanlaşmaları gerektiğini savundu. Ancak uzun bir gelişimsel düşünce çizgisi, hükümetlerin bunun yerine ulusal ekonomileri daha zengin ülkelerin yaptıığını üretmeye zorlaması gerektiğini öne sürdü. Sonuç olarak en başarılı ekonomilerin, özellikle Çin'in müdahaleci politikaları ile dünya ticaret sisteminde kutsal kabul edilen 'liberal ilkeler' arasında bir çatışma kaçınılmaz bir şekilde tüm dünya ekosistemini sarmaladı.

İkincisi, hiper küreselleşme birçok ekonomide dağıtım sorunlarını şiddetlendirdi. Ticaretten elde edilen kazançların kaçınılmaz ters yüzü, gelirin kaybedenlerden kazananlara yeniden dağıtılmasıydı. Bununla beraber küreselleşme derinleştikçe, kaybedenlerden kazananlara yeniden dağıtım, net kazançlara göre daha da büyüdü. Disiplinlerinin merkezi mantığını pohpohlayan ekonomistler ve teknokratlar, sonunda halkın sisteme olan güvenini sarstı.

Kamu görevlilerinin seçmenlere karşı hesap vermesini baltaladı

Hiper küreselleşmenin sanrılı üçüncü çelişkisi ise kamu görevlilerinin seçmenlerine karşı hesap verme sorumluluğunun baltalanmasıydı. Küreselleşmenin kurallarını yeniden yazma çağrıları, küreselleşmenin değişmez ve karşı konulamaz olduğu dönemin dünya liderleri tarafından sıklıkla dile getirildi. Dönemin liderlerinin bu konudaki beyanatlarını hatırlamakta yarar var. ABD Başkanı Bill Clinton, "Rüzgar ya da su gibi bir doğa gücünün ekonomik eşdeğeri hiper küreselleşmedir" ifadesini kullanmıştı. Yani sorgulanamaz hatta değiştirilemez bir olgunun tanımı yapılarak, dünya halkları üzerinde kalıcı bir yönlendirme

Hiper küreselleşmenin 1990'ların ardından sona ermesiyle birlikte, dünya ekonomisine yönelik senaryolar aslına bakılırsa farklı coğrafyaların bütününe yönetiyor. Dolayısıyla ulus devlet ayrıcalıkları ile açık bir ekonominin gerekleri arasında daha iyi bir dengeyi sağlamak gerekiyor. Bu sayede yurt içinde kapsayıcı refah, yurt dışında ise barış ve güvenliği sağlamak mümkün olabilir.

dirme tabanlı hükmediş öngörülüyordu. Clinton gibi kendini beğenmiş tavırlara karşın bu yaklaşımı sorgulayan ifadelere de rastlamak mümkün. Mevcut sistemi sorgulayan İngiltere Başbakanı Tony Blair, "Sonbaharın yazdan sonra gelip gelmeyeceğini tartışabilirsiniz" ifadesiyle gidişatta bir oldu bitti durumunun yaşandığını ince bir zekayla veriyordu.

Yine hiper küreselleşmenin dördüncü çelişkinde ulusal güvenlik ve jeopolitik rekabetin sıfır toplamı mantığı, uluslararası ekonomik iş birliğinin pozitif toplamı mantığına karşıtı. Çin'in ABD'ye jeopolitik bir rakip olarak yükselişi ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle birlikte, stratejik rekabet kendini ekonomi üzerinde yeniden ortaya koydu.

Dünya ekonomisi hiç olmadığı kadar birbirine bağımlı durumda

Şimdi meseleyi bu gelişmeler ışığında değerlendirecek olursak hiper küreselleşme çöktüğünde, dünya ekonomisine yönelik senaryolar çoğunluğu yönetiyor denilebilir. 1930'ları hatırlatan en kötü sonuç, ülkelerin (veya ülke gruplarının) otarşı (kendine yetebilme) anlayışına geri çekilmesi olacak. Daha az kötü ama yine de çirkin bir olasılık ise jeopolitiğin üstünlüğünün, ticaret savaşlarının ve ekonomik yaptırımların uluslararası ticaret ve finansın kalıcı bir özelliği haline gelmesi anlamına gelmesi. Öncelikle şunu vurgulamakta yarar var. İlk senaryomuz olan otarşı anlayışı pek olası görünmüyor. Çünkü dünya ekonomisi her zamankinden daha fazla birbirine bağımlı ve ekonomik maliyetler çok daha devasa. Fakat jeopolitik üstünlüğün öne çıktığı ikinci senaryoyu kesinlikle göz ardı edemeyiz.

Nitelikli bir senaryo neden olmasın?

Mevcut gelişmelerin negatif görünümüne rağmen ulus-devletin ayrıcalıkları ile açık bir ekonominin gerekleri arasında daha iyi bir denge kurabileceğimiz nitelikli bir senaryo tasavvur etmek de mümkün. Böyle bir yeniden dengeleme, yurt içinde kapsayıcı bir refah ve yurt dışında barış ve güvenliği sağlayabilir. İşte dünya ekonomisine yön veren gelişmiş ülkelerin politika yapımcıları bu anlayış etrafında birleşmeli.

Politika yapımcılar için ilk adım, hiper küreselleşmenin ekonomilere ve toplumlara verdiği zararı ve diğer piyasa öncelikli politikaları onarmak olmalı. Bu; küresel ekonominin tam istihdam, refah ve eşitlik gibi yerel ekonomik ve sosyal hedeflere hizmet ettiği Bretton Woods döneminin ruhunu yeniden canlandırmayı gerektirecek. Hiper küreselleşme altında, politika yapımcılar bu mantığı küresel ekonominin amaç ve yerel toplumun araç haline gelmesiyle tersine çevirdiler. Uluslararası entegrasyon daha

sonra iç parçalanmaya yol açtı.

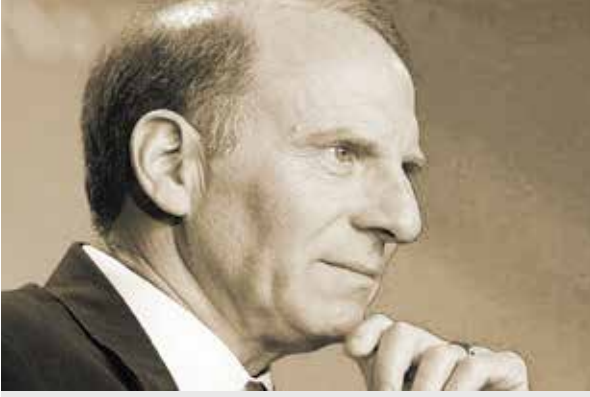
Bazıları, yerel ekonomik ve sosyal hedefleri vurgulamanın ekonomik açıklığı baltalayacağından endişe duyabilir. Gerçekte, paylaşılan refah toplumlara daha güvenli hale getirir ve dünyaya açık olmayı daha olası kılar. İktisat teorisinin önemli bir dersi, ticaretin bir bütün olarak bir ülkeye fayda sağlamasıdır, ancak yalnızca dağıtım endişeleri ele alındığı sürece. Açık olmak, iyi yönetilen, iyi düzenlenmiş ülkelerin kendi çıkarıdır. Bu aynı zamanda ticaretin ve uzun vadeli yatırımların önemli ölçüde arttığı Bretton Woods sistemi altındaki fiili deneyimin dersidir.

İkili ilişkiler sıfır toplamı bir oyuna indirgenemez

İyi senaryo için ikinci bir önemli ön koşul, ülkelerin meşru bir ulusal güvenlik arayışını başkalarına karşı saldırganlığa dönüştürmemesi olmalı. Rusya, NATO'nun genişlemesi konusunda makul endişelere sahip olabilir ancak Ukrayna'daki savaşı, Rusya'yı uzun vadede daha az güvenli ve daha az müreffeh bırakacak tamamen orantısız bir yanittir. Büyük güçler ve özellikle ABD için bu, çok kutupluluğu kabul etmek ve küresel üstünlük arayışından vazgeçmek anlamına gelir. ABD, küresel meselelerde Amerikan hakimiyetini doğal bir durum olarak görme eğiliminde. Bu görüşe göre, Çin'in ekonomik ve teknolojik ilerlemeleri doğası gereği ve aşikar bir şekilde tehdittir ve ikili ilişki sıfır toplamı bir oyuna indirgenmiş durumdur.

ABD'nin Çin'in görece yükselişini gerçekten önleyip önleyemeyeceği sorusunu bir kenara bırakırsak, bu zihniyet hem tehlikeli hem de verimsizlik arz ediyor. Birincisi, güvenlik ikilemini şiddetlendiriyor. Huawei gibi Çinli firmaları baltalamak için tasarlanmış Amerikan politikaları, muhtemelen Çin'i tehdit altında hissettirecek ve ABD'nin Çin yayılmacılığına ilişkin korkularını doğrulayacak şekilde tepki verecek. Sıfır toplamı bir bakış açısı, iklim değişikliği ve küresel halk sağlığı gibi alanlarda iş birliğinden karşılıklı kazanımları elde etmeyi zorlaştırırken, diğer birçok alanda zorunlu olarak rekabet olacağını kabul ediyor.

Kısacası, gelecekteki dünyamızın jeopolitiğin her şeyi geride bıraktığı ve ülkelerin (veya bölgesel blokların) birbirleriyle ekonomik etkileşimlerini en aza indirdiği bir dünya olması gerekmez. Bu distopik senaryo gerçekleşirse, kontrolümüz dışındaki sistemik güçlerden kaynaklanmayacaktır. Hiper küreselleşmede olduğu gibi bunun nedeni de yanlış seçimlerimizden kaynaklı olabilir mi?

Richard Haass

ABD Dış İlişkiler Konseyi Başkanı

Rusya ile Batı arasında diplomasi hala mümkün mü?

Diplomasi, bahsedilecek bir lütuf değil, kullanılacak bir ulusal güvenlik aracıdır ve Rusya ile birlikte sürdürülmelidir. Batılı ülkelerin üst düzey sivil ve askeri yetkilileri ile Rusya arasındaki özel toplantılar, çatışmaya veya daha kötüsüne yol açabilecek yanlış hesaplama riskini azaltmak ve sınırlı iş birliği fırsatlarını araştırmak için devam etmeli.

Dünya basınında son aylarda öne çıkan öncelikli konunun Rusya ile Ukrayna arasında devam eden savaşın oluşturduğunu söylemeye sanırım gerek yok. Ancak tüm dünyanın odaklandığı bu savaşın perde arkasında meydana gelen bir olay adeta gözden kaçtı. Perde arkasındaki olaya gelecek olursak; Nisan ayı sonlarında, ABD ve Rusya bir mahkum değişimi gerçekleştirdi. Rusya, yaklaşık üç yıl önce gözaltına aldığı bir Amerikalıyı (eski bir denizci) serbest bırakırken, ABD ise 10 yıldan fazla bir süre önce uyuşturucu kaçakçılığı suçlamasıyla hapsedilen bir Rus pilotu serbest bıraktı.

ABD ile ilişkileri toparlama adına atılan bir adım mı?

Mübadeleyi dikkate değer kılan şey, Rusya'nın Ukrayna'yı vahşice işgalinin ABD ile ilişkileri Soğuk Savaş'ın bitiminden bu yana en düşük noktasına getirdiği bir zamanda gerçekleşmesiydi. ABD, savaşa doğrudan askeri müdahaleden kaçınmayı seçti, ancak yönümesini etkilemek için Ukrayna'ya başarılı bir şekilde direnebilmesi ve Rusya'yı potansiyel olarak yenilgiye uğratabilmesi için büyük miktarlarda giderek daha gelişmiş silah, istihbarat ve eğitim sağlamak da dahil olmak üzere kapsamlı bir destek sunuyor. ABD ayrıca NATO'yu güçlendirmek ve Rusya'ya ağır ekonomik yaptırımlar uygulamak için de adımlar attı.

Savaş bir süre daha uzayabilir. Ukrayna'nın temel çıkarı savaşı sona erdirmek ve daha fazla ölüm ve yıkımı önlemek olsa da Başkan Volodymyr Zelensky'nin barış arzusu şartlı. Rusya'nın işgal ettiği toprakları geri kazanmayı ve diğer şeylerin yanı sıra Ukrayna'nın Avrupa Birliği'ne katılabilmesi için ülkenin egemenliğine saygı gösterilmesini sağlamayı amaçlıyor. Ayrıca savaş suçlarının sorumlularından hesap sorulmasını istiyor.

Vladimir Putin maliyetli işgalini haklı çıkarmaya odaklandı

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in kendi adına, zayıf görünmemesi ve evinde meydan okumaması için maliyetli işgalini haklı çıkaracak bir sonuca ulaşması gerekiyor. Görünüşte uzlaştırılmaz görünen bu iki konum arasındaki uçurumu kapatacak bir barışın müzakere edilmesi için çok az şans var. Çatışmanın sadece aylarca değil, gelecek yıllarda da devam etmesi çok daha olası. Bu, ABD ve Batı'nın Rusya ile ilişkilerinin zemini olacak.

Rusya ile yapıcı ilişkiler, Putin sonrası döneme kadar pekala ortaya çıkmayabilir. Ancak bu, Batı'nın ilişkilerin geçici olarak belirli bir tabanın altına düşmediğini görme konusundaki ilgisini hiçbir şekilde değiştirmez. Ortak payda Ukrayna'nın tamamen egemenliği olmalı.

Batı için bir olasılık, Rusya ile olan tüm ilişkiyi Rusya'nın Ukrayna'daki eylemlerine bağlamak olabilir. Ancak bu bir hata olur çünkü Rusya, İran ve Kuzey Kore'nin nükleer ve füze yeteneklerini sınırlamak ve iklim değişikliğine neden olan emisyonları sınırlamaya yönelik küresel çabaların başarısı gibi diğer Batılı çıkarları etkileyebilir. İyi haber şu ki mahkum değişiminin gösterdiği gibi her iki taraf da bölümlere ayrılmaya istekliyse, Ukrayna konusundaki derin farklılıkların karşılıklı olarak yararlı işlerin yürütülmesini engellemesine gerek yok. Ancak seçici iş birliği olasılığını korumak, sofistike, disiplinli bir diplomasiyi gerektirecek.

Rejim değişikli konuşmasından vazgeçme konusu gündeme gelir

Başlangıç olarak, ABD ve ortaklarının Ukrayna'daki hedeflerini önceliklendirmesi ve hatta sınırlaması gerekecek. Bu, Moskova'daki rejim değişikliği konuşmasından vazgeçmek anlamına geliyor. Tercih edeceğimiz Rusya ile değil, elimizdeki Rusya ile uğraşmamız gerekiyor. Putin'in pozisyonuna içeriden meydan okunabilir (ya da rapor edilen sağlık sorunlarına yenik düşebilir) ancak Batı, Putin'in görevden alınmasını sağlayacak, hatta birinin onun yerine daha iyi geçmesini sağlayacak bir konumda değil.

Aynı şekilde, Batılı hükümetler üst düzey Rus yetkililer için savaş suçları mahkemeleri hakkında konuşmayı ertelemek ve Ukrayna'nın üst düzey Rus generallerini ve gemilerini hedef almasına yardım etme konusunda övünmeyi bırakmak akıllıca olacak. Savaş ve soruşturmalar devam ediyor ve Rusların sorumlu davranmanın bir yararı olduğunu görmeleri gerekiyor. Aynı şey tazminatlar için de geçerli.

Benzer şekilde, Rusya bu tercihli savaşı başlatmanın bir sonucu olarak ekonomik ve askeri olarak kendisini muhtemelen daha kötü durumda bulacak. Ancak ABD hükümeti, Savunma Bakanı Lloyd Austin'in açıklamalarının aksine, Amerika'nın amacının savaşı zayıflatmak için kullanmak olmadığını açıkça belirtmeli. Aksine ABD, savaşın Ukrayna'nın egemen, bağımsız statüsünü yansıtan şartlarda bir an önce bitmesini istediğinin altını çizmeli.

Ukrayna'ya destek devam etmeli

Ukrayna'daki savaşa gelince, Batı, Ukrayna'ya destek vermeye devam etmeli ve doğrudan çatışmadan kaçınarak gerginliğin tırmanmasını önlemeli. Buna ilave Kremlin'e, bu kısıtlamanın, savaşı bir NATO ülkesine genişletmemesi veya kitle imha silahları getirmemesi üzerine kurulu olduğu ve bu noktada kendi kendine empoze edilen Batı sınırlarının ortadan kalkacağı anlaşılmalı. Batı ayrıca savaş amaçlarını ve onları nasıl takip edeceğini dikkatlice düşünmeli. Amaç, Ukrayna'nın tüm topraklarını kontrol etmesi olmalı ancak bu, Kırım'ı ve hatta Doğu Donbas bölgesinin tamamını askeri güçle kurtarmaya çalışmayı haklı çıkarmaz. Bu hedeflerden bazıları diplomasi ve yaptırımların seçici olarak hafifletilmesi yoluyla daha nitelikli aranabilir. Öte yandan; Rusya'nın davranışı değişene kadar yaptırımlar sadece yürürlükte kalmamalı, aynı zamanda Rus savaş çabalarını finanse eden enerji ithalatını da kapsayacak şekilde genişletilmeli.

Diplomasi, bahşedilecek bir lütf değil, kullanılacak bir ulusal güvenlik aracıdır ve Rusya ile birlikte sürdürülmelidir. Batılı ülkelerin üst düzey sivil ve askeri yetkilileri ile Rusya arasındaki özel toplantılar, çatışmaya veya daha kötüsüne yol açabilecek yanlış hesaplama riskini azaltmak ve sınırlı iş birliği fırsatlarını araştırmak için devam etmeli. Rusya ile yapıcı ilişkiler, Putin sonrası döneme kadar pekala ortaya çıkmayabilir. Ancak bu, Batı'nın ilişkilerin geçici olarak belirli bir tabanın altına düşmediğini görme konusundaki ilgisini hiçbir şekilde değiştirmez.

Rüstü Bozkurt

rustu.bozkurt@dunya.com

Zihin gıdasının kalitesi önemlidir

Bir sorunu ele alırken zihnimizi nasıl beslediğimizi de sorgulayarak, neyi ne kadar yapabildiğimizi anlamaya çalışalım. Tohum gıda güvenliğinin, limanlar ise dünyaya açık gelişmenin kritik bileşenleridir. Bu iki bileşeni sağlıklı zihin gıdasıyla nasıl geliştireceğimizle ilgili önce bir çerçeve belirlemeli, sonra uygulamalara geçerek, tasarladıklarımız ile gerçekleştirdiklerimiz arasındaki mesafeyi ifade eden deneysel mesafeleri ölçmeliyiz.

Başka bir açıdan baktığımızda, insan sadece fiziki varlığıyla değil, zihni olgunluğuyla bir arada yaşamının gereklerini yerine getirdiği zaman daha güvenli, kalitesi artan bir yaşam sürdürür. Zihni olgunluğumuz önce ailenin geçmişten bugüne taşıdığı gelenek ve görenek değerlerinden beslenir. Toplumun karşılıklı bağlantı, iletişim ve etkileşimiyle oluşturduğu kültürüyle zenginleşir. Dünya genelinde insanlığın yarattığı uygarlık anlayışını paylaşarak olgunlaşır. Uygarlık değerlerinin yaygınlaşmasının hızı ve niteliği medya okuryazarlığına bağlıdır. Yazılı, görsel, işitsel hangi anlamda olursa olsun iletişim zihnimizdeki adların, kavramların, terimlerin, düşüncelerin oluşumunda etkilidir. Yaşamın değişik oluşumlarına karşı tepkilerimizi, geniş anlatımıyla davranışlarımızı iletişim biçimleri, iletişim çıktılarının içselleştirilmesi yönlendirir. Yaşamak için aldığımız gıdaların niteliği ne denli önemliyse, zihin açlığımızı doyurduğumuz iletişim çıktıları gıdası da o denli önemlidir.

Zihnimiz için kavram içeriklerini anlamaya özen göstermeliyiz

Gıda maddeleri alırken gösterdiğimiz özeni, iletişim yoluyla eriştiğimiz veri, enformasyon, bilgi ve anlama için de göstermemiz gerekiyor. Duyduğumuzla, gördüğümüzle ve okuduğumuzla eriştiğimiz zihinsel gıdalara, manavdan alış-veriş ederken gösterdiğimiz özeni göstermiyorsak, fiziksel varlığımız sağlıklı olsa bile zihinsel sağlığımız yetersiz kalabiliyor. Sağlıksız bir zihin, yaşam sürecinde potansiyellerimizi tam ve doğru biçimde değerlendirmemizi engelliyor; bireysel ve toplumsal yaşamımız gerekli zenginliğe ve refaha erişmesini zorlaştırıyor. Vücudu diri tutmak için gıda güvenilirliğine gösterdiğimiz özeni, zihnimizi besleyen iletişim ve etkileşimin ürettiği adların, kavramların, terimlerin içeriklerini kavramaya ve onlardan türetilen malumat, bilgi ve anlamanın nitelikli olmasına da göstermeliyiz.

Zihin gıdasının kalitesini belirleyen sorular sormasını bilme düzeyimizdir: Duyduğum, gördüğüm, okuduğum bir mesajı hemen benimsiyorum mu? Önyargılarımın, yerleşik doğrularımın, ezberlerimin, kör inançlarımın ne kadar etkisinde kalıyorum? Mesajlar yaşadığım sorunları çözecek niteliklere mi sahip, yoksa daha önce zihnimde yerleşmiş kalıp düşüncelere mi? Mesajı verenin kim olduğunu, hangi amaçların peşinden gittiğini, kamusal bir yararı mı kendi çıkarlarını mı öncelediğini biliyor muyum? Yaşadığımız ortamın, içinden geçtiğimiz zamanın ruhu ile yakın ve uzak geleceğin gereklerini dengeleyen bir mesajla yüzleşip yüzleşmediğimizi anlayacak kadar zihinsel altyapıyla kendimizi donatmış olmamız gerekir. Geçmişten bugüne taşıdığımız adların, kavramların ve düşüncelerin bileşenlerini sürekli sorgulamazsak sağlıklı bir gelecek inşa edemeyiz. Yaşama anlam katabilmemiz için

Hiç kuşku yok ki, insan biraz da başkaları için yaşarsa insandır! Yaşadığımız evrende her şeyin birbirine bağlı olduğunu biliyoruz. Ne zaman insanların birbirlerine bağlantı, bağımlılık ve birlikte yaşama zorunluluğu üzerine düşünsem, Aziz Nesin'in sözünü anımsarım: "Her koyun kendi bacağından asılır; doğrudur ama insanlar koyun değildir. İnsanlar biraz da birbirlerinin bacaklarından asılır!"

hayatın fiziksel ve zihni yanını dengeli tutmalıyız. Zihin gıdasının kalitesini artırmanın ekonomi yönetimine nasıl yansıtıldığı üzerinde de enine boyuna düşünmeliyiz.

Zihin kalitesini artırarak kaynakları etkin kullanabileceğimiz süreçler üç aşamalı olarak dönüşür

Daron Acemoğlu, analizlerinde zihin kalitesini artırarak kaynakları etkin kullanabileceğimiz süreçlerin üç aşamalı dönüştüklerini anlatır: İlki sorunun varlığını zihinsel olarak kabul etme ve içselleştirme. Zihni planda, kuramsal olarak sorunu tanımlayabilmek ilk ve en önemli adımdır. Karar merkezleri ve kamuoyu sorunun varlığı ve bizim varlığımız üzerindeki olası etkileri konusunda zihnen olgunlaşmış ve netleşmişse, çözüm olasılığı yükselir. Paylaşmıyor, uzlaşmıyor, kapsama alanını genişletmiyor ve ortak bir dil yaratarak taleplerimizin gücünü göstermiyorsa, zihnimizin beslenmesinde sorunlar vardır. Dönüştürücü ikinci aşama ölçüm çerçevesidir: Usanmadan, yorulmadan, tekrar tuzaklarına düşme korkusuna kapılmadan sürekli anımsattığımız husustur bu. Ölçmeden kontrol etmek ve yönetmek mümkün değildir. O nedenle, zihni gıdamız, her alanda ciddi kayıt tutma, veri oluşturma, verileri olgunlaştırma, benzetim ve modeller kurgulama, analitik çabalarla çözüm istediğimiz sorunun üzerine gitmedir. Zihin gıdası bir yaşam savaşımındaki cephanemizdir; cephanesiz savaşılmayacağı bilmemiz önemlidir.

Sorunun zihni meşrulaştırılması kadar ölçülerek hangi koşullardaki etkileşimlerle ne gibi sonuçlar yarattığını zihnimizde netleştirmemişsek ekonomik aklımızı da kullanamayız. Envanter, veri, veri olgunlaştırması, ölçme, model geliştirme ve analitik yetkinlerimizle karar üretmek için arka plandaki zihinsel gıda için ciddi emek harcamalıyız. Üçüncü adım, alternatif planların, projelerin uygulanmasına yönelik destek politikaları üretmek gelişme yollarını açık tutmaktır. Öngörme ve önlem alma, gözetim ve denetim disiplinlerini geliştirmeden, erişilebilecek kaynakları etkin ve verimli kullanılmaz. Kaynak değerlendirme açısından bakıldığında, karşılaştığımız sorunları sorgulama özgüveninin düzeyi de önemlidir. Hata kültürünü geliştirerek, insanın eksikleri ve hatalarının olabileceğini zihnen kabul etmek, bir daha tekrarlamamak için sorgulamak zihni gıdanın sağlıklı olmasına bağlıdır.

Zihinsel gıda için ciddi emek harcamalıyız

Deneyim ve birikimlerimizden yola çıkarak iki örnek anımsatalım. Biri, ülkemizde tohumculukla ilgilidir. Kamuoyunda yaygın kanı, ülkemizin tohumculuk konusunda çok bağımlı olduğu yönündedir. Sahada birebir uygulamaları, bu konuda eli taşın altında olan sektördeki insanları dinlediğimizde durumun çok farklı olduğu, tohum konusunda ülkemizin bir yerlere geldiğini kanıtıyor. Tohumculuk konusunda aşırı ya da noksan değerlendirme yapmamak için farklı bakış açılarını özellikle tv ekranlarına belli aralıklarla taşırsak, tohumculuk ekosisteminde simbiyotik etkileri artırır, gelişmeleri hızlandırabiliriz. Tersine kafa karışıklığı, ekosistemin asalak etkilerini öne çıkararak, tohumculuktaki potansiyellerimizi gerektiği gibi değerlendiremeyiz.

Diğeri ülkemizde liman yatırımlarıdır. Yaygın bir bakışa göre liman yatırımları doğru yerde, doğru ölçekte, mevcut durum için yeterli uzun dönemli gelişmeyi özendirici bir yapılandırılmadan uzaktır. Bu bakış açısının ne kadar doğru, ne kadar yanlış olduğunu net olarak kavrayabilmemiz için bir dizi veriye ihtiyaç vardır. Var olan liman ve iskelelerin yerleri, kuruluş yerinin ülke yük akışlarıyla bağlantıları, kapasiteleri, teknik olanakları, çevre ülkelerdeki potansiyellere erişim olanak ve kısıtlarını değişik yönleriyle açık ortamlarda, gündemli ve gerçek verilere dayalı sorgulamadan limanların gelişme yatırımlarını, yeni yatırımları net bilgiye dayalı sorgulayamayız. O zaman, kalkınmanın temel ilkesi olan net bilgi, etkin koordinasyon ve odaklanmayı sağlayabiliriz, seçmeleri doğru yaparız ve israf batağına sürüklenmeyiz.

Zihnimizi nasıl beslediğimizi sorgulayarak neyi ne kadar yapabildiğimizi anlamalıyız

Diyorum ki ülkemizin kaynaklarını etkin kullanma sorumluluğunu hisseden hepimiz, şu tohumculuk ve limanlar konusunu nasıl tartışmamız gerektiğini belirlemek için bir araya gelelim. Bir sorunu ele alırken zihnimizi nasıl beslediğimizi de sorgulayarak, neyi ne kadar yapabildiğimizi anlamaya çalışalım. Tohum, gıda güvenliğinin, limanlar da dışa ve dünyaya açık gelişmenin kritik bileşenleridir. Bu iki bileşeni sağlıklı zihin gıdasıyla nasıl geliştireceğimizle ilgili önce bir çerçeve belirlemeli, sonra uygulamalara geçerek, tasarladıklarımız ile gerçekleştirdiklerimiz arasındaki mesafeyi ifade eden deneysel mesafeleri ölçmeliyiz. Ölçüye dayanmayan politika üretmek, deneysel mesafe makaslarını açar. İş dünyası insanı da, siyasi irade sorumlulukları da bürokrasi de medyada kitleleri bilgilendiren yazı insanı da zihin gıdasına özen gösterirse sorumluluklarını daha iyi yerine getirir.

YENİ EKONOMİ MODELİNDE CARI AÇIK VE ENFLASYON

Özcan KADIOĞLU ozcankadioglu@hotmail.com
Dünya Gazetesi Yazarı

Hükümet, Ekim ayında yeni bir ekonomik model açıklarak Türkiye ekonomisinin kronik sorunları arasında yer edinen cari açığı, bu modelle bitireceğini açıkladı. Böylelikle döviz açığı ortadan kalkacağı için döviz talebinin azalacağı, talep azalınca da kur artışının duracağı, faiz-kurdenklemeden ülkeyi çıkarıp, enflasyonu düşürme iddiasında olan bir model edindik. Hükümet modelin karşılığının 6 ay içinde alınacağını da kamuoyuna duyurdu. Peki realite ne diyor?

Yeni ekonomik modelin ilkeleri ise şu şekilde ifade edildi: Türkiye'yi üretimle büyütmek, yüksek faiz kısılcısından çıkarmak, üretimle yabancı yatırımcıların dikkatini çekmek, pazara yakınlık avantajını kullanmak. Ekonomi modelinde dört sacayağı bulunur. Bunlar: enflasyon, ihracat, faiz ve üretimdir. Modelde dört sacayağı olduğu bunların enflasyon, ihracat, faiz ve üretim olduğu söylendi. Başlangıç için Model Çin modeli olarak ifade edilse de kısa zamanda oluşan kafa karışıklıklarına istinaden Çin modeli ile yakından uzaktan alakasının olmadığı herkes tarafından ifade edilince bu sefer yeni bir adlandırma ile Türk modeli olduğu açıklandı.

Türkiye, Çin gibi malı ucuza üretip, tüm dünyaya ihraç ederek, bu üretimden döviz girdisi sağlayacağı turizm ve döviz kazandırıcı işlemler ile döviz ihtiyacının ve döviz cinsi borçlanmanın azalacağı uzun vadede döviz kurlarının ineceğini ve faiz kur döngüsünden Türkiye'nin kurtulacağı ifade edildi. Çin'in modeli incelendiğinde ise kalkınma odaklı sanayi ve üretimle büyüme sağladıklarını görüyoruz. Ülkemizde genel

yal haritasına baktığımızda dönüşümlerin kolay olmadığını, bunun için gerekli alt yapı yatırımlarının yapılmadan bir günde sim kartı değiştirip başka bir operatöre geçer gibi bu modelin işlenemeyeceğini görüyoruz.

Artan bütçe açıkları ve popülist siyasi politikalar enflasyonu 3 haneli rakamlara çıkarıyor

Yeni modele enflasyon ayağı açısından bakıldığında 1985'li yıllardan başlayarak artan bütçe açıkları ve popülist siyasi politikalar sonucu üretilen mal ve hizmet miktarı talep miktarının altında kalmasına neden olmuştur. Bu nedenle enflasyon yüzde 100'ü aşarak, 3 haneli rakamlara kadar çıkmıştır. Toplum içinde fiyatların artacağı endişesinin artması gelecekte oluşacak olan talep miktarını öne çeker.

Bu endişeyi kapatmanın başlıca yollarını üç başlıkta toplayabiliriz; başta bu endişeyi gidermek, talep seviyesinin arz seviyesine çekilmesi, arz seviyesinin talep seviyesine çıkarılması gerekir. Faiz ayağı açısından bakıldığında son 20 yılda ülkemizde yüksek faiz düşük kur uygulaması

sonucu ülkeye sıcak para çekilmesi sağlandı. Böylece borçlanıldı ve elde edinilen kaynakla özellikle ara malı ithal edilerek, arz miktarını aşan talep miktarının karşılanması ve enflasyonun aşağılara çekilmesi sağlanmaya çalışıldı.

Sıcak paranın daha yüksek faiz talepleri ülkeyi açmaza soktu

Sıcak para veya bir başka deyişle kısa vadeli yabancı sermaye cazip faizlerden yararlanmak için yurt dışından getirdiği dövizleri yerli paraya çevirdi. Ülkeye verilen borç niteliğindeki bu dövizlerin bollaşması sonucu, döviz kuru aşağı doğru geldi ve yaklaşık 10 yıllık süre zarfında çok fazla inişli çıkışlı bir grafik sergilemedi. Bu durum ithal malların fiyatlarının düşmesine ancak enflasyon nedeniyle fiyatları şişmiş olan yerli malların rekabet gücünün azalmasına hatta kaybolmasına neden oldu. Her geçen gün daha çok borçlanılmasını gerektiren bu sistem, devamlılığın sağlanması için sıcak paraya artan oranda faiz sağlanmasını gerekli kıldı.

Bu durum enflasyonu düşürse de sürdürülemez bir durum oldu. Seçilen bu ekonomik model bir dönem için ekonomik sorunları halı altına süpürerek geçici bahar havası yaratılmasını sağladı. 10 yıl boyunca sabit kalan döviz kurlarına karşın artan ithalatla cari açık patlamış, sistemin bedeli ise 129 milyar dolar toplam dış borç stoğu, 450 milyar dolara çıkarak burada demir atmış durumda. Sıcak para ise yüksek faiz

kazancına, sabit kalan hatta düşen döviz fiyatları ile daha düşük kurla tekrar dövize dönmenin kazancını da eklemiştir. Bu dönemi takiben artan borç seviyesine paralel ülke riskinin de yükselmesi ile sıcak paranın daha yüksek faiz talepleri, ülkemizi gerçek bir açmaza sokmuştur.

İmalat sanayinin istihdamında artış olmamasına rağmen, kayıtlara yüksek büyüme olarak yansdı

Sıcak ve bol para döneminde yabancılar daha çok finans, perakende satış ve emlak sektörüne giriş yapmış, doğrudan yatırım olarak kabul edilen ve daha çok istihdam ve katma değer ortaya çıkaran imalat sanayine yatırım yapmamıştır. Bu dönemde imalat sanayi istihdamı 2014-2020 yılları arasında 5 milyon kişi kalmasına rağmen hizmet ve inşaat sektöründe istihdamın artmasına sebep olmuştur. İmalat sanayinin

istihdam seviyesinde bir artış olmamasına karşın, bu dönem kayıtlara yüksek büyüme (!) olarak yansımıştır. Çünkü ihracat adı altında oluşan rakamlarda katma değer dikkate alınmazken, yurda giren ithal ürün aynen çıksa dahi (reexport) ihracat sayılıyordu.

Böylece uzun dönem sürdürülemez olan bu politikanın sonuna gelinmiştir. Kısa ca dağ fare doğurmuş. Ekonomide yaşanan Lale Devrinin sonuna gelinmiştir. Son 20 yılda yanlış politikalar yüzünden bir türlü tam olarak rekabet gücü kazanamayan imalat sanayi; ucuz ara malların ithalatına dayalı, montaja ağırlık veren, katma değeri çok düşük bir üretim altyapısının oluşmasına sebep olmuş ihracatta kilogram fiyatları bir dolar kadar inmiş durumda. Bu sürdürülemez durum karşısında ülkemizin kıt kaynakları daha çok hammadde, daha çok enerji, daha çok kas gücü ve daha çok çevre kirliliğine sebep olmuştur.

Yeni dönemin kısa tarifi yüksek kur, düşük faiz

Yeni dönemin kısa tarifi ise yüksek kur, düşük faiz olarak adlandırılabilir. Bu sistemin çalışması için öncelikler belirlenmeden alınan kararlar aceleci kararlar enflasyon ve ithalatın patlamasına sebep olmuştur. Rekabetçi kur ve cari fazla verme hayali ile başlanan modelde faiz baskısıyla düşük kalan döviz kurunun ani yükselmesi sonucu bir anda kurlar 18.5 Türk Lirasına kadar çıkınca bir anda U dönüş yapılarak örtülü faiz artışı olan kur korumalı mevduat hesabına geçilmek zorunda kaldı. Döviz kurunda ani yükseliş, ithal ara malına dayalı mevcut yurt içi üretim nedeniyle doğrudan fiyat geçişlerinin ürün fiyatlarına direk yansarak oradan da enflasyon olarak tüm tüketicilerin karşısına çıktı.

Tüketici fiyatlarının yanında üretici fiyatları da bir anda üç haneli rakamları geçerek son 20 yılın rekor enflasyon yaşanmasına sebep oldu. Aslında son 20 yıllık dönemin halinin altına süpürülerek ertelediği sorunlar ile bir anda karşı karşıya kaldık. Bu durumun maalesef hala iyi analiz edilmediğini görüyoruz. Enflasyona neden olan arz talep ilişkisi göz ardı edilerek kur artışı, fırsatçılık, zincir marketler ve son olarak da tedarik zincirinin kırılması sonucunda dünya da yükselen gıda, emtia, enerji fiyatları ve Rusya-Ukrayna savaşının enflasyonun nedeni olarak günah keçisi olarak ilan edilmesine bakıldığında geçmişten hiçbir ders almadığımızı görüyoruz.

Tüketime dayalı döviz talebinin azaltılmasıyla başarılı olunabilir

Yeni modelin başarı sağlanması için ekonomide tüketime dayalı döviz talebinin de azaltılması gerekir. Bunun için başta kamu, bütçe harcamalarını sıkı şekilde kontrol etmeli, israftan kaçınmalı ülkenin temel ve ivedi temel ihtiyaçlarına öncelik vererek bütçede fazla borçlanmadan kaynak israfını önlemeli. Merkez Bankası'nın düşük faiz politikasının sadece bankalara ve bazı imtiyazlı şirketlere yaradığı son derece açık ve nettir. Enflasyonun altında kalan faizler, yurt içi tasarrufları önce dövize sonra parasının kıymetini koruyacağı gayri menkul ve dayanıklı mallara yönelmesine sebep olmuştur. Bir başka deyişle bıçak sırtı politikası olarak adlandırılan bu sistemde denge kurmak çok sabır gerektiren uygulamalarla desteklenmesi gerekir.

6 ay gibi kısa bir sürede bu sonuçlara ulaşmak gerçekçi bir politika değildir. Eğer bu kadar kolay olsaydı 20 yılda kırk defa bunu başarmamız için fırsat vardı. Veya bir başka deyişle bu modele geçmek için "580 milyar dolar cari açık, kamu 520 milyar dolar faiz ödemek zorunda mıydı?" diye sormadan edemiyor insan. Düşük faiz ayağı açısından Merkez Bankası politikasının sadece bankalara ve bazı imtiyazlı şirketlere yaradığı son derece açık ve nettir. Negatif faiz uygulamasında gelişmiş ülkeler ile karşılaştırma yapmak bizim gibi ülkeler için doğru değildir. Bu ülkeler ile bizim gibi genç nüfusa sahip ülkeleri ile aynı kefiye koymak doğru değildir. Genel olarak yaşlı nüfusa sahip bu ülkelerde, tüketim harca-

ması doygunluk seviyesine ulaşmış, genç nüfusun azlığı da bu ülkelerin tasarruf alışkanlığını artırmamıştır.

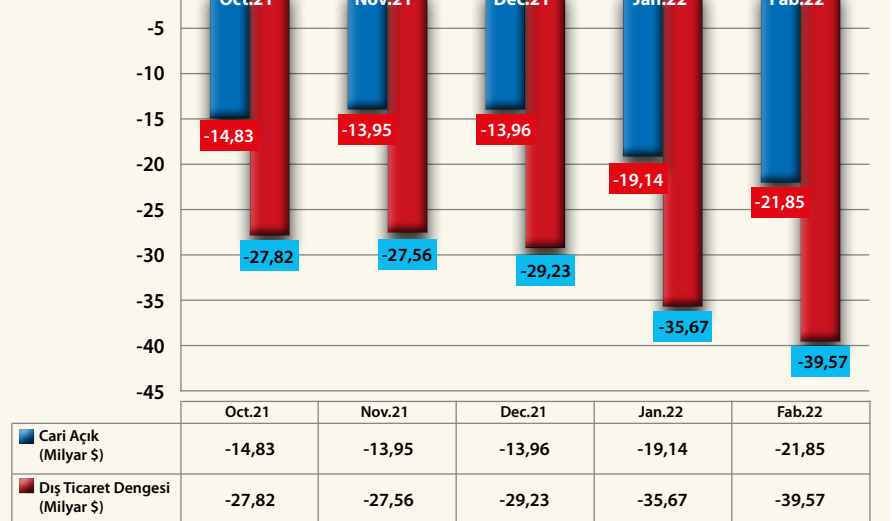
Üretim maliyetleri arttığı için ihracatta rekabetçi olunamadı

Salgın döneminde seyahat yasakları yeme içme alanlarının kapanması ile ülkelere tasarruf miktarlarına bakıldığı zaman gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkelerde de bunu görüyoruz. Yapılan hesaplara göre 2019 yılında pandemiyin ortaya çıkmasıyla 2020 yılında bir yıl önceye göre bankalar- daki mevduat tasarruf artışı Almanya 388, Fransa 261, İtalya 123, İspanya 78 ve Türkiye'nin 26 milyar euro olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak değerlendirecek olursak; Grafik 1'de görüldüğü gibi yeni ekonomi modelinin ortaya atıldığı Ekim 2021'den

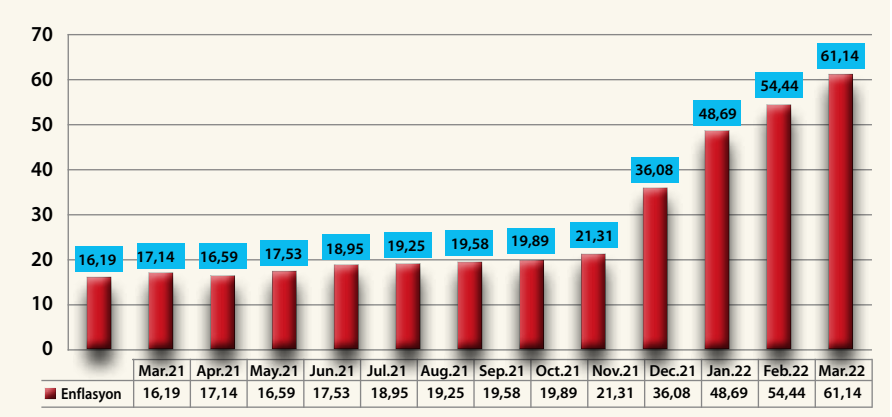
Şubat 2022 dönemine kadar cari açığın yüzde 48, dış ticaret açığının da yüzde 42 arttığı görülüyor.

Grafik 2'de ise hem faiz indirimi hem de yeni modelin ortaya konması sonucunda enflasyon oranının yüzde 20 seviyesinden yüzde 61 seviyesine yükseldiğini görüyoruz. Sözün özü Türk Lirasında büyük bir değer kaybının yaşanması, üretim maliyetleri, üretim ara malı ve enerjiye dayalı olduğundan hem yıl içerisindeki fiyatların yükselmesinde hem de enerji fiyatlarının dünya genelinde yükselmesinden dolayı artış devam ediyor. Üretim maliyetlerimiz arttığı için mallarımız ihracat piyasasında rekabetçi hale gelemedi ve beklenen şu ana kadar olmadı. İthalat artışı, ihracat artışımızdan hem tutar hem de yüzde olarak çok daha fazla artış eğiliminde.

Grafik 1

Grafik 2

TOBB İkili Odalar

İş yaptığınız ülkede

İşinizi büyütme mi istiyorsunuz?

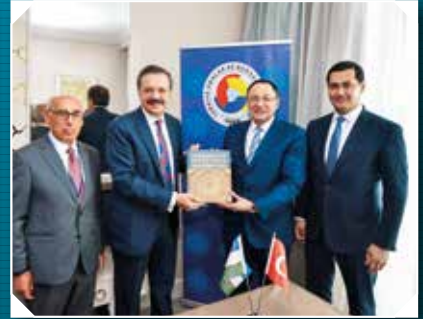
Ticaret ve yatırım için yeni ortaklar mı bulmak istiyorsunuz?

Ülke hakkında daha fazla bilgi mi edinmek istiyorsunuz?

Sorunuz mu var?

Veya yurt dışına açılmak mı istiyorsunuz?

TOBB İkili Odalar Platformunu Takip Edin

KTTO Başkanı Deniz ile Türkiye-KKTC ilişkileri ele alındı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Kıbrıs Türk Ticaret Odası (KTTO) Başkanı Turgay Deniz ve Yönetim Kurulu Üyeleri ile TOBB'da bir araya geldi. Cumhurbaşkanlığı Kıbrıs İşleri Direktörü Halil Aşarata ve TOBB Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Faik Yavuz'un da katıldığı görüşmede, Türkiye-KKTC ticari ve ekonomik ilişkileri ve Türkiye-KKTC Ticaret Odası Forumu'nun önümüzdeki dönem çalışmaları ele alındı. Türkiye-KKTC Ticaret Odası Forumu, TOBB ile Kıbrıs Türk Ticaret Odası (KTTO) tarafından 2018 yılında kuruldu. Oda'nın Türkiye tarafı Başkan ve üyeleri TOBB, KKTC tarafı da KTTO tarafından belirleniyor. Yıllık ekonomi zirveleri, ortak yönetim kurulu toplantıları, iş forumları, iş görüşmeleri ve Türkiye-KKTC iş ilişkilerini geliştirmeye dönük çalışmalar, Türkiye-KKTC Ticaret Odası Forumu'nun ana çalışma alanlarını teşkil ediyor.

Hisarcıklıoğlu, Moldova'nın Ankara Büyükelçisi Croitor ile görüştü

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Moldova'nın Ankara Büyükelçisi Dmitri Croitor ile görüştü. Görüşmede, Türkiye-Moldova ticari ve yatırım ilişkileri ile bölgedeki gelişmeler ele alındı. Türkiye-Moldova Ticaret ve Sanayi Odası Forumu, TOBB ile Moldova Ticaret ve Sanayi Odası (CCI RM) tarafından 2020 yılında kuruldu. Oda'nın Türkiye tarafı Başkan ve üyeleri TOBB, Moldova tarafı da CCI RM tarafından belirleniyor. Yıllık ekonomi zirveleri, ortak yönetim kurulu toplantıları, iş forumları, iş görüşmeleri ve Türkiye-Moldova iş ilişkilerini geliştirmeye dönük çalışmalar, Türkiye-Moldova Ticaret ve Sanayi Odası Forumu'nun ana çalışma alanlarını teşkil ediyor.

Kuzey Makedonya Ekonomi Odası heyeti ile istişare yapıldı

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Günay, Kuzey Makedonya Ekonomi Odası Başkanı Branko Azeski ve beraberindeki heyet ile TOBB İkiz Kuleler'de bir araya geldi. Türkiye ve Kuzey Makedonya arasındaki olası iş birliğine ilişkin görüş alışverişinde bulunulan toplantının ardından çalışma yemeği gerçekleştirildi. Türkiye-Kuzey Makedonya Ticaret ve Sanayi Odası Forumu, TOBB ile Kuzey Makedonya Ekonomi Odası (MCHAMBER) tarafından 2021 yılında kuruldu.

Oda'nın Türkiye tarafı Başkan ve üyeleri TOBB, Kuzey Makedonya tarafı da MCHAMBER tarafından belirleniyor. Yıllık ekonomi zirveleri, ortak yönetim kurulu toplantıları, iş forumları, iş görüşmeleri ve Türkiye-Kuzey Makedonya iş ilişkilerini geliştirmeye

dönük çalışmalar, Türkiye-Kuzey Makedonya Ticaret ve Sanayi Odası Forumu'nun ana çalışma alanlarını teşkil ediyor.

Faik Yavuz, Özbekistan TSO heyeti ile bir araya geldi

TOBB Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Faik Yavuz, Özbekistan Cumhuriyeti Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Davron Vahobov, Türk-Özbek Ticaret ve Sanayi Odası Forumu Eş Başkanı Osman Şahlan ve beraberlerindeki heyet ile iftar yemeğinde bir araya geldi. Ardından TOBB Yönetim Kurulu Üyesi S. Selim Kandemir'in da katılımıyla gerçekleştirilen toplantıya katıldılar. Toplantıda, gıda işleme ve deri ayakkabı/giysi ürünleri konuları ele alındı.

Türk-Özbek Ticaret ve Sanayi Odası Forumu, TOBB ile Özbekistan Ticaret ve Sanayi Odası (UZCCI) tarafından 2017 yılında kuruldu. Oda'nın Türkiye tarafı Başkan ve üyeleri TOBB, Özbekistan tarafı da UZCCI tarafından belirleniyor. Yıllık ekonomi zirveleri, ortak yönetim kurulu toplantıları, iş forumları, iş görüşmeleri

ve Türkiye-Özbekistan ilişkilerini geliştirmeye dönük çalışmalar, Türk-Özbek Ticaret ve Sanayi Odası Forumu'nun ana çalışma alanlarını teşkil ediyor.

Politika belirleyicilerinin yanlış hamleleri akıllara şu soruyu getirdi:

ENFLASYON NE ZAMAN DURUR?

Küresel ölçekteki tüketici fiyat enflasyonundaki artışı anlamak için sadece arz ve talebe değil, aynı zamanda bu ikili arasında bir kama meydana getiren COVID-19'un da etkilerine bakmak gerekiyor. Buna ilave Rusya'nın Ukrayna'ya karşı savaşı, bir başka enflasyonist baskı kaynağının da doğmasını sağladı. Yoksa Fed'in şahin kararlarında yaptığı gibi süreci sadece arz ve talep eğrisine bağlamak canavarın daha uzunca bir süre hayatımızda yer almaya devam edeceğinin göstergesi.

Bundan birkaç yıl öncesine kadar büyük ekonomiler, ABD, Birleşik Krallık ve Euro Bölgesi'ndeki politika yapımcılar, yıllık yüzde 2'lik fiyat artışı hedeflerini tutturmak için mücadele ederken, ılımlı bir enflasyon oranı yakalamak için bile çaba sarf etmek zorunda kalıyordu. Fakat COVID-19'un gelişi ve kalıcılığı ile dünya dramatik bir şekilde değişti. İki yıl sonra, herkes yükselen enflasyon ve bunun nasıl kontrol altına alınabileceği konusunda endişeli bir duruş sergilemeye başladı.

ORANLARIN HIZLANDIĞI JAPONYA İLE DOĞRULANMIŞTI

Tüketici fiyat enflasyonu oranları, ekonomik koşullarını ve insanların gelecekteki enflasyon beklentilerini yansıtarak ülkeler arasında değişiklik gösterdi. 2021'in sonunda, ABD'nin yıllık enflasyon oranı 4.7 iken bu oran İngiltere'de yüzde 4.8, Euro Bölgesi'nde ise yüzde 5'i bulmuştu. Söz konusu ekonomilerin ortak özelliği ise hepsinde de enflasyonun hızlanıyor olmasıydı. Bu nedenle, yılın büyük bir bölümünde negatif enflasyon oranları yaşadıktan sonra, Japonya'nın Aralık 2021'deki aylık enflasyon oranı da yüzde 0.8'e yükselerek, durumun daha da vahim bir hal alacağına adeta habercisi niteliğindedi. Peki enflasyon pandemi sırasında neden ortaya çıktı ve hangi koşullar altında dengelenecek, hatta ortadan kalkacak?

Genel olarak enflasyon, mal veya hizmetlere olan talebin arzını aştığı zaman başlar. Talep çekme enflasyonu, tipik olarak genişleyici para veya maliye politikaları tarafından talep artırıldığında kendini gösterir. Basit bir talep-arz diyagramında, aşağı eğimli talep eğrisi yukarı ve sağa kayar ve denge fiyatı ve miktarı artar. Benzer şekilde, yukarı doğru eğimli maliyet eğrisi yukarı doğru kayduğunda, örneğin enerji ve hammadde fiyatları yükseldiğinde, maliyet itici enflasyon meydana getirir. Bu senaryoda, fiyat seviyesi tipik olarak artacak ve işlem gören miktar pek tabii azalacaktır. Fakat alışılmış ezberi bir kenara koyarsak, COVID-19'un getirdiği enflasyonu anlamakta küresel ekonomiye yön veren politika yapımcılar hala zorlanıyor.

TALEP VE ARZIN EŞLEŞME ZORLUĞUNDAN DOĞDU

Öncelikle COVID-19 durumunda, iş başında farklı bir mekanizma vardı. Enflasyon, piyasada talep ve arzın eşleşmesinin zorluğundan doğdu. Bir perakende pazarı düşünün. Salgının en kötü döneminde birçok insan mağazalara gidemedi (veya gitmekte isteksizdi). Virüs , yalnızca perakendede değil, aynı zamanda hava yolculuğu, restoranlar, eğlence ve diğer birçok sektörde ticaret fırsatını

engelledi. Standart arz-talep diyagramında talep eğrisi ve arz eğrisinin ikisi de pandemi öncesi dönemdekiyle aynı kaldı.

İnsanlar hala seyahat etmek istiyorlardı ve havayolu endüstrisi eğer bunu yapabilirse, onları veya uçuş personelinin tehlikeye atmadan müşterilere hizmet etmek istedi. Ancak arz ve talebi güvenli bir şekilde eşleştirme olanaklarının yokluğunda, ticaret fırsatları kaybedildi. Dolayısıyla virüs, talep eğrisi ile arz eğrisi arasında dikey olarak müdahale eden bir kamaydı. Bu olduğunda, ticaret miktarı azalacaktır ve talep fiyatı ile arz fiyatı arasında bir fark olacaktır. Aradaki fark, ticareti mümkün ve güvenli hale getirmenin maliyetini temsil eden kamanın dikey uzunluğu anlamına geliyordu. Farklı bir ifadeyle tüketicilerin ödemesi gereken daha yüksek fiyat, enflasyonun belirtisiydi. Genellikle bu enflasyonist durum, daha küçük (veya aşırı durumlarda, mevcut olmayan) ticaret fırsatları ile birleştirilir. Bu da bizi COVID kaynaklı enflasyonun ne zaman geri çökileceği sorusuna getiriyor. Hastalık veya

piyasayı normal eşleşmelerden engelleyen faktörler ortadan kalktığına, pandemi kaynaklı enflasyon artışının azalacağını söylemek mümkün.

Hükümetler, ticaretin azalmasını istenmeyen bir durum olarak görürlerse, ya talebi canlandırarak tüketimi artırmaya ya da birçok hükümetin yaptığı gibi üreticileri sübvansede ederek tedarik zincirlerini sağlam tutmaya çalışacak. Ancak bu tür harcamalar bir bütün olarak ekonomi için enflasyonist olacak ve tam teşekküllü bir talep enflasyonu kaynağı haline gelebilir. Buna ilave kamuoyu enflasyon sürecini geri besleyecek daha yüksek fiyat beklentileri geliştirebilir. Hatırlanacağı üzere birçok ekonomist ABD'deki durumu büyük ölçüde bir talep yönlü enflasyon vakası olarak nitelendirdi. Pek çok pazarda ticaret fırsatlarının toparlanmasının yanı sıra fiyatların arttığını gözlemliyor ve ABD Başkanı Joe Biden'in devasa pandemik müdahale ve kurtarma paketlerinden gelen artışının devam eden etkileri konusunda endişeli bir tutum sergiliyor.

RUSYA'YI CEZALANDIRMAK İÇİN FİYATLARA KATLANILMALI

Küresel ölçekte enflasyon eğrisinin önümüzdeki yıllarda da devam edeceğinin göstergesi niteliğinde olan bir diğer konu ise Rusya'nın Ukrayna'yı işgali. Bu sorun enflasyonist baskının artarak devam etmesini sağlıyor. Belik de saldırganlığı nedeniyle Rusya'ya yaptırım uygulamak için Batı, Rus petrol ve gaz azaltmalı veya durdurmalı. Böylesi bir yaklaşım hidrokarbonların nispi fiyatının artması gerektiği anlamına gelir, bu da genel olarak fiyatlarda bir artış demek. Bu senaryoda, daha yüksek maliyet enflasyonuna doğru bir ivme söz konusu olsa da Batı'nın artık Rusya'yı cezalandırmak adına bu acı tecrübeyi deneyimlemesi gerekiyor. Çünkü böyle giderse çatışma muhtemelen uzayacak ve savaşın insani maliyetlerini azaltacak bir Batı caydırıcılık politikası için dünya çapında arz ve talep fedakarlıklarına katılması gerekecek. Bu, bir süre daha yüksek enerji fiyatlarının ve daha yüksek enflasyonun etkilerini hissedeceğimiz anlamına geliyor.

Odalar ve Borsalar

- ▶ Bartın TSO Başkanı Halil Balık OSB genişleme alanı için Ankara'da
- ▶ Kırıkkale Silah OSB'ye yeni nesil tesis geliyor
- ▶ ALTSO'dan sokak hayvanları için bir farkındalık daha
- ▶ KTSO bünyesinde 'Bireyler İçin Finansal Okuryazarlık Eğitimi' verildi
- ▶ ŞUTSO, Beypazarı Ticaret Odası ile 'Kardeş Oda' oldu
- ▶ YTSO YİK toplantısı OSB'ler gündemi ile toplandı
- ▶ Van Shopping Fest, renkli görüntülere sahne oldu
- ▶ Tokat TSO'dan coğrafi işaret tescil atağı

Bartın TSO Başkanı Halil Balık OSB genişleme alanı için Ankara'da

Bartın TSO Başkanı Halil Balık, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında, Bartın OSB Genişleme Alanı Alt Yapı İhalesi ve Arıtma Tesisi konuları görüşmek için Ankara'da temaslarda bulundu.

Bartın TSO Başkanı Halil Balık, Bartın Valisi Sinan Güner, TBMM Adalet Komisyonu Başkanı Ak Parti Milletvekili Av. Yılmaz Tunç, OSB Müdürü Oğuzhan Kasapoğlu ile birlikte Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bakan Yardımcısı Hasan Büyükdede ve Sanayi Bölgeleri Genel Müdürü Fatih Turan'ı ziyaret etti. Ziyaretlerde, Organize Sanayi Bölgesi Genişleme Alanı Alt Yapı İhalesi ve Arıtma Tesisi Genişletme çalışmaları hakkında görüşülerek, Bartın'da ve bölgede yapılması planlanan çalışmalar hakkında bilgi alışverişinde bulunuldu.

"2 binden fazla kişiye istihdam imkanı doğacak"

Bartın Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Halil Balık ziyaretlerle ilgili açıklamasında, Bartın'da binlerce kişiye istihdam sağlayan Organize Sanayi Bölgesi'nin genişletilmesi konusundaki çalışmaların büyük bir hızla devam ettiğini belirtti. Son olarak Genişleme Alanı Alt Yapı İhalesi ve Arıtma Tesisi

Genişletme çalışmaları hakkında Ankara'daki temalarına değinen Balık, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bakan Yardımcısı Hasan Büyükdede ve Sanayi Bölgeleri Genel Müdürü Fatih Turan ile gerçekleştirdikleri ziyaretlerde olumlu sonuçlar aldıklarını ifade etti. Bu ziyaretlere öncülük eden Bartın Valisi Sinan Güner ve AK

Parti Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'a da teşekkürlerini iletti.

Başkan Halil Balık açıklamasının devamında 5 bin kişiye istihdam sağlayan OSB'nin genişletme çalışmalarının tamamlanmasıyla 2 binden fazla kişiye istihdam imkanı doğacağına değinerek, "Bartın Organize Sanayi Bölgemizdeki genişleme alanında süren çalışmaların kısa sürede tamamlanmasını bekliyoruz. Genişleme alanında, 24 Aralık 2021'de yer tahsis imzasını attığımız fabrikaların inşaat çalışmaları başladı. Ankara'daki ziyaretlerimizde genişleme çalışmalarına hız kazandıracak, eksiklerimizin giderilmesine de olanak sağlayacak temaslarda bulunuldu" diye konuştu.

"Valimiz ve Vekilimiz yatırım yapan sanayicilere her zaman destek"

Kısa süre içerisinde 5 bin kişinin çalıştığı OSB alanındaki genişletme çalışmalarının tamamlandığında 2 bin 500 kişiye ek istihdam olanağı sağlayacağına dikkat çeken Başkan Halil Balık Başkan Balık, Bartın Valisi Sinan Güner ve AK Parti Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un bakanlıklar nezdindeki çalışmaları yakinen takip ettiklerine de değindi. Başkan Balık, Bartın Valisi Sinan Güner ve AK Parti Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'un OSB genişletme alanıyla ilgili olarak süreci en başından bu yana Bakanlıklar nezdinde yürütülen tüm çalışmaları yakinen takip ettiklerini söyledi. Gerçekleştirilen bu ziyaretlerin öncüsü olduklarını dile getiren Balık, "Valimiz ve Vekilimizin Bartın'da yatırım yapan sanayicilere desteği çok kıymetli. Bu desteklerini her zaman gördük ve görmeye de devam ediyoruz. Bu vesile ile hem Valimize hem de Vekilimize teşekkürlerimizi sunuyorum" dedi.

Kırıkkale Silah OSB'ye yeni nesil tesis geliyor

Kırıkkale Valisi Bülent Tekbıykoğlu, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ahmet Varlı ve Silah İhtisas OSB Bölge Müdürü İbrahim Erol Kırıkkale Silah İhtisas OSB içerisine yapılması planlanan Orta Ölçekli Sanayi Sitesi projesi araştırmaları için Çorlu Velimeşe OSB'ye giderek incelemelerde bulundu. Kırıkkale Silah İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nde küçük yatırımcıların da

yer alabilmelerini sağlamak, bölgeyi üretim üssüne çevirmek, üretim alanları ve imkânları kısıtlı olan küçük sanayi sitesi üreticilerinin OSB'lere rahat geçiş yapabilmelerini sağlamak amacıyla yapılması planlanan Orta Ölçekli Sanayi Sitesi Projesi için somut adımlar atılmaya başlandı.

Tesisin Kırıkkale Silah İhtisas OSB'ye uygunluğu istişare edildi

Kırıkkale Silah OSB ile MÜSİAD Toplu Sanayi İnşaatı Anonim Şirketi (TOSİ A.Ş.) arasında 2021 yılının Ağustos ayında imzalanan protokol kapsamında Silah OSB'de yapılacak yatırım ile ilgili Çorlu Veli Meşe

OSB'de bulunan TEKMÜSKOOP tesisini ziyaret eden Kırıkkale Valisi Bülent Tekbıykoğlu, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ahmet Varlı ve Silah İhtisas OSB Bölge Müdürü İbrahim Erol, TOSİ tarafından yapılan tesiste incelemelerde bulundu. Tekirdağ Valisi Aziz Yıldırım, TOSİ Yönetim Kurulu Başkanı Oktay Dede, Başkan Yardımcısı Ahmet Şekerci ve MÜSİAD eski Genel Başkanı Abdurrahman Kaan'ın da katıldıkları incelemelerde tesisin Kırıkkale Silah İhtisas OSB'ye uygunluğu, işletilebilirliği gibi konular istişare edildi.

Yatırımcılar daha sağlıklı ve rahat alanlarda üretim yapabilecek

Yatırımcıların daha sağlıklı ve rahat alanlarda üretim yapabilmelerini sağlamak amacıyla hayata geçecek projenin Kırıkkale'nin sanayi potansiyelinin gelişimine, istihdama büyük katkı sağlayacağını ifade eden Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ahmet Varlı, bu tesiste küçük ve orta ölçekli firmalar ile ana firmaların tedarikçilerinin de faaliyet gösterebileceklerini söyledi. Çorlu Velimeşe OSB'de bulunan bu tesisin aynısının Kırıkkale Silah İhtisas OSB içerisine de yapılmasının planlandığını bu yüzden tesisi yerinde görmek için bu ziyareti gerçekleştirdiklerini ifade eden Varlı, tesisin altyapı, mimari ve teknik özelliklerini görmek açısından bu ziyaretin çok faydalı olduğunu belirtti.

ALTSO'dan sokak hayvanları için bir farkındalık daha

Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (ALTSO) Başkanı Mehmet Şahin, Alanya Hayvan Hakları Konseyi üyeleri ile ALTSO'da bir araya geldi. Başkan Şahin, Alanya'da farkındalık olması açısından ziyarette mama ile mama kabı hediye ederek, hayvan haklarına dikkat çekti. Alanya'da yaşayan vatandaşların her türlü sorununu kendi sorunu gördüğünü belirten Başkan Şahin, "Alanya'mızda faaliyetlerini sürdüren ve iş birliği yapmaktan mutluluk duyduğumuz Hayvan Hakları Konseyi üyeleriyle bir farkındalık çalışmasına daha imza attık. Yüce Rabbin bizlere emaneti olan can dostlarımızı korumak için iş birliği konularında görüşüp, mama ve mama kabı desteğinde bulundu" dedi. Alanya'da yaşayan herkesin derdiyle dertlendiğimiz gibi sokakta yaşayan can dostlarımızın sorunlarını da kendi sorunu-

muz olarak görüyoruz iyen Mehmet Şahin, bu konuda da her zaman elini taşın altına koymaya ve can dostlarımıza sahip çıkmaya devam edeceğinin altını çizdi.

Hayvanseverler teşekkürlerini ilettiler

Sokak hayvanlarına her zaman sahip çıkan ALTSO Başkanı Mehmet Şahin'e teşekkür eden hayvanseverler ise "Sokak hayvanlarının desteklenmesi konusunda bize her zaman destek veren ALTSO Başkanı Sayın Mehmet Şahin'e burada bulunun hayvanseverler adına çok teşekkür ediyoruz" diye konuştu. Mama fiyatlarının çok fazla artmasının sokak hayvanlarını besleme konusunda büyük sorunlara yol açtığını söyleyen hayvanseverler, bu anlamda Mehmet Şahin'in yaptığı gibi farkındalık çalışmalarının da Alanya açısından büyük

önem arz ettiğinin altını çizdi. Ticaret Odası Başkanı Mehmet Şahin'in can dostlarına her türlü yardımı yaptığını kendilerinin de mama alarak destek olduklarını söyleyen hayvanseverler, sokak hayvanları için mama ve mama kaplarını hediye desteğini esirgemeyen, bundan sonraki yapılacak çalışmalarda da her zaman hayvanseverlerin yanında yer alacağını belirten ALTSO Başkanına teşekkürlerini ilettiler.

KTSO bünyesinde 'Bireyler İçin Finansal Okuryazarlık Eğitimi' verildi

Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odası (KTSO) bünyesinde hizmet veren Bölgesel Topluluk Merkezi İstasyon Kırklareli'nde, Eğitimci Berkay Selçuk tarafından 'Bireyler İçin Finansal Okuryazarlık Eğitimi' verildi.

Eğitimin açılış konuşmasını yapan Bölgesel Topluluk Merkezi İstasyon Kırklareli Direktörü Erman Topay, merkezin kuruluş amacı ve yapacağı etkinlikler konusunda bilgiler verdi. Bölgesel Topluluk Merkezi İstasyon Kırklareli, "Girişimcilere ve KOBİ'lere Yönelik Eğitim", "Mekan ve Mentorluk Desteği", "E-ticaret", "Dış Ticaret", "Özel Girişimcilik" ve "Dijitalleşme Programları" gibi konularda destek sunan bir hizmet merkezi. Bölgesel Topluluk Mer-

kezi İstasyon Kırklareli'nin amacı, Kırklareli'nde yer alan girişimcilerin, iş fikirlerinin hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulan girişimcilik desteklerini ve hizmetlerini vermek ve Kırklareli'ndeki girişimcilik kültürünü ve ekosistemini geliştirmektir.

"Finansal okuryazarlık ve para yönetimi herkesçe bilinmeli"

Eğitimci Berkay Selçuk, 'Bireyler İçin Finansal Okuryazarlık Eğitimi' ile ilgili olarak yaptığı açıklamasında finansal okuryazarlık ve para yönetiminin, her bireyin sahip olması gereken yetkinliklerden biri olduğunun altını çizdi. Selçuk, bu eğitimin amacının finans ve yatırım konularında hiç bilgisi olmayan ya da temel düzeyde bilgi sahibi olup kendisini geliştirmek isteyen, parasını yönetmek, bütçe yapmak, geleceğini planlayıp yatırım konusunda kendisini

geliştirmek, tasarruf yapıp giderlerini azaltmak, harcama alışkanlıklarını değiştirmek isteyen herkese hitap ettiğini dile getirdi.

"Finansal bilinç farkındalığı oluşturmayı amaçlıyoruz"

Eğitimin her yaş aralığından, finansal okuryazarlık alanında bilgi sahibi olmak ve kendini geliştirmek isteyen katılımcılara açık olduğunu belirten Berkay Selçuk, eğitimlerinin ücretsiz olduğunu da ekledi. Bireylerin temel finansal okuryazarlık prensiplerini anlama becerilerini artırarak finansal bilinç farkındalığı oluşturmayı amaçlayan "Paramı Yönetebiliyorum Projesi" kapsamında Eğitimci Berkay Selçuk tarafından verilen eğitime katılan katılımcılara, "Temel Finansal Okuryazarlık Prensipleri", "Hedefler", "Bütçe", "Harcamalar", "Borçlar", "Birikimler", "Yatırım-Finansal Güvenlik" konularında slayt sunumu eşliğinde bilgiler verildi.

ŞUTSO, Beypazarı Ticaret Odası ile 'Kardeş Oda' oldu

Şanlıurfa'ya gelen Beypazarı Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Göçmen ve heyeti, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası'na (ŞUTSO) bir ziyaret gerçekleştirdi. Sonrasında, ŞUTSO ve Beypazarı Ticaret Odası arasında iş birliğini güçlendirmek amacıyla 'Kardeş Oda' protokolü imzalandı.

Beypazarı Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Göçmen, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Mustafa Özdemir, Yönetim Kurulu Üyeleri Melih İnan ve Şevki Gürcan'dan oluşan heyet, Akreditasyon Sistemi Kıyaslama Çalışması kapsamında ŞUTSO'yu ziyaret etti. Beypazarı Ticaret Odası Heyetini, Meclis Başkanı Ahmet Altun, Yönetim Kurulu Başkanı İ. Halil Peltek, Yönetim Kurulu Üyeleri Cuma Korak, Metin Baydar, Mustafa Direkçi ve Genel Sekreter Nihal Dörkardeş karşıladı.

ŞUTSO ile Beypazarı TO arasında ortak çalışmalar ve iş birliği yapılacak

ŞUTSO Yönetim Kurulu Başkanı İ. Halil Peltek, ziyaretten duyduğu memnuniyeti

dile getirdi. Beypazarı Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Göçmen de Şanlıurfa'da ve ŞUTSO'da olmaktan mutlu olduğunu ifade ederek, gösterilen misafirperverlikten dolayı teşekkürlerini iletti. Ziyaretin akabinde; Şanlıurfa ve Beypazarı'nın mevcut durumu, potansiyeli ve oda olarak yürütülen çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunularak kıyaslama çalışmaları gerçekleştirildi. Ayrıca, ŞUTSO ile Beypazarı Ticaret Odası arasında iletişimi

güçlendirmek, karşılıklı hizmet standartlarının artırılmasını sağlamak, ortak çalışmalar ve iş birliği çerçevesinde daha kapsamlı faaliyetler, projeler hazırlamak, sanayi ve ticaretin gelişmesinin yanında sosyokültürel faaliyetlerde de birlikte hareket etmek amacıyla 'Kardeş Oda' protokolü imzalandı.

"Ortak çalışmalarda yer almaya ve projelere destek vermeye hazırız"

Düzenlenen 'Kardeş Oda' protokolü töreninde konuşan ŞUTSO Yönetim Kurulu Başkanı İ. Halil Peltek, imzalanan protokolün iki oda için de hayırlı olması temennisinde bulundu. Başkan Peltek, "Ülkemizin ve bölgelerimizin kalkınması adına gerçekleştirecek her türlü çalışmada, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası olarak iş birliğine hazırız." dedi. Beypazarı Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Göçmen ise "Biz de ŞUTSO ile 'Kardeş Oda' olarak ortak çalışmalarda yer almaya ve projelere destek vermeye hazırız" diye konuştu. Program, karşılıklı hediyeleşmenin ardından sona erdi.

Bilindiği üzere Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası; 2012 yılı Kasım ayında Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, 2013 yılı Eylül ayında Kocaeli Ticaret Odası, 2015 yılı Kasım ayında Ankara Sanayi Odası, 2019 yılı Haziran ayında Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, 2019 yılı Kasım ayında Bodrum Ticaret Odası yine 2019 yılı Kasım ayında Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası, 2021 Kasım ayında ise Ordu Ticaret ve Sanayi Odası ile Kardeş Oda Protokolü imzalamıştı.

YTSO YİK toplantısı OSB'ler gündemi ile toplandı

Yalova TSO Yüksek İstişare Kurulu'nun ikinci toplantısında Siyasi Parti İl Başkanları, Akademik ve Mesleki Oda Başkanları ile Yalova ekonomisinde sektörleri temsil eden iş adamları katıldı. Toplantıda kent ekonomisinde OSB'lerin önemine dikkat çekildi.

Yalova TSO Ticaret Sicili Müdürü Akreditasyon ve Kalite Uzmanı İbrahim Akkanat'ın YTSO Yüksek İstişare Kurulu'nun; teşkilatlanması, amaçları, çalışma planları ile ilgili sunumunun ardından Yalova Makine İhtisas OSB Yönetim Kurulu Başkanı Direnç Özdemir, Yalova Kompozit ve Kimya İhtisas OSB Yönetim Kurulu Başkanı Atakan Kaplan, Yalova Avrasya Giyim ve Gemi İhtisas OSB Bölge Müdürü Utku Delikanlı ve Yalova Çiçekçilik Tarıma Dayalı İhtisas OSB Yönetim Kurulu Başkan Vekili Süleyman Selami Doğancı'nın gerçekleştirdiği sunumların ardından YTSO Yüksek İstişare Kurulu temsilcilerinin soruları cevaplandı.

OSB satın alımları Yalova'dan yapılmalı

Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak amacıyla Yalova genelinde yapılan araştırmalar neticesinde OSB'ler hakkında nüfusun yüzde 50'sine yakınının yeterince bilgisinin olmadığı, istihdama ve Yalova ekonomisine olumlu yansıtacağı fakat nüfus yoğunluğu ve trafik konularında kaygıların olduğu gözlemlendi. Ayrıca kentin yaşam kalitesini geliştirmesi için kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere saygılı, kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunan, sürdürülebilir kalkınma anlayışında oluşumlarını tamamlamaları; kent ekonomisi içinde OSB'lerin satın alımlarının yüzde 5 fazla olsa bile Yalova'dan yapılmasının esnaflarımıza maksimum fayda sağlayacağı belirtildi.

"Üç yıl içinde OSB'lerdeki fabrikalar sayesinde mevcut işletmelerin cirolarında ciddi artışlar görülecek"

Toplantı sonrasında değerlendirme konuşması yapan YTSO Yönetim Kurulu Başkanı Tahsin Becan, kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak amacıyla oluşturdukları Yüksek İstişare Kurulu'nun, bu

doğrultuda OSB temsilcilerinin vermiş olduğu bilgiler neticesinde detaylar hakkında fikir sahibi olduklarını ifade etti. Başkan Becan, yapılan sunumlardan da anlaşılacağı üzere 3 yıl içinde OSB'lerdeki fabrikaların tamamlanıp faaliyete başladığında Yalova'daki mevcut işletmelerin işlerinde ve cirolarında çok ciddi artışlar görüleceğinin altını çizdi. Bu anlamda üyelerin de bu gelişmelere dayalı olarak firmalarını geliştirmeleri ve gelecek olan talepleri karşılayabilmek adına planlama yapmaları gerektiğini söyleyen Becan, yapılan anket sonuçları ve OSB'lerin yapmış olduğu sunumlardan da anlaşılacağı üzere Yalova'da nüfus artışının da yaşanacağına dikkat çekti.

YTSO Başkanı Tahsin Becan, yerel belediyelerin de özellikle kentleşme konusunda yapacağı çalışmalarda bu artacak olan nüfus potansiyeli göz önüne alarak planlama yapmaları gerektiğini dile getirdi. Belediyeler ve üyelerle birlikte tüm Yalova'nın 3 yıl içinde yaşanacak gelişmelere hazırlanarak planlama yapmasının herkesin faydasına olduğunu söyleyen Başkan Becan, "Bugün Yüksek İstişare Kurulumuzun toplantısına katılım sağlayan ve bizlere görüşlerini önerilerini aktaran tüm paydaşlarımıza ve OSB yetkililerine teşekkür ederim" dedi.

Van Shopping Fest, renkli görüntülere sahne oldu

ilki 2015 yılında Van Ticaret ve Sanayi Odası öncülüğünde başlayan ve 2018 yılından itibaren Van Valiliği himayesinde düzenlenen Türkiye'nin en büyük alışveriş festivali haline gelen Van Shopping Fest'in 6'ncısı bu yıl yapıldı. İranlı turistler ağırlıklı olmak üzere, çevre il ve ilçelerden de birçok kişinin katıldığı festival, düzenlendiği

yıllar itibarıyla en iyi performansını sergiledi. Festival süresince Van'ın cadde ve sokakları renkli görüntülere sahne oldu. Festivalin bitmesi ile birlikte bir değerlendirmede bulunan Van Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu, Van Shopping Fest, Van'ın en önemli marka değerlerinden biri olduğu gerçeğini ortaya koyduğunu belirtti. Pandemi nedeni

ile son iki yılda düzenlenemeyen festivale bu yıl ilgi ve desteğin büyük olduğunu söyleyen Van TSO Başkanı Necdet Takva, "15 gün boyunca Van cadde ve sokakları olumsuz hava koşullarına rağmen oldukça renkliydi. Kentin hemen hemen her noktasında ekonomik canlılık hakimdi. Konaklama tesislerimiz festival boyunca yüzde 100 doluluk oranını yakaladı" dedi.

"Van Shopping Fest kentin en önemli marka değerlerinden biri"

Zorlu bir süreçten geçen ekonominin göz önüne alındığında, festivalin kent ekonomisine büyük bir katkı sunduğunu ifade eden Van TSO Başkanı Necdet Takva, "Kapıköy Gümrük Kapısı, Gürbulak Gümrük Kapısı ve Esendere Gümrük Kapısı'ndan 100 bine yakın İranlı vatandaşın gelmesi, bu insanların festival süresince Van'da alışveriş yapmaları tüccar ve esnafımıza önemli katkılar sundu" diye konuştu. Van Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu, Van Shopping Fest'in en önemli marka değerlerinden biri olduğu gerçeğini bir kez daha gösterdiğini belirtti. Festival döneminde Van'ın moral ve motivasyonunun ülke ortalamasının üstüne çıktığını söyleyen Başkan Takva, "İlerleyen günlerde açıklayacağımız somut rakamlar festivalin etkisini net şekilde ortaya koyacak. Bu vesileyle festivalin gerçekleşmesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyorum" dedi.

Tokat TSO'dan coğrafi işaret tescil atağı

Tokat TSO çalışmaları sonucu Tokat Honçası'nın, Bez Sucuğun ve Perpereli Küpe'nin coğrafi işaret tescil belgeleri alındı. Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ali Çelik'e Tokat'a ait ürünlerin coğrafi işaret tescil belgeleri Türk Patent ve Marka Kurumu Başkan Yardımcısı Dr. Mehmet Duyar tarafından takdim edildi. Başkan Çelik, Tokat TSO'nun geleneksel ürünlerine sahip çıkmaya devam edeceğini belirterek bu yıl içerisinde yeni ürünler için coğrafi işaret tescil başvurusunda bulunulacağını söyledi. Alınan bu tescillerin esnaf ve Tokat için çok önemli olduğunun altını çizen Çelik, "Tokat Honçası, Tokat Bez Sucuk ve Tokat Perpereli Küpesi/Tokat Pırpırlı Küpesi'nin coğrafi işaret tescil belgesini çalışmalarımız

sonucu aldık. Burada emeği geçen esnaf ve zanaatkar kardeşlerimize de teşekkür ediyoruz" dedi.

"Ticaret insanları coğrafi işaret tescilinin karşılığını alacak"

Artık bu ürünlerin belli bir kalitede üretilip satışı yapılabileceklerini belirten Tokat TSO Başkanı Dr. Ali Çelik, üç ürünün de çok uzun yıllardır Tokat'a has üretildiğini herkesin bildiğini ancak şimdi tescillediklerini söyledi. Ticaret insanlarının bunun karşılığını alacağını söyleyen Çelik, "Coğrafi işaretin hem ürünün tanıtımında hem korunmasında ve taklitlerinin yapılmamasında çok büyük katkısı oluyor. Son dönemlerde ülkemizde, dünyada coğrafi işaretli ürünlerle

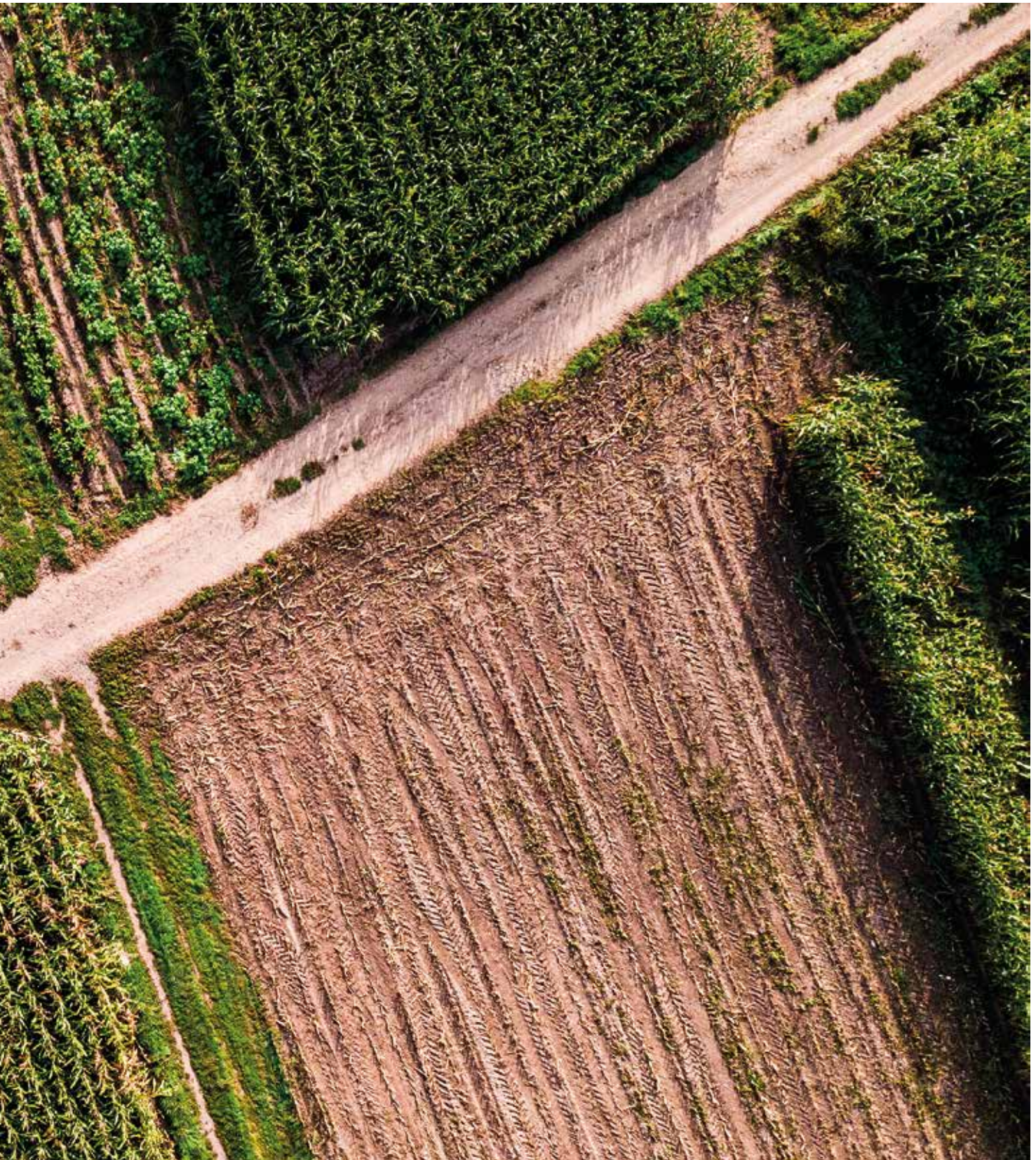
alakalı çok büyük çalışmalar yapılıyor. Şehrimize hayırlı uğurlu olsun" diye konuştu. Ayrıca Başkan Çelik, bu ürünleri hazırlayan Prof. Dr. Cemal Kaya ve Doç. Dr. Mustafa Bayram ile Perpereli Küpe ve Honça Tepsi'de teknik destek alınan Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'na (OKA) teşekkür etti.

**GEÇİNMEK İÇİN NE KADAR
TOPRAĞA İHTİYAÇ VAR?**

Arazi 2.0 ile toprağına sahip çık!

İklim değişikliğinin toprak üzerindeki etkileri oldukça fazla. Arazi kullanımı ile topraktaki değişimler de iklim değişikliğine etki ediyor. Sağlıklı topraklarda sürdürülebilir bir arazi ve toprak yönetimiyle iklim krizlerinin önüne geçip, var olan toprağımızda gıda üreterek, değişen iklime uyum sağlayabiliriz. Rus yazar Tolstoy'un da bir öyküsünde düşündürdüğü gibi "Bir insanın geçinmek için ne kadar toprağına ihtiyacı var?" İşte bu noktada ülkelerin imdadına Arazi 2.0 kavramı yetişiyor. Nedir bu Arazi 2.0?

Arazi 2.0 kavramının ne olduğunu anlamak için aslında ilk olarak Arazi 1.0 yani mevcut tarım ve orman arazilerinin paylaşımı ve kullanımı hakkındaki uygulamalara bakmak gerekiyor. Sanayi devrimine kadar insanoğlu toprağını ekip, biçerken her zaman geleneksel yöntemleri kullandı. Dolayısıyla topraktan doğaya salımı yapılan bir emisyon kaosundan söz etmek söz konusu bile olamazdı. Fakat gelin görün ki İkinci Dünya Savaşı'nın ardından insanoğlunun kimya alanında gösterdiği hızlı gelişmeler ki bunu ilk önce silah sanayiinde görmüştük ülkelerin tarım kültürünü de etkiledi. Eskiden toprağa pestisit ile doğal gübre veren çiftçiler her ne oluyduysa "hız" dediğimiz basit bir kelimenin fonetiğine kapılıp, ürün hasadı noktasında daha fazla verim hedefiyle doğal gübreleme yöntemlerini terk edip, kimyasal gübrelere toprağın zehir kusmasını sağladılar.

ÇÖLLEŞMEYİ DOĞRU ANLAMAK

Günümüzde çölleşme kavramını dünyanın birçok ülkesinde duyarız. Çölleşme dediğimiz hadise bir yerdeki verimli tarım arazisinin tuzluluk oranının artması ve zamanla herhangi bir ürün veremeyecek noktaya gelmesiyle açıklanabilir. İşte 1950'li yıllara kadar Arazi 1.0 ile geleneksel tarım yapan çiftçi, 21. yüzyıldan itibaren ise güvenilir olduğuna inandığı marketing kimyasal gübrelere kendi toprağını çölleştirme yönelik adımlar attı. Buraya kadar yaptığımız kısa bir özete bir detay daha geçmekte fayda var. Dünyada artan kentleşme nüfusu aynı zamanda ormansızlaşma sorununu da beraberinde getirdi. Elbette ki artan dünya nüfusu karşısında zenginler için yatay ve müstakil yapılaşma alanları orta sınıf ve fakirler için de devasa dikey yapılaşma alanlarına ihtiyaç duyuldu. Bu anlayışın betonlaşmayı para ile eşdeğer tutan zihniyetle birleşmesi ise ormansızlaşmanın baş nedeni oldu. Bir taraftan gezegende belki de yüzyıllar boyudur varlığını sürdüren ağaçları kesen insanlık bir taraftan ise hibrit fidelerle ormansızlaşmanın önüne geçtiğine dair koca bir yanılgıya kapıldı. Ormansızlaşmayı bir otobanın refüjüne ağaç dikmek zanneden kent yöneticileri ise iklim değişikliğinin kalıcı bir sorun olarak karşımızda durmasına zemin hazırlamış oldu. Buraya kadar tamam isek hemen dönelim Arazi 2.0 kavramına. Basit bir ifadeyle söy-

leyecek olursak Arazi 2.0, toprağın yeniden özüne dönmesi yani yeniden nefes alması anlamına geliyor. Bir yandan nefes alacak olan toprak bir taraftan da atmosfere zararlı gaz salımı yapmayı bırakıp, yine atalarımız zamanında olduğu gibi yerkürenin yeniden düzenli bir şekilde nefes almasını sağlayacak. Sahi geçinmek için ne kadar toprağa ihtiyacınız var? Hiç düşündünüz mü?

İklim değişikliğiyle mücadelenin önemli konu başlıklarından biridir arazi yönetimi ve çiftlik hayatının yeniden dizaynı. Farklı bir ifadeyle önce kendine amansız sorunlar inşa eden insanoğlu, sonra da bu sorunları çözmek adına meydana getirdiği sorular aracılığıyla sorunun kendisine cevaplar

verir ardından da bu cevapları çözüme dökmeye çalışır. Ne kadar zor anlattım değil mi? Çünkü iklim değişikliğinin ne olduğunu anlamamız da bu kadar zor oldu işte. Halbuki arazi konusu üzerinden düşünecek olursak yapılacakların listesi gayet açık ve net. Önemli ekosistemleri korumak ve canlandırmak, doğanın atmosferden karbon yakalamasına olanak sağlamak bu anlamda bir yanıt olabilir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), yakın zamanda dünya toprağının üst 30 santimetresinin tüm atmosferden neredeyse iki kat fazla karbon içerdiğini gösteren bir harita yayınladı. Havadaki karbondioksiti yakalama kabiliyeti açısından ormanları ve diğer bitki

örtüsünü geçen toprak, okyanuslardan sonra en büyük ikinci doğal karbon yutağı. Bu gerçekler yalnızca gıda üretimimiz için değil aynı zamanda iklim değişikliğinin en kötü etkilerinden sakınma çabalarımız açısından da sağlıklı toprakların ne kadar önemli olduğunu bizlere hatırlatıyor.

TOPRAK NEMİNDEKİ DÜŞÜŞ GIDA ÜRETİMİNİ OLUMSUZ ETKİLİYOR

Araştırmacılar, iklim değişikliğinin küresel ve Avrupa topraklarındaki etkilerini şimdiden görebiliyor. Örneğin, Avrupa Çevre Ajansı'nın (AÇA) Avrupa'da iklim değişikliği, etkileri ve hassasiyeti hakkındaki son raporuna göre, toprak nemi 1950'li yıllardan beri

Akdeniz bölgesinde önemli ölçüde azalmış ve kuzey Avrupa'nın bazı kısımlarında da artmış durumda. Ortalama sıcaklıklarda artış devam ettiğinden ve yağış modeli değiştiğinden rapor gelecek yıllar için de benzer etkilerin meydana geleceği tahmininde bulunuyor. Toprak nemindeki devam eden düşüş gıda üretimi üzerindeki potansiyel dramatik etkilerle birlikte tarımdaki sulama ihtiyacını arttırabilir ve daha az verime hatta çölleşmeye bile yol açabilir. Toplam 13 AB üyesi devlet çölleşmeden etkilendiklerini açıkladı. Bu gerçek kabul edilmesine rağmen, Avrupa Sayıştay tarafından hazırlanan yakın tarihli bir rapor, Avrupa'nın çölleşme ve arazi bozunumuyla bağlantılı zorluklar-

Daha sağlıklı topraklar ve arazi ekosistemleri şu an yaptıklarından daha fazla karbondioksiti atmosferden yakalayıp depolayabilirdi. Yeşil alanlar ve doğal bölgeler iklimimizdeki kaçınılmaz değişime uyum sağlamaları için insanlara ve doğaya da yardım edebilir. Tek başına toprak iklim değişikliğini düzeltemez ancak hesaba katılması gerekir ve çabalarımıza güçlü bir ortak olabilir.

la ilgili net bir resme sahip olmadığını ve çölleşme ile mücadele etmek için alınan tedbirlerin elverişli olmadığını belirtmiş.

GIDA ÜRETİMİNİN ARTIŞI SAĞLIKLI TOPRAKTAN GEÇİYOR

Mevsimlik sıcaklıklardaki değişimler bitki ve hayvanların yıllık döngülerini de kaydırabilmekle birlikte daha az verime de yol açıyor. Örneğin, ilkbahar daha erken gelebiliyor ve ağaçlar, polen taşıyıcıları büyümeden çiçek açabiliyor. Beklenen nüfus artışıyla birlikte dünya gıda üretiminin düşmesi değil artması gerekli. Bu da büyük oranda sağlıklı toprağın muhafazasına ve tarımsal alanların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesine bağlı. Aynı zamanda, fosil yakıtların yerini almasına ve sera gazı emisyonlarının engellenmesine yönelik acil ihtiyaçtan kaynaklanarak biyoyakıtlara ve diğer bitki temelli ürünlere yönelik talep artıyor. Etki ve hassasiyet hakkındaki AÇA raporu yoğun yağmur, kuraklık, ısı dalgası ve fırtınalar gibi aşırı iklim olayları tarafından hızlandırılabilen erozyon dâhil toprak üzerinde iklim değişikliğiyle ilgili diğer etkilere de vurgu yapıyor. Arazi kaybına neden olmanın yanı sıra, yükselen deniz seviyeleri kıyı bölgelerindeki toprağı değiştirebilir veya deniz tuzu dâhil olmak üzere kirliliğe sebep olan maddeler getirebilir.

2050 YILINA KADAR AB TARIM GELİRİ YÜZDE 16 ZARAR EDECEK

Arazi kullanımına bağlı olarak, iklim değişikliği uzak kuzeyde muhtemelen yeni

İklim değişikliği ve tarım hakkındaki yakın tarihli bir AÇA raporu, iklim değişikliğinin ortalama etkisinin, büyük bölgesel farklılıklarla birlikte, 2050 yılına kadar AB tarım gelirinde yüzde 16'ya varan zararlar Avrupa tarım sektöründe önemli bir zarara neden olabileceğine vurgu yapıyor.

olanaklar oluştururken genel olarak güneyde bir miktar kullanılabilir olmayan veya az verimli tarımsal bölgeler oluşturabiliyor. Ormanlıkta, ekonomik olarak değerli ağaç türlerindeki düşüş 2 bin100'e kadar Avrupa'daki orman arazisinin değerini yüzde 14 ile 50 arasında düşürebilir. İklim değişikliği ve tarım hakkındaki yakın tarihli bir AÇA raporu, iklim değişikliğinin ortalama etkisinin, büyük bölgesel farklılıklarla birlikte, 2050 yılına kadar AB tarım gelirinde yüzde 16'ya varan zararlar Avrupa tarım sektöründe önemli bir zarara neden olabileceğine vurgu yapıyor.

Yine de toprakla bağlantılı en büyük iklim sorunlarından biri belki de, genellikle Sibirya'da olmak üzere kuzey bölgelerindeki donmuş toprakta bulunan karbondioksit ile metan gazı. Küresel sıcaklıklar arttığı için donmuş toprak eriyor. Bu erime donmuş toprakta kapalı kalmış organik maddelerin serbest kalmasına neden oluyor ve bu da insanların kontrolünün çok ötesinde küresel ısınmanın hızlanmasına neden olabilecek büyük miktarlarda sera gazının atmosfere salınmasına neden olabiliyor.

75 MİLYAR TONLUK ORGANİK KARBON AB TOPRAĞINDA DEPOLANIYOR

Nisan 2019'da, oldukça etkili bir grup bilim adamı ve aktivist doğanın, karbondioksiti atmosferden temizlemesine ve depolamasına olanak sağlamak için "ormanları, turbalıkları, mangrovları, tuzlaları, doğal deniz yataklarını ve diğer hayati önemdeki ekosistemleri korumak, kurtarmak ve yeniden oluşturmak" için çağrıda bulundu.

Ekosistemlerin kurtarılması biyoçeşitliliğe de destek olacak ve su ve havanın temizlenmesi ile insanlara rekreasyon alanları sağlanması dâhil geniş yelpazede ekosistem hizmetini iyileştirecek.

Toprak ile iklim değişikliği arasındaki karşılıklı ilişkiler hakkında mevcut bilgilerin incelenmesine göre yaklaşık 75 milyar tonluk organik karbon AB toprağında depolanıyor. Bu toprak stoklarının yaklaşık yarısı İsveç, Finlandiya ve Birleşik Krallık'ta bulunuyor. Çünkü bu ülkelerin diğerlerinden daha fazla orman toprağı ve özellikle torf gibi nemli organik toprakları bulunuyor. Bunu daha iyi anlamak için, AÇA'nın en yeni tahminlerine göre AB'nin 2017'deki toplam karbon emisyonları yaklaşık 4.5 milyar tondu. AB topraklarındaki organik karbon miktarı yavaş bir şekilde artıyor olabilir. Ancak bu değişimin hızı ile ilgili tahminler yine de oldukça belirsiz. Konuyu daha da karmaşıklaştıracak olursak bitkiler gazları çözüp atmosfere salmadan önce havadan karbondioksiti yakaladığından, organik karbon stokları da sürekli değişiyor.

HAVADAKİ KARBONU YAKALAMAK

Havadaki karbondioksiti yakalamak için arazinin kapasitesini arttırmanın çeşitli yöntemleri de mevcut. Yakın tarihli Avrupalı bir araştırma projesi, topraktaki karbon miktarını arttırmanın en hızlı yolunun ekilebilir bölgeyi otlaklara dönüştürmek olduğunu keşfetti. Ekilebilir araziler açısından, örtü bitkilerinin kullanımı, genel olarak toprak verimliliğini arttırmak ve erozyonu engellemek için hasat zamanı ile bir sonraki ekim zamanı arasında büyüyen yonca gibi bitkiler, topraktaki karbon depolarını arttırmanın etkili yoluydu. Bunun tersine, araziye farklı bir şekilde kullanma kararları da bölgeleri değiştirerek bunları emisyonların kaynakları haline getirebilir. Buna ilişkin önemli örnekler turbalıkların kurutulması, ısınma için bataklıklardaki torfun yakılması, önceden depolanmış karbonun salınmasına neden olan otlak ve tarlaların sürülmesidir.

Ormanlar yönünden, devinim aynıdır fakat farklı bir zaman cetveline sahiptir. Toprak gibi, ormanlar da hem karbon deposu hem de karbon yutağıdır ve bu da ormanların hem karbon depoladığı hem de havadan karbon yakaladığı anlamına

gelir. Birçok durumda genç, büyümekte olan ormanlar yaşlı ormanlardan daha hızlı karbon yakalar fakat yaşlı ormanları kesmek de ormandaki karbon deposunu ortadan kaldırır. Ormanın dokunulmadan bırakılmasına ve ölü ağaçların doğal olarak parçalanıp doğaya karışmasını beklemeye kıyasla ağaçların kesilip kullanılması eninde sonunda karbonu atmosfere salacaktır. Ağaçların nasıl kullanıldığına bağlı olarak karbon daha erken salınabilir. Örneğin, ağaç ısınma için yakıldığında veya daha sonra evlerin inşasında.

Topraklar bozulunca, üretkenliğini kaybediyor, yetişebilecek ürünler kısıtlanıyor ve toprağın karbon yutma yetisi azalıyor. Bu, aynı zamanda iklim değişikliği arazi bozulmasını birçok yönden artırırken, topraktaki bozulma da iklim değişikliğini alevlendiriyor.

Bozulmuş toprağı kurtarmak 63 milyar tona varan karbonu ortadan kaldıracaktır

Belirsizliklere rağmen, ekosistemlerin kurtarılması ve toprak kalitesinin geliştirilmesi üçlü etkili bir iklim hareketi anlamında uygun maliyetli bir tedbir olabilir. Öncelikle, büyüyen bitkiler atmosferdeki karbondioksiti ortadan kaldırır. FAO'ya göre hâlihazırda bozulmuş toprağı kurtarmak 63 milyar tona varan miktarda karbonu ortadan kaldıracaktır ve bu da küresel sera gazı emisyonlarının küçük fakat önemli bir kısmını telafi eder. İkinci olarak, sağlıklı topraklar karbonu yer altında tutar. Üçüncü olarak da birçok doğal ve yarı doğal bölgeler iklim değişikliğinin etkilerine karşı güçlü bir savunma olarak görev yapar. Faydaların birçok örneği mevcut. Örneğin, nehir kenarındaki bölgeler ve şehirlerdeki yeşil alanlar sel ve ısı dalgalarına karşı uygun maliyetli koruma olarak görev yapabilir. Sağlıklı arazi ve toprak fazla suyu emerek depolayabilir ve selleri azaltabilir. Şehirlerdeki parklar ve diğer doğal bölgeler kısmen topraklarında bulunan su nedeniyle ısı dalgaları esnasında serinlemeye de yardımcı olabilir. Yağışsız mevsimlerde, sağlıklı ekosistemler yeraltında tuttıkları suyu yavaşça salarak kuraklığın en kötü etkilerini hafifletebilir.

TOPRAK BOZULUNCA TOPRAĞIN KARBON YUTMA YETİSİ AZALIYOR

Topraklar bozulunca, üretkenliğini kaybediyor, yetişebilecek ürünler kısıtlanıyor ve toprağın karbon yutma yetisi azalıyor. Bu, aynı zamanda iklim değişikliği arazi bozulmasını birçok yönden artırırken, topraktaki bozulma da iklim değişikliğini alevlendiriyor. Ulusal Sera gazı Envanterleri Görev Gücü Eşbaşkanı Kiyoto Tanabe "Sürdürülebilir arazi yönetimi konusunda yapacağımız tercihler olumsuz etkilerin azalmasına ve bazı vakalarda tersine çevril-

mesine yardımcı olabilir" dedi. Tanabe açıklamasında, yoğun yağışların ekili alanlardaki toprak erozyonu riskini artırdığını belirtti. Sürdürülebilir arazi yönetiminin toplulukları toprak erozyonunun ve toprak kaymasının vereceği hasarlara karşı korumak için bir yöntem olduğunu ancak bu yöntemin de sınırları olduğunu, bazı vakalarda arazi bozulmasının geri dönüşü olmayabileceğini ifade etti.

Kabaca 500 milyon insan giderek çölleşen alanlarda yaşıyor. Kurak alanlar ve çölleşen araziler aynı zamanda iklim değişikliği-

ne ve kuraklık, sıcak hava dalgaları ve kum fırtınaları gibi aşırı hava olaylarına karşı en savunmasız araziler. Nüfus artışı da bu topraklar üzerindeki baskıyı giderek artırıyor. Rapor, arazi bozulumu ile mücadele etmek ve iklim değişikliğini engellemek veya iklim değişikliğine uyum sağlamak için kullanılacak yöntemleri ortaya koyuyor. IPCC (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli) I. Çalışma Grubu Eş-Başkanı Valerie Masson-Delmotte "Yeni bulgular, 1.5 santigrat derecelik ısınmada bile kurak alanlarda su kıtlığı, yangın, permafrostun bozulumu ve

gıda güvenliği konularında riskler arttığını gösteriyor. 2 santigrat derecelik artışta ise özellikle permafrostun bozulması ve gıda sistemi güvenliği konusuna çok yüksek riskler ortaya çıkıyor” dedi.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, GIDA GÜVENLİĞİNİN DÖRT TEMEL UNSURUNU ETKİLİYOR

İklim değişikliğine karşı eşgüdümlü eylemler aynı zamanda arazilerin, gıda güvenliğinin ve beslenmenin iyileşmesini sağlayabilir ve açlığı durdurmaya yardım edebilir. Bu rapor iklim değişikliğinin gıda güvenliğinin dört temelini; mevcudiyetini (ürün ve üretim), erişimini (fiyatlar ve gıdayı temini), kullanımını (beslenme ve pişirme) ve istikrarını (erişimde aksama) etkilediğini vurguluyor. IPCC II. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Priyadarshi Shukla, “İklim değişikliği, üretimde azalma, fiyatlarda artış, beslenme değerinde azalma ve tedarik zincirinde aksamaya neden olacak. Gıda güvenliğini gün geçtikçe artarak etkilemeye devam edecek. Farklı ülkelerde farklı etkiler ile karşılaşaca-

ğız. Ancak Afrika, Asya, Latin Amerika ve Karayipler’deki düşük gelirli ülkelerde şiddetli etkiler görülecek” diye ekledi.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİ SINIRLANDIRAN ETMENLER

Rapor, gıdaların üçte birinin kaybolduğunu ya da çöpe atıldığını ortaya koyuyor. Gıda kaybı ve atığının nedenleri, gelişmiş ile gelişmekte olan ülkeler ile bölgeler arasında büyük farklılıklar gösteriyor. Bu kaybı azaltmak, sera gazı emisyonlarının azaltılmasını ve gıda güvenliğinin geliştirilmesini sağlayabilir. IPCC II. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Debra Roberts, bazı beslenme tercihlerinin daha fazla toprak ve daha fazla suya ihtiyaç duyduğunu, diğer tercihlere göre daha fazla ısı tutan gazların salınmasına neden olduğunu anlattı. Roberts, kaba taneli tahıllar, kuru baklagiller, meyve ve sebzeler gibi bitki temelli gıdaları ön plana çıkaran dengeli beslenme ve düşük sera gazı emisyonu sistemleri içerisinde üretilen hayvan kaynaklı gıdaların iklim değişikliğine uyum ve iklim değişikliğini sınırlandırmada önem-

li fırsatlar sunduğunun altını çizdi.

Rapor, arazi ve gıda sisteminde riskleri yönetmek ve kırılganlıkları azaltmak için yöntemler olduğunu gösteriyor. Risk yönetimi, gıda sistemleri üzerinde etkileri olan aşırı hava olaylarına karşı toplulukların direncinin artmasını sağlayabilir. Bu direnç artışı, beslenme değişikliği yaparak ya da toprakların daha fazla bozulmasını engelleyecek ürün çeşitliliğini sağlayarak ya da aşırı veya değişken hava olaylarına karşı direnci artırarak sağlanabilir. Eşitsizlikleri azaltmak, geliri artırmak ve bazı bölgelerin (toprağın yeterli gıda temin edemediği yerlerin) dezavantajlı duruma düşmesini engellemek için gıdaya eşit erişimi sağlamak iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı durmak için diğer yöntemlerdir. Aynı zamanda, erken uyarı sistemleri gibi hâlihazırda erişilebilir olan risk yönetimi ve paylaşımı yöntemleri de bulunuyor.

TÜRKİYE ORMANSIZLAŞIYOR MU?

Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) 2020 yılı Küresel Orman Kaynakları Değerlendir-

me raporuna göre, Türkiye 2010-2020 yılları arasında yıllık ortalama net orman kazanımı açısından dünyanın lider 10 ülkesi arasında beşinci sırada yer alıyor. Buna göre Türkiye yılda ortalama 114 bin hektar orman arazisi kazanıyor. Ancak diğer tarafta Kuzey Ormanları'ndan Kaz Dağları'na İkizköy'den İkizdere'ye ülkenin dört yanında orman alanlarını tehdit eden projelerin sayısı da artmaya devam ediyor. Türkiye'deki orman alanlarının artıp artmadığı özellikle son zamanlarda kamuoyunda çok sık tartışılır oldu. Çünkü Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından orman alanlarının son 19 yılda 2.1 milyon hektar arttırılarak 22.9 milyon hektara çıkarıldığı açıklandı. Buna karşılık sayısı her geçen gün artan maden ocakları, enerji tesisleri ve diğer faaliyetlerle, yangınlarla yok olan veya endüstriyel ağaçlandırma adı verilen uygulamalarla tamamen kesilen ormanları gören kamuoyu, bu resmi rakamları inandırıcı bulmuyor.

ORMAN NASIL TANIMLANIYOR?

Türkiye ormanlarının artıp artmadığını tartışmaya açmadan önce orman kavramını açıklamak gerekiyor aslında. Kamuoyu tarafından orman denilince çam, meşe, kayın, gürgen, kestane ya da göknar gibi ağaçların belli bir sıklıkla bir arada bulunduğu araziler anlaşılıyor ve nitekim doğru. Diğer yandan ormanın bir de yasal bir tanımı var. 6831 Sayılı Orman Kanununun birinci maddesinde "Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır" deniyor. Maddenin sonrasında ancak denilerek 12 ayrı fıkrada orman sayılmayacak alanlar sıralanıyor. Örneğin yabani zeytinlikler ile aşılınmış fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar, funda ve makiliklerle örtülü alan toprak koruma karakteri taşımayan alanlar orman değil. 2020 yılında yapılan bir eklemeye sahipli arazilerde ekim ya da dikim yoluyla yetiştirilmiş ağaçların bulunduğu araziler de orman sayılmıyor.

Gıda ve Tarım Örgütü'ne (FAO) göre ise bir yerin orman olabilmesi için üç kriter var. Bunlardan ilki ağaç türleri. Orman ağacı olarak en az 5 metre boylanabilen orman ağacı türleri olmalı. Bir diğeri alan kriteri ve orman ağaçlarının bulunduğu alanın en az 0.5 hektar olması gerekiyor. Sonuncusu ise kapalılık. Kapalılık, ağaç tepelerinin toprak yüzeyini örtme oranı olarak adlandırılıyor ve

FAO kapalılığın en az yüzde 10 olmasını şart koşuyor. Kapalılığı yüzde 10'dan düşük olan alanlar orman olarak değil ağaçlıklı orman olarak tanımlanıyor. Ülkemizde ise kapalılığın yüzde 10'dan düşük olduğu alanlar da orman olarak kabul ediliyor ve ağaçlıklı alan değil, boşluklu kapalı ormanlar olarak adlandırılıyor. Kapalılığı yüzde 10'dan fazla olan ormanlar ise verimli ormanlar olarak nitelendiriliyor. FAO tanımına göre orman sayılmayan alanlar ülkemizde orman sayılıyor. Diğer yandan kamuoyu tarafından orman olarak algılanabilen örneğin yabani zeytinlikler ya da makiliklerin bir bölümü yasal olarak orman statüsünde değil.

ORMANLIK ALANLARIN KAYDI NASIL TUTULUYOR?

Üzerinde durulması gereken diğer bir konu da bir yerde orman kadastro ya da envanteri yapılmamışsa oradaki ormanlar envantere girmediği için orman alanları içinde resmen gösterilememesi. Orman envanteri de aynı alanda çoğunlukla 20 yılda bir bazı yerlerde ise 10 yılda bir yapılıyor. İlk defa orman envanteri yapılan ya da 20 yıllık dönem sonunda yinelenen envanter sonucunda kaydedilen orman alanları ise resmi rakamlara yeni orman oluşturulmuş gibi yansıtılıyor. Diğer yandan 10 ya da 20 yıllık dönemler halinde tekrarlanan bu envanter yöntemi nedeniyle iki envanter arasında madencilik ve diğer faaliyetlere verilen izinlerle yok edilen orman alanları da orman olarak gösterilmeye devam ediyor. Orman alanlarında bugüne kadar verilen ormancılık dışı izinlerin toplamı 699 bin hektar ve bunun 294 bin hektarı 2012-2019 yılları arasına ait.

Ormanlardan ormancılık dışı faaliyetlere verilen bu alanların önemli bir kısmı fiilen orman olmasa da halen orman olarak gösterilmeye devam ediliyor. Benzer şekilde yasal olarak ağaçların bulunduğu alanlar yerleriyle birlikte orman sayıldığı için örneğin orman yansa da gençleştirmek için kesilse de orman alanları içinde gösterilmeye devam ediliyor. Özetle, Orman Genel Müdürlüğüne açıklanan ve 2020 yılı sonu itibarıyla 13.26 milyon hektarı verimli, 9.67 milyon hektarı boşluklu kapalı orman olmak üzere toplam 23.93 milyon hektar orman alanı içinde, üzerinde fiilen orman olmayan alanlar da bulunuyor. Bu nedenle kamuoyu azaldığını düşündüğü, hatta göz-

Daha iyi beslenme ve daha az gıda atığıyla daha dirençli bir gıda sistemi

İvedi eylemle birlikte kapsayıcı sürdürülebilirliğe odaklanmak iklim değişikliği ile mücadele için en iyi yolları sunuyor. Bu odaklanma, düşük nüfus artışı ve azaltılmış eşitsizlikler, daha iyi beslenme ve daha az gıda atığı anlamına geliyor. Böylelikle, daha dirençli bir gıda sistemini sağlanabilir ve daha fazla alan biyoenerjinin erişimine açılabilir. Ancak, bu alanlara ivedi eylem olmaz ise biyoenerji için daha fazla toprağa ihtiyaç doğacak. Bu durum da arazi kullanımı ve gıda güvenliği konusunda çetrefilli kararlara yol açacak. IPCC Ulusal Seragazi Envanteri Görev Gücü Eşbaşkanı Eduardo Calvo, sürdürülebilir arazi yönetimini destekleyen, kırılğan toplulukların gıdaya erişimini sağlayan ve sera gazı emisyonlarını azaltırken karbonu toprakta tutan yöntemlerin önemine vurgu yapıyor.

lemlediği ormanların nasıl olup da arttığını anlamıyor. Bunun için fiilen orman olan alanların miktarının incelenmesi gerekiyor. Fiilen orman alanları ise ancak belli yıllara ait uydu görüntülerinin değerlendirilmesiyle ortaya konulabiliyor.

VERİMLİ ORMAN ALANLARI KÜÇÜLÜYOR

Uydu görüntüleri ile de orman alanlarının incelendiği iki ayrı resmi veri bulunuyor. Bunlardan ilki Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 1990, 2000, 2006, 2012 ve 2018 yıllarındaki arazi örtüsünün Corine arazi sınıflandırmasına göre belirlendiği çalışma. Bu çalışma AB ülkelerinin tamamında gerçekleştiriliyor ve Avrupa Çevre Ajansı'na sunuluyor. Corine arazi sınıflandırmasında kapalılığı yüzde 10'dan fazla olan orman alanları belirlenebiliyor. Buna göre 1990 yılında 11.71 milyon hektar olan verimli ormanların alanı 2000 yılında 12.20 milyon hektara çıkmış, sonrasında ise sürekli azalarak 2018 yılında 11.53 milyon hektara gerilemiş. Başka bir ifadeyle uydu görüntüleriyle belirlenen orman

FAO'ya göre hâlihazırda bozulmuş toprağı kurtarmak 63 milyar tona varan miktarda karbonu ortadan kaldıracaktır ve bu da küresel sera gazı emisyonlarının küçük fakat önemli bir kısmını telafi eder. İkinci olarak, sağlıklı topraklar karbonu yer altında tutar. Üçüncü olarak da birçok doğal ve yarı doğal bölgeler iklim değişikliğinin etkilerine karşı güçlü bir savunma olarak görev yapar.

alanları 1990 yılına göre 187 bin hektar, 2000 yılına göre ise 675 bin hektar azalmış. Corine arazi sınıflandırmasına göre boşluklu kapalı orman olarak kabul edilebilecek arazi örtüsü 28 yıl içinde 110 bin hektar artmış. Toplam orman alanı 20.43 milyon hektardan 20.35 milyon hektara gerilemiş. Yani toplam orman alanları 76 bin hektar kadar azalmış durumda.

Uydu görüntülerine göre orman alanlarının belirlendiğı diğer bir çalışma ise Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Sekretaryasına sunulan Ulusal Sera Gazları Envanter Raporu. 1990-2019 yılı arasındaki orman alanlarının verildiğı bu rapora göre 1990 yılında 19.72 milyon hektar olan verimli orman alanları 2019 yılında 111 bin hektar azalarak 19.61 milyon hektara düşmüş. Bu raporda boşluklu kapalı orman alanları da verilmiş olup, 1990 yılında 3.26 milyon hektar, 2019 yılında ise 3.18 milyon olduğu açıklanmış. Boşluklu kapalı ormanlardaki azalma ise 74 bin hektar kadar. Toplam orman alanı ise bu 29 yıllık dönemde 22.98 milyon

hektardan 22.79 milyon hektara gerilemiş. Böylece toplam orman alanı 185 bin hektar azalmış.

ORMAN ALANLARI ARTMIYOR AKSİNE AZ DA OLSA AZALYOR

Özetle Türkiye'de orman alanlarının artmadığını, aksine az da olsa azaldığını söylemek mümkün. Üstelik bu azalma ülkenin batısında daha yoğun. Buna karşılık orman köylülerinin artık işlemediğı tarlaların kendiliğinden ormana dönüştüğü illerde ise orman artışı söz konusu. Son 29 yıldaki azalmanın ormansızlaşma olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin ise daha detaylı incelenmesi gerekiyor. Çünkü ormansızlaşma, FAO'ya göre bir orman alanının en az 10 yıl süreyle orman vasfını kaybetmesi olarak tanımlanıyor. Örneğın yanan bir orman alanı 10 yıl içinde yeniden ormanlaştırılıyorsa bu ormansızlaşma değil. Buna karşılık 10 yıldan daha uzun süre madencilik faaliyetine tahsisle yok edilen orman alanları ise ormansızlaşma olarak kabul ediliyor.

620 BİN HEKTARLIK ALAN ORMANLAŞTIRILMALI

Bir zamanlar orman olan ve işgal edilerek orman vasfını kaybeden, kamuoyunun 2-B olarak bildiğı alanlar 620 bin hektara ulaştı. Bu alanlar da ormansızlaşma olarak gösterilmeli. Diğer yandan 1997-2019 yılları arasında işgal edildiğı açıklanan orman alanı miktarı 330 bin hektara ulaştı. Bu alanlar da orman vasfını kaybetti. İşgal edilen alanların yeniden ormanlaştırılıp ormanlaştırılmadığı da belli değil ve eğer yeniden ormanlaştırılmadıysa ormansızlaşma olarak değerlendirilmeli. Ormanlarımızın sürdürülebilir yönetimi açısından da ormansızlaşma ve orman tahribatları ile orman alanlarındaki değişimler net olarak bilinmeli ve kamuoyuyla şeffaf bir şekilde paylaşılmalı. Nitekim FAO ya da BMİDÇS Sekretaryasına sunulan resmi raporlarda her ülkenin ormansızlaşma, orman tahribatı, ormanlaştırma gibi faaliyetlerinin ayrı ayrı belgelenmesi isteniyor.

Sektör Meclisleri

- Medikal Meclisi, Tıbbi Cihaz Kanunu'nu masaya yatırdı
- Cam ve Cam Ürünleri Sanayi Meclisi, üretim kayıplarını ve bu süreçteki çalışmaları istişare etti
- Uluslararası Sağlık Turizmi Meclisi, uluslararası hizmet ticaretine yönelik teşvikleri görüştü
- Toprak Sanayi Ürünleri, enerji maliyetlerindeki artışın sektöre olumsuz etkilerini istişare etti
- Makine ve Teçhizat İmalatı Meclisi, Rusya- Ukrayna sürecinin sektöre etkilerini ele aldı
- Türkiye Sağlık Hizmetleri Meclisi, Banu Küçükkel ile "yola devam" dedi
- Enerji Meclisi, elektrik ticaretinde uzun dönemli kontrat anlaşmalarına değindi
- Ambalaj Meclisi, muhasebe ve vergi konularındaki son gelişmeleri ele aldı
- Züccaciye Meclisi, Mısır'a dair konu başlıklarını görüştü
- Tarım Meclisi, güncel sorunları ve yenilikleri istişare etti
- E-Ticaret Meclisi ve Yazılım Meclisi, Gelir İdaresi Başkan Yardımcısını ziyaret etti
- Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi, GES yatırımlarındaki asgari şartları istişare etti
- Teknik Müşavirlik Meclisi, KGM ve DSİ'deki sorunları görüştü
- Kreatif Endüstriler Meclisi, yeniden Ata Kavame dedi
- Türkiye İklimlendirme Meclisi, Milli Eğitim Bakan Yardımcıları ile görüştü
- Patent ve Marka Vekilleri Meclisi, vekillik sisteminin geliştirilmesine yönelik önerileri değerlendirdi
- Madencilik Meclisi, ÇED süreçlerini sektörler açısından istişare etti

Medikal Meclisi, Tıbbi Cihaz Kanunu'nu masaya yatırdı

TOBB Türkiye Medikal Meclisi toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Öztürk Oran'ın ev sahipliğinde, Meclis Başkanı Mete Özgürbüz başkanlığında yapıldı. Öztürk Oran yaptığı konuşmada; geçtiğimiz 2 yıl zarfında medikal sektörünün temel gündeminin pandemi ve kamu alacakları konusu olduğundan söz etti.

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK) Başkan Yardımcısı Dr. Asım Hocaoğlu ile TİTCK kurumundan ilgili daire başkanları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcilerinin de katıldığı toplantı TOBB İkiz Kuleler'de yapıldı. Medikal Meclisi adına Meclis Başkanı Mete Özgürbüz, meclise bağlı STK başkanları ve TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu başta olmak üzere herkesin elinden geleni yaptığını belirtti. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Öztürk Oran, Tıbbi Cihaz Kanunu hazırlıklarının geldiği süreçleri görüşmek üzere toplandıklarını kamu ile TOBB çatısı altında sektör ve kamunun menfaatleri noktasında yeni bir çalışmanın paydaşı ve bu tarihi sürece tanıklık etmek için bir arada olduklarını kaydetti.

“Sektörün itici gücü Tıbbi Cihaz Kanunu”

Meclis Başkanı Mete Özgürbüz, sektörün kronikleşen ödeme sorununun son yapılan ödemelerle daha kolay çözülebilir hale geldiğini, sektörün değişimi ve dönüşümü

için gereken asıl itici gücün sektörün kuralarını belirleyecek olan Tıbbi Cihaz Kanunu olduğunu belirtti. Tüm sektörü regüle eden bu kanunun çıkmasını istediğini, TOBB çatısı altında buluşan tüm sektör paydaşlarının (firma-STK-Kamu) aynı amaçla, aynı hayalin peşinde koştuğunu anlamanın, ortak bir paydada buluşup, sektör ve Türkiye için en uygun Kanuna karar vermenin hayali ile bu toplantıyı yapmaya karar verdiğini sözlerine ekledi.

“Çalışma grubuyla Kanun Taslağı oluşturuyoruz”

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkan Yardımcısı Dr. Asım Hocaoğlu ise pandemide gösterilen iş birliği, destek ve çaba için teşekkürlerini ilettili. Normalleşme

sürecine girilen bu günlerde, pandemi sürecinde yaşananlardan ders alarak önemli konularımızı ele almamız gerektiğini ifade eden Hocaoğlu, bu kapsamda sektörün önünü açacak Kanun çalışmasına hız verdiklerini belirtti.

İhtiyaçları ve beklentileri tespit etmek için de öncelikle sivil toplum kuruluşlarından görüş aldıklarını dile getiren Hocaoğlu, “Kurumumuz bünyesinde bir çalışma gurubu oluşturduk. Kanun Taslağı oluşturmaya çalışıyoruz. Taslak oluştuktan sonra daha güçlü, daha somut verilerle konuşacağız” dedi. Yapılan toplantıda TOBB çatısı altında sürecin takibine kurum ile temasın süreç içinde kesintisiz sağlanacağı mevzuat çalışma gurubu kurulmasına karar verildi.

Cam ve Cam Ürünleri Sanayi Meclisi, üretim kayıplarını ve bu süreçteki çalışmaları istişare etti

TOBB Türkiye Cam ve Cam Ürünleri Sanayi Meclisi; kamu, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla sektörün güncel sorunlarını ve yeniliklerini görüşmek üzere bir araya geldi.

Toplantıda Meclis Başkanı Vecdet Salgın tarafından, sektörün 2022 yılında doğal gaz ve elektrik kesintisi sebebiyle yaşadığı üretim kayıpları ve bu süreçte yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verildi. Ayrıca Meclis Üyeleri bu süreçte yaşadıkları maddi kayıplar, ihracat sürecinde yaşanan cezalar, kapanan(soğuyan) fırınlar sebebiyle üretim hatlarındaki kopuşlar hakkında yaşadıklarını aktardı. Enerji kesintisi konusunda cam sektörünün hassasiyetini dile getiren Üyeler, bu kesintilerin yapılmadan çok önce sektörün bilgilendirilmesinin önemine dikkat çekti. Ayrıca Üyeler tarafından enerji maliyetlerinin sürekli artışından dolayı belirsizlik yaşandığı ifade edildi.

Çevreye duyarlı ambalaj kullanan firmalar çevre etiketi alabilecek

Toplantıda; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevre Etiketleri Şube Müdürü Serkan Atay tarafından Çevre Etiketleri hakkında bilgilendirme sunumu yapıldı. Atay yaptığı sunumla, 66/2010/AB sayılı Eko-Etiket Tüzüğü'ne uyum çalışmaları kapsamında 19 Ekim 2018 tarihli ve 30570 sayılı Çevre Etiketleri Yönetmeliği doğrultusunda hazırlanan "Deterjan Ürün Grubuna Yönelik Çevre Etiketleri Kriterleri" yayımlandığı ve ürünlerinde çevreye duyarlı/sürdürülebilir hammadde kullanan ve çevreye duyarlı ambalaj tercih eden firmaların çevre etiketi alabileceğini belirtti. Ardından TOBB Çevre Müdürlüğü Uzman Yardımcısı Esin Özarslan Avrupa Yeşil Mutabakatı Hakkında bilgilendirme yaparak, süreç hakkında soruları cevapladı.

Mesleki Yeterlilik Belgesinin önemi ve hangi sektörlerde zorunlu olduğu anlatıldı

Toplantı sonunda TOBB Uyum Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi Genel Müdürü Onur Yüksel mahkemeye başvurmadan anlaşmazlıkların çözüm yolları ve süreçlerini aktararak sistemin avantajlarından bahsetti. TOBB MEYBEM Mesleki Yeterlilik ve Belgelendirme Merkezleri Pazarlama Sorumlusu Nihan Öktem yapmış olduğu sunumla Mesleki Yeterlilik Belgesinin önemi ve hangi sektörlerde zorunlu olduğu konusunu aktardı. Mesleki Yeterlilik Belgelerinin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Meslek Yeterlilik Kurumu tarafından verilen ve periyodik olarak zorunluluk kapsamı açıklanan belgeler olduğunu aktaran Öktem, zorunluluk kapsamına giren mesleklerde belge alınmaması halinde, denetim ve iş kazası durumlarında cezai işlem yapılması yolunu açacağını belirtti.

TOBB Türkiye Uluslararası Sağlık Turizmi Meclis toplantısı; Ticaret Bakanlığı'nın "Uluslararası Hizmet Ticaretine Yönelik Vereceği Teşvikler" hakkında sektörün bilgilendirilmesi ve yapılması planlanan Uluslararası Sağlık Turizmi Çalıştay'ında yapılacak sunumların görüşülmesi gündemiyle gerçekleştirildi.

Toplantı, Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdür Yardımcısı Ali Alperen Kaçar, Ticaret Uzman Yardımcısı Batuhan Hasan Coşkun, Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürü Ali Ayvazoğlu, Müdür Yardımcısı Ramazan Çilali, Ankara İl Sağlık Müdürlüğü Sağlık Turizmi İl Koordinatörü Mustafa Cıvı ve Meclis Üyelerinin katılımları ile yapıldı. Toplantı, Meclis Başkanı Dr. Özgür Öztan'ın Meclisin göreve başladığı tarihten bu yana Meclis adına yapılan çalışmalarını anlatan açılış konuşması ve Başkan Yardımcısı Dr. Genco Çetinkanat'ın Meclis adına iştirak edilen toplantılar hakkında katılımcıları bilgilendirmesi ile başladı.

"Teşviklerde hizmet sunum alt yapısına odaklandık"

Meclis Üyeleri, sektörün beklediği teşviklerin yayın tarihinin meclis toplantı tarihi ile aynı güne denk gelmesi nedeniyle yaşanan bu güzel tesadüfün, sektöre şans getirmesi temennisinde bulundu. Ali Alperen Kaçar, mal ihracatının destek mekanizması örnek alınarak mevzuat hazırlamaya başladıkları bir süreçten bugün bambaşka bir noktaya geldiklerini ifade etti. Kullanıcı dostu bir mevzuat hazırlamanın, sadece makro desteklerle değil aynı zamanda mikro desteklerle mümkün olabileceğini söyleyen Kaçar, özenle hazırlanan destek mekanizmasını Meclis Üyeleriyle

paylaşacak olmanın gurur ve mutluluğunu yaşadığını dile getirdi. Kaçar, teşviklerde hizmet sunum alt yapısına odaklanıldığını, "Sağlık kuruluşu ne bekler?" odağında bir destek paketi hazırladıklarını, sektöre hayırlı olmasını dilediğini söyleyerek konuşmasını noktaladı.

Hedef, sektör desteğiyle sağlık turizmini dünya ölçeğinde farklı bir noktaya taşımak

Meclis Üyelerinin "Sektör olarak beklediğimiz ivmeyi bu paketle yakalayabilecek miyiz?", "Destekler sektörü motive edecek mi?" gibi soruları odağında devam eden

toplantıda; verilen destek mekanizmalarının tümünde uzun vade hedefin, sektör tarafından doğru ve yerinde kullanılacak desteklerle sağlık turizminin dünya ölçeğinde farklı bir yere taşınması olduğu kamu katılımcıları tarafından vurgulandı. Çalıştay hazırlıkları kapsamında Meclis alt komisyonları tarafından hazırlanan sunumlar, komisyon sözcülerinin meclisi bilgilendirici konuşması ile ele alındı. Meclis onayından geçirilen sunumların yayınlanan yeni mevzuat ve teşvik paketi kapsamında güncellenerek çalıştayda sunulmasına karar verilmesinin ardından toplantı sona erdi.

Toprak Sanayi Ürünleri, enerji maliyetlerindeki artışın sektöre olumsuz etkilerini istişare etti

TOBB Türkiye Toprak Sanayi Ürünleri Meclisi; TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Şaban A. Karamemetoğlu'nun katılımıyla Meclis Başkanı Kadir Başoğlu başkanlığında video konferans yoluyla bir araya geldi. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Şaban A. Karamemetoğlu açılış konuşmasında; ekonomide yaşanan gelişmeler ve buna bağlı yüksek maliyetler sonucu sektörün ciddi zorluklarla karşı karşıya kaldığının farkında olduklarını, sektörlerin mevcut yapısını koruyabilmesi ve ayakta kalabilmesi için ilgili tüm Bakanlıklarla görüşmeler yapıldığını, sorunların iletildiğini

ve bazı konularda hızlı ve olumlu sonuçlar alındığının bilgisini verdi.

Girdi maliyetlerindeki artış ele alındı

Meclis Üyeleri, toplantıda; son dönemde yaşanan enerji maliyetlerindeki artışın sektörü olumsuz yönde etkilediği aktardı. Enerji maliyetlerinin yanı sıra girdi maliyetlerindeki (çimento ve kireç) artışı da ele alan Üyeler; tuğla-kiremit, bims, gazbeton sektörleri olarak Meclis çatısı altında yapılabilecek girişimleri istişare etti.

Toplantıda ayrıca; TOBB Uyum Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi Genel

Müdürü Dr. Onur Yüksel, Türkiye'de iş dünyasına hakim ve teknoloji tabanlı ulusal ve uluslararası arabuluculuk ve uyuşmazlık çözüm merkezi hizmetleri hakkında Meclis Üyelerine sunum yaptı. Toplantı sonunda TOBB Çevre Müdürlüğü Uzman Yardımcısı Esin Özarslan; Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında Avrupa Birliği tarafından yapılan düzenlemeler, sınırda karbon düzenleme mekanizması, emisyon ticaret sistemi ve bu düzenlemelerin sektörlere etkisi hakkında Meclis Üyelerini bilgilendirdi.

Makine ve Teçhizat İmalatı Meclisi, Rusya- Ukrayna sürecinin sektöre etkilerini ele aldı

TOBB Türkiye Makine ve Teçhizat İmalatı Meclisi, Meclis Başkanı Kutlu Karavelioğlu başkanlığında TOBB İkiz Kuleler'de toplandı. Toplantıda; önceki toplantıda alınan kararlar gözden geçirildi. Ardından, OAİB Makine Şube Müdürü Mehtap Önal tarafından; makine dış ticaretinde 2021 yılı ve 2022 ilk 2 ayı değerlendirmesine ilişkin sunum yapıldı. MAKFED Genel Sekreteri Zühtü Bakır tarafından, "Sektör Temel Göstergelerindeki Gelişmelerin 2021 Yılı Değerlendirmesi" konu başlıklı sunum gerçekleştirildi. Ayrıca, ESDH Başkanı Dr. Can Gürsel tarafından "Rusya-Ukrayna'daki Gelişmelerin Makine Sektörüne Etkisi" konulu sunum Meclis Üyeleriyle paylaşıldı.

MAİB Almanya Danışmanı Ahmet Yılmaz tarafından da, söz konusu sürecin uluslararası açıdan sektörel olarak yorumlanması yapıldı. Ayrıca toplantıda; TOBB Kobi Araştırma ve Danışmanlık Merkezi Müdürü Cahit Ceren tarafından, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile iş birliği halinde çalışmaları yürütülen Makine Sicil çalışmaları hakkında güncel bilgiler verildi. Toplantı sonunda, MAKFED Genel Sekreteri Zühtü Bakır, Makine ve Teçhizat İmalatı Meclisi altında faaliyet gösteren Mevzuat Komitesi ve Kiralama Komitesi çalışmaları hakkında bilgilendirmede bulundu ve alınan kararlara yer verdi.

Türkiye Sağlık Hizmetleri Meclisi, Banu Küçükkel ile “yola devam” dedi

TOBB bünyesinde faaliyet gösteren Türkiye Sağlık Hizmetleri Meclisi, yeni dönem için başkan ve başkan yardımcısını seçti. Meclis Başkanlığına Güven Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanı Banu Küçükkel seçildi.

Meclisin seçimli ilk toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Öztürk Oran'ın başkanlığında Meclis Başkanlık Divanını seçmek ve sektörün güncel konularını istişare etmek üzere Ankara'da Birlik merkezinde gerçekleştirildi. Öztürk Oran yaptığı açılış konuşmasında, sektör meclislerinin kuruluş amacı ve çalışma esaslarını,

meclislerin kamu ile işbirliği içinde çalışan etkin bir mekanizma olduğunu, Türkiye Sağlık Hizmetleri Meclisi'nin de bu anlamda yapacağı çalışmalarla ülkemizin sağlık alanında uluslararası arenada markalaşması ve hizmet ihracatı noktasında payının artması için önemli rol oynayacağına olan inancını Meclis Üyeleri ile paylaştı.

“TOBB çatısı altında olmanın meyvelerini alacağız”

TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Öztürk Oran, meclis yapısının sağlık hizmet sunan tüm tarafları kapsadığını; zincir hastaneler, branş hastaneleri, kendi şehrinde büyük yerel hastaneler, huzur evleri, yaşlı bakım, evde bakım, fizik tedavi merkezleri, laboratuvarlar ve gen tanı merkezleri ile sağlık kuruluşlarının üye olduğu sivil toplum kuruluşlarından oluştuğunu belirtti. Öztürk Oran, “Birlik ve beraberlik içinde ortak hareket etmenin, TOBB çatısı altında olmanın meyvelerini alacağımıza inancım tamdır” dedi.

Sağlık sisteminin iyileştirilmesi adına yol haritası belirlendi

Eski başkanlık divanı üyelerinin pandemi ile geçen ve geride kalan 2 yıllık çalışma dönemine dair meclis adına yaptıklarını anlatan konuşmalarının ardından seçime geçildi. Meclis başkanlığına aday üyelerin kendilerini tanıtmalarının ardından, Meclis Başkanlık Divanı seçimi gerçekleştirildi. Meclis Başkanlığına Güven Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanı Banu Küçükkel, Meclis Başkan Yardımcılığına Sanko Gaziantep Özel Sağlık A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Dr.Yusuf Ziya Yıldırım seçildi. Banu Küçükkel, birlik ve beraberlikle çalışacak bu meclisin güzel işlere imza atacağına inancım tam diyerek başkanlık divanına destek talep etti. Sağlık Hizmetleri Meclisi, Türkiye'nin sağlık sisteminin iyileştirilmesi adına yol haritası belirlemek için kolları sıvadı.

Enerji Meclisi, elektrik ticaretinde uzun dönemli kontrat anlaşmalarına değindi

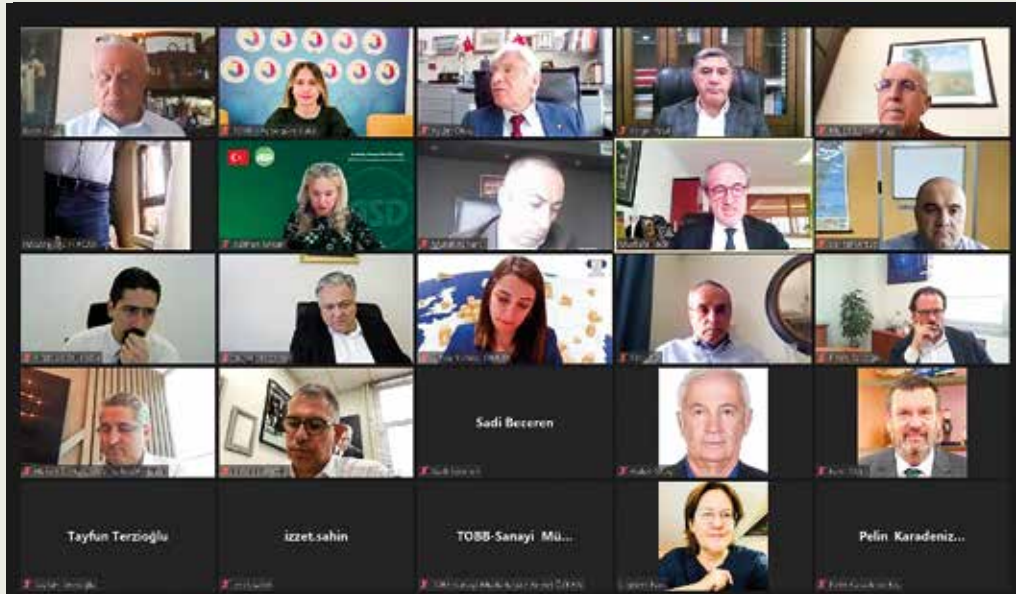
TOBB Türkiye Enerji Meclisi toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Zeki Kıvanç'ın katılımıyla, Meclis Başkanı Zeki Konukoğlu başkanlığında; kamu, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirildi. Meclis Başkanı Zeki Konukoğlu yaptığı açılış konuşmasında, enerji üretim maliyetlerinde yaşanan artışların sektöre yönelik etkilerinden bahsetti. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Zeki Kıvanç ise yenilebilir enerji kaynaklarına yönelik olarak yapılabilecekler üzerine görüşlerini bildirdi.

Meclis Danışmanı Kemal Uslu toplantı gündem maddelerinden olan 2021 Yılı Elektrik Piyasası Gerçekleşmeleri ve 2022 yılı ilk üç aydaki gerçekleştirmeler ve gelişmeler konusunda Meclis Üyelerine bir sunum gerçekleştirdi. Meclis Komisyon Başkanları, Meclis Üyelerine yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi verdi. Üretim ve Yatırım Komisyonu Başkanı M. Cem Aşik; sektörde

yaşanılan gelişmeler kapsamında enerji arz güvenliğinin sağlanmasına yönelik olarak politika geliştirilmesinin önemine, Ticaret Komisyonu Başkanı Burak Kuyan, elektrik ticaretine yönelik uzun dönemli kontrat

anlaşmalarına değindi. Dağıtım Komisyonu Başkanı Mustafa Özge Özden ise; elektrik alış/satış KDV farklılığından kaynaklanan önemli miktarda finansman ihtiyacının doğduğunu belirtti.

Ambalaj Meclisi, muhasebe ve vergi konularındaki son gelişmeleri ele aldı

TOB B Türkiye Ambalaj Meclisi toplantısı; Meclisten Sorumlu TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Engin Yeşil ve Meclis Başkanı Mustafa Tacir Başkanlığında video konferans olarak gerçekleştirildi. Toplantıda, enerji ve tedarik sorunlarının sektöre yansımaları ile ilgili Meclis Üyeleri görüş alışverişinde bulundu. Ayrıca, Ecovis Değer Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Dural muhasebe ve vergi konularında yaşanan son gelişmeleri Meclis Üyeleri ile paylaştı. Son olarak İktisadi Kalkınma Vakfı Genel Sekreteri Çiğdem Nas, Gümrük Birliği konusunda Meclis Üyelerine bilgilendirmede bulundu.

Züccaciye Meclisi, Mısır'a dair konu başlıklarını görüştü

TOBB Türkiye Züccaciye Meclisi toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ali Kopuz ve Meclis Başkanı Murat Kolbaşı başkanlığında, sektör temsilcilerinin katılımıyla İstanbul'da bir araya geldi. Ali Kopuz yaptığı açılış konuşmasında; ekonomide yaşanan gelişmeler

ve enerji maliyetlerinden dolayı sektörün zorluklarla karşı karşıya kaldığının farkında olduklarını, gündemdeki konulara dair ilgili tüm Bakanlıklarla görüşmeler yapıldığını, sorunların iletildiğini ve bazı konularda hızlı ve olumlu sonuçlar alındığının bilgisini verdi. Mısır Ticaret Ate-

şesi Marwa Farghali'nin katılımıyla; sektörün önemli ihracat pazarlarından olan Mısır'a dair konu başlıkları görüşüldü. Toplantıda; Rusya- Ukrayna krizi ve ihracatçıların TCMB'ye yapacağı döviz satışındaki oranın yüzde 40'a yükseltilmesi konuları da kapsamlı olarak ele alındı.

Tarım Meclisi, güncel sorunları ve yenilikleri istişare etti

TOBB Türkiye Tarım Meclisi; Meclis Başkanı Ülkü Karakuş ve TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Özer Matlı başkanlığında kamu, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla sektörün güncel sorunlarını ve yeniliklerini görüşmek üzere bir araya geldi. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden ve tarım sektörünün farklı alanlarından katılım sağlayan Meclis Üyeleri, Tarım ve Orman Bakanlığına iletmek üzere sektörün yaşadığı gelişmelerin istişare edilmesi adına toplandı. Bahse konu toplantıda; artan hammadde maliyetleri, mevzuatsal gelişmeler ve özel sektör-kamu iş birliğinin

daha iyi nasıl geliştirebileceği üzerine fikir alışverişinde bulunuldu. Ülkü Karakuş ve Meclis Üyeleri; Türkiye Tarım Meclisi'nde üye olarak bulunan Gübretaş eski Genel

Müdürü İbrahim Yumaklı'nın, Tarım ve Orman Bakanlığı'nda Bakan Yardımcısı olarak göreve başlamasından dolayı duydukları memnuniyeti ifade etti.

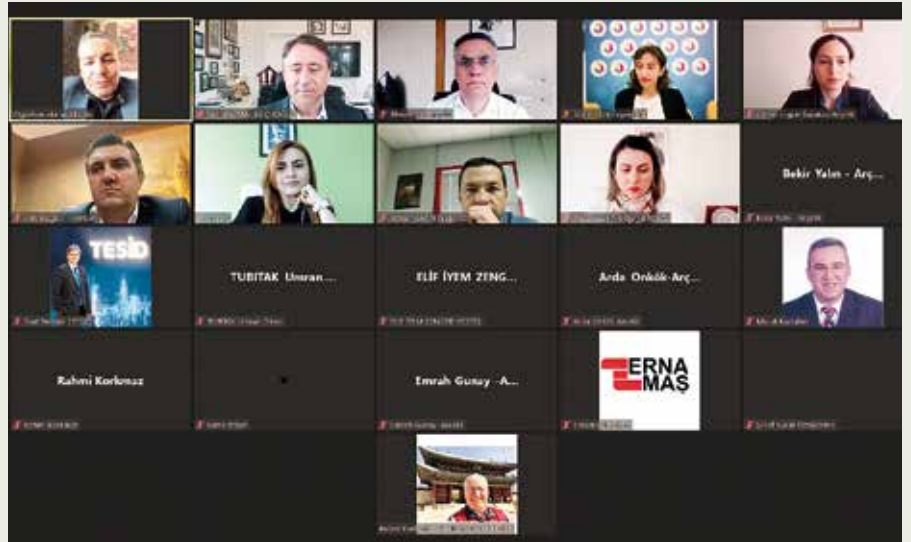
E-Ticaret Meclisi ve Yazılım Meclisi, Gelir İdaresi Başkan Yardımcısını ziyaret etti

TOBİ Türkiye E-Ticaret Meclis Başkanı Ozan Acar ve E-ticaret ve Yazılım Meclis Üyeleri, Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı Mahmut Sütçü'yu makamında ziyaret etti. Meclis Üyeleri; teknoparklarda uzaktan çalışmanın desteklenmesinin sektör açısından faydalarını, teknoloji ve yazılım sektöründe yazılımcıların ofise bağlanması zorunluluğunun yarattığı sorunları ve çözüm önerilerini anlattı. Sektör sorunlarını dinleyen Mahmut Sütçü, sektörün taleplerine ilişkin görüşlerini aktardı.

Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi, GES yatırımlarındaki asgari şartları istişare etti

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Türkiye Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Oğuzhan A. Sadıkoğlu'nun katılımı ile Fatih Kemal Ebiçlioğlu başkanlığında gerçekleştirildi. Toplantı, Koç Holding Ekonomik Araştırmalar Koordinatörü Ahmet Çimenoğlu'nun güncel ekonomik durum hakkındaki değerlendirmesi ile başladı. Daha sonra Sevel Genel Müdürü Murat Kurtalan, güneş enerji santrali yatırımlarındaki asgari şartlara ilişkin değerlendirmelerini Meclis Üyeleri ile paylaştı. Türkiye Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği (TÜRKBESED) Genel Sekreteri Ayşe Keskinlik, belirli sıcak haddelenmiş yassı çelik ürünlerine ilişkin yürütülen anti-damping soruşturması hakkında bilgi verdi. Toplantı, Arçelik Test ve Sertifikasyon Merkezi Teknoloji Lideri Bekir Yalın tarafından yapılan Avrupa Birliği Radyo Ekipmanı (RED) Direktifi sunumu ile son buldu.

Teknik Müşavirlik Meclisi, KGM ve DSİ'deki sorunları görüştü

TOB B Türkiye Teknik Müşavirlik Meclisi; TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Hakan Ülken'in katılımıyla, Meclis Başkanı H.İrfan Aker başkanlığında, Başkan Yardımcısı Ali Kerim Orhon ve Meclis Üyelerinin katılımı ile sektörün güncel konularını istişare etmek üzere TOBB İkiz Kuleler'de gerçekleştirildi. Seçimden sonra yapılan ilk toplantıda; Meclis, Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Sağlık ve Devlet Su İşleri (DSİ) Proje ve İnşaat Daire Başkan Yardımcısı Dr. Ömer Faruk Akbulut'u ağırladı. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Hakan Ülken yaptığı açılış konuşmasında; meclisin başkanlık divanının oluşturulduğu ilk toplantısının hemen akabinde hızlıca çalışmaya başlamasını hayranlıkla

izlediğini, meclisin güncel çalışma konuları arasında yer alan Fiyat Farkı Alacakları gibi önemli bir konuda Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Kamu İhale Kurumu'na görüş hazırladığını belirtti. Ülken, bu toplantıda da teknik müşavirlik firmalarının DSİ ve KGM ile yaşadıkları sektör sorunlarını istişare etmek için toplandığını, kamuyu ağırlamaktan memnuniyet duyduğunu ifade etti.

"Kamu İhale Kurumu nezdinde bir girişimde bulunulması gerekiyor"

Meclis Başkanı H. İrfan Aker de Fiyat Farkı Kararnamesinin mevcut hali ile sektörün beklentilerini tam olarak karşılamadığını, yeniden Kamu İhale Kurumu nezdinde bir girişimde bulunulması gerektiğini be-

lirterek Başkanlık Divanı olarak yaptıkları çalışmayı Meclis Üyeleri ile paylaştı. Bu konuda başkanlık divanı tarafından detaylı olarak hazırlanan çalışmayı meclis onayına sundu. Meclis fiyat farkı konusunda yapılan bu çalışmanın Kamu İhale Kurumuna ivedilikle gönderilmesini karara bağladı. DSİ ve KGM özelinde yaşanan sıkıntılar kamu yetkililerine Meclis tarafından sunulduğu toplantıda, DSİ ve KGM yetkilileri, yaptıkları konuşmalarda sektörle bir arada olmaktan duydukları mutluluğu ifade etti. Söz konusu taleplerin yazılı olarak bildirilmesinin sorunların çözümünde kamuya rehber olacağı, kamu-özel sektör iş birliğinin sektörün gelişimi ve kamunun verimli iş yapması anlamında önem arz ettiğinin altı çizildi.

Kreatif Endüstriler Meclisi, yeniden Ata Kavame dedi

TOBB Türkiye Kreatif Endüstriler Meclisi, Meclisten Sorumlu TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Ömer Zeydan başkanlığında, Meclis Başkanlık Divanı'nı seçmek ve sektörün genel değerlendirmesini yapmak üzere TOBB İstanbul Hizmet Binası'nda bir araya geldi. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Ömer Zeydan yaptığı açılış konuşmasında; Türkiye Sektör Meclislerinin faaliyetlerinden bahsederek, Kreatif Endüstriler

Meclisi'nden, Meclisin üçüncü dönemine yönelik beklentilerini açıkladı.

Meclisin pandemi sürecinde gerçekleştirilen icraatları ve çözüm sağlanan hususlar hakkındaki detayları paylaşan Ömer Zeydan, bir önceki dönemde Meclis çalışmalarına katkı vermiş olan Meclis Başkanlık Divanı'na ve Üyelerine teşekkürlerini sundu. Yapılan Meclis Başkanlık Divanı seçimi sonucunda; TATU Yaratıcı

Çözümler İletişim A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ata Kavame oy birliğiyle yeniden Başkanlığa, Nej Kurucusu Nej Nejla Güvenç ise oybirliğiyle tekrar Başkan Yardımcılığına seçildi. Toplantının devamında sektörün ihtiyaçları belirlenerek Meclisin yeni dönem ajandası istişare edildi. Gündeme alınacak konuların çalışılması için kurulması planlanan komisyonlar masaya yatırıldı.

Türkiye İklimlendirme Meclisi, Milli Eğitim Bakan Yardımcıları ile görüştü

Türkiye İklimlendirme Meclisi heyeti, Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Sadri Şensoy ve Bakan Yardımcısı Petek Aşkar'ı makamında ziyaret etti.

Meclis Başkanı Zeki Poyraz, Meclis üyeleri Metin Duruk ve Mehmet Şanal, Sektör Meclisleri Müdürü Ayşe Çelebi Doğan, Sektör Uzmanı İrem Ahi Seyhan

ve Meclis Danışmanı Atilla Bıyıklıoğlu'nun katıldığı ziyarette, Bakan Yardımcısı Şensoy'a okullarda iç hava kalitesinin artırılmasına yönelik projeler hakkında bir

sunum yapıldı. Ayrıca; Avcılar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile Meclis arasında gerçekleştirilen Protokol hakkında güncel bilgiler verildi.

Patent ve Marka Vekilleri Meclisi, vekillik sisteminin geliştirilmesine yönelik önerileri değerlendirdi

TOBB Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi ev sahipliğinde; Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT) Başkan Vekili Cemil Başpınar başkanlığında, TOBB İstanbul Hizmet Binası'nda Patent ve Marka Vekilleri İstişare Toplantısı gerçekleştirildi. Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi Başkanı Kemal Yamankaradeniz, yaptığı

açılış konuşmasında patent ve marka vekilliği mesleğinin önemi ve son yıllardaki gelişimi hakkında bilgi vererek, Meclis faaliyetleri hakkında açıklamalarda bulundu.

Toplantıda; TOBB Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi icraatları, TÜRKPATENT tarafından sunulan tescil hizmetleri, kurumun elektronik başvuru ve tebligat

uygulamaları, vekiller ile muhtemel iş birliği konuları ve vekillik sisteminin geliştirilmesine yönelik öneriler ele alındı. Toplantıya katılan patent ve marka vekilleri tarafından dile getirilen talepler Kurum Başkan Vekili Cemil Başpınar ve TÜRKPATENT yetkilileri tarafından tek tek değerlendirildi.

Madencilik Meclisi, ÇED süreçlerini sektörler açısından istişare etti

TOBB Türkiye Madencilik Meclisi; Meclis Başkanı İbrahim Halil Kırşan'ın başkanlığında kamu, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla sektörün güncel sorunlarını ve yeniliklerini görüşmek

TOBB İki Kuleler'de bir araya geldi. TOBB Genel Sekreter Yardımcısı Cengiz Delibaş'ın açılış konuşmalarını gerçekleştirdiği toplantıya Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürü Mehrali Ecer

de katıldı. ÇED süreçlerinin kamu ve özel sektör açısından istişare edildiği toplantıda; Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürü Dr. Hasan Hüseyin Erdoğan, Genel Müdür Yardımcısı Mustafa Mert Ayaz, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürü Cevat Genç, Genel Müdür Yardımcısı Murat Halit Durceylan, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürü Vedat Yanık ve Genel Müdür Yardımcısı Haşim Ağrılı bulundu.

EKO İKLİM Zirvesi'nde TOBB ETÜ de vardı

İklim değişikliği ve yeşil dönüşüm konularının ele alındığı 'Ekonomi ve İklim Değişikliği Zirvesi'ne TOBB ETÜ de katıldı. Üniversite olarak yeşil dönüşüm kapsamında yaptıkları çalışmalarını anlatan TOBB ETÜ Rektörü Prof Dr. Yusuf Sarınoy, doğa ile uyumlu üretim ve sürdürülebilir bir ekonomi inşa etmek üzere bu Zirve'yi çok değerli bulunduğunu belirtti.

Yeşil ve sürdürülebilir bir marka olan ve Ar-Ge merkezine TOBB ETÜ Teknoloji Merkezi'nin ev sahipliği yaptığı TOGG da zirvede yerini aldı ve katılımcılardan büyük ilgi gördü. Eski devlet başkanlarından büyükelçilere, kamu kurum ve kuruluşlarından yerel yönetimlere, üniversitelerden iş dünyasına, sivil toplum kuruluşlarından yazar ve sanat-

çılara kadar toplumun tüm kesimlerinin bir araya geldiği zirvede iki yüzün üzerinde konuşmacının yer aldığı oturumların yanı sıra konser, sergi, defile, atölye gibi çok sayıda farklı etkinlik gerçekleştirildi.

Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran, Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nurettin Özdebir, Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu

(OSBÜK) Başkanı Memiş Kütükcü, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Gülle, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) Başkanı Fatma Şahin, Ankara Valisi Vasip Şahin ve T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank'ın açılış konuşmalarını yaptığı zirvede TOBB ETÜ de standı, panel ve

sunumları ile yeşil dönüşümün öncüleri arasında yerini aldı.

“Yeşil mutabakatı kalkınma stratejisi olarak kullanırsak hedefe ulaşabiliriz”

Açılışta konuşma yapan TOBB Başkanı ve TOBB ETÜ Mütevelli Heyet Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, yeşil mutabakat sürecinin Türkiye için yeni bir kalkınma stratejisi

olduğunu ifade ederek bu fırsat doğru kullanılırsa tüm kurumların aynı doğrultuda çalışmasının sağlanabileceğini ve hedefe ulaşılacağını kaydetti. Dünyanın bir dönüm noktasında, yeni bir teknolojik sıçramanın eşiğinde olduğunu belirten Hisarcıklıoğlu, yaşam biçimini değiştirecek bu sürecin ilerleme, büyüme ve zenginleşmede gezegene verilen zararın da dikkate

alınacağı yeni bir anlayışı beraberinde getireceğini ifade etti. Hisarcıklıoğlu ayrıca, Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu'nun doğuştan yeşil ve sürdürülebilir bir marka olduğunun altını çizerek iklim değişikliği ile mücadelede fark yaratacağını sözlerine ekledi.

TOBB ETÜ'lü gençler geleceği şekillendirecek donanımla yetiştiriliyor

Ana salonda gerçekleşen 'Türkiye'de Yeşil Dönüşüm: Sorunlar Fırsatlar' başlıklı TOBB ETÜ oturumu, TOBB ETÜ Rektörü Prof. Dr. Yusuf Sarıнай'ın açılış konuşmasıyla başladı. Prof. Dr. Sarıнай, iklim değişikliğinin acil olarak ele alınması gereken bir gündem haline geldiğini ve mevcut üretim ve tüketim alışkanlıklarımızın değişmesinin zorunlu olduğunu hatırlatarak başladığı konuşmasında gelecek nesillere yaşanabilir bir gezegen bırakmada bugünün insanlarına, kurumlarına ve karar vericilerine çok büyük iş düştüğünü belirtti.

Üniversitelerin de bu süreçte kritik öneme sahip olduğunu söyleyen Prof. Dr. Sarıнай, 2020 yılında Ankara Valiliği tarafından "Ankara'nın En Çevreci Üniversitesi" unvanı verilen TOBB ETÜ'de yürütülen çalışmalardan bahsetti. Gerek yerleşke ve binalarda hayata geçirilen uygulamalar, ge-

ilgi gösterdiği oturumun sonunda soru-cevap bölümü gerçekleştirilerek dinleyicilerin soruları yanıtladı.

Yeşil dönüşüm, mimari ve tasarım boyutuyla ele alındı

Zirvenin ikinci günü, TOBB ETÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi tarafından düzenlenen iki etkinlik ile devam etti. Doç. Dr. Meryem Yalçın ve Doç. Dr. Z. İnci Karabacak moderatörlüğünde gerçekleşen 'Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları için Disiplinler arası Tasarım Projeleri' kapsamında proje sunumları yapılırken; Dr. Öğretim Üyesi Pelin Gürol Öngören, Dr. Öğretim Üyesi Sibel Acar, Aslı Özbek, Doç. Dr. Elif Mihçioğlu ve Dr. Öğretim Üyesi Aktan Acar'ın katılımıyla 'İklim Değişikliği, Kültürel Miras ve Mimarlık Eğitimi' başlıklı bir panel gerçekleştirildi.

İklim değişikliği, sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm konularını tasarım perspektifinden ele alan etkinlikler katılımcılardan büyük ilgi gördü. Üniversite meydanında yer alan TOBB ETÜ standı, Zirve boyunca TOBB ETÜ, Teknoloji Transfer Ofisi ve yürütülen projeler hakkında bilgi almak isteyen çok sayıda ziyaretçiyi ağırladı. TOBB ETÜ Mütevelli Heyet Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu ve TOBB ETÜ Rektörü Prof. Dr. Yusuf Sarınoy da standı ziyaret ederek TOBB ETÜ'lüler ile bir araya geldi.

rekse müfredatta yer alan dersler ile TOBB ETÜ'de gençlerin, dünyanın geleceğini şekillendirecek bilinç, donanım ve düşünce yapısı ile yetiştirildiğinin altını çizen Prof. Dr. Sarınoy; doğa ile uyum içinde yaşamamız ve üretmemiz gerektiğinin farkındalığıyla, sürdürülebilir bir ekonomi inşa etmek üzere tüm paydaşların bir araya geldiği EKO İKLİM Zirvesi'ni çok değerli bulduğunu sözlerine ekledi.

cül bir bakışla ele alınmasının gerekli olduğu ifade edildi. Panelde; iş dünyası, sanayi ve bireysel düzeyde farkındalığın artırılmasının ve dönüşüme hazırlığın gerekliliğine, Türkiye'nin hızlı bir şekilde kendi stratejisini belirleyerek fırsatları değerlendirmesinin önemine vurgu yapıldı. Gençlerin büyük

Yeşil dönüşüm, hem fırsatları hem de sorunlarıyla bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmalı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Cevdet Yılmaz moderatörlüğündeki panelde, T.C. Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Özgül Özkan Yavuz, T.C. Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kiran, T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı Rıza Tuna Turagay ve T.C. Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Dr. Cengiz Yavilioğlu konuşmacı olarak yer aldı. Disiplinler arası bir konu olan yeşil dönüşüm kapsamında bakanlıklarda yürütülen çalışmalardan bahseden konuşmacılar, bu anlamda gelecekte yürütülmesi planlanan ve gerekli olan uygulamaları da dinleyicilerle paylaştı.

Her konu gibi yeşil dönüşümün de hem fırsatları hem de sorunları bulunduğuunun altının çizildiği oturumda bu sürecin bütün-

TOBB ETÜ Mezunlar Derneği Geleneksel İftar Yemeği, 9'uncu kez gerçekleştirildi

2008 yılından bu yana TOBB ETÜ mezunlarının çatı örgütü olan TOBB ETÜ Mezunlar Derneği Geleneksel İftar Yemeği, pandemi nedeniyle verilen iki senelik aranın ardından 16 Nisan 2022 tarihinde 9'uncu kez gerçekleştirildi.

Bine yakın TOBB ETÜ mezununun rekor katılımı ile gerçekleştirilen iftar programı öncesinde TOBB Başkanı ve TOBB ETÜ Mütevelli Heyet Başkanı M. Rifat Hırcaklıoğlu mezunlarla bir araya geldi. TOBB ETÜ Konferans Merkezi'nde gerçekleştirilen iftar programına TOBB ETÜ mezunlarının yanı sıra TOBB Genel Sekreteri ve TOBB ETÜ Mütevelli Heyet Üyesi Mustafa Saraçöz, TOBB ETÜ Rektörü Prof. Dr. Yusuf Sarınoy, TOBB ETÜ

Kurucu Rektörü Prof. Dr. Tahsin Kesici, TOBB ETÜ öğretim üyeleri ve çeşitli sivil toplum kuruluşları katılım gösterdi.

“Mezunlar, TOBB ETÜ markasının önemli bir değeri”

Açılış konuşmasını gerçekleştiren TOBB ETÜ Mezunlar Derneği Başkanı Er-

han Burak Aydın, TOBB ETÜ mezunlarının Türkiye'nin her yerinde camiayı gururla temsil ettiklerini, TOBB ETÜ ailesinin her geçen gün büyüyerek dayanışmasını sürdürdüğünü, TOBB ETÜ mezunlarının önemli bir oranının TOBB ETÜ MED üyesi olduğunu ve bu konuda TOBB ETÜ MED'in Türkiye'de en önde gelen dernek-

lerden birisi olduğunu vurguladı. TOBB ETÜ Mezunlar Derneği yönetiminin geçtiğimiz dönem boyunca gerçekleştirdiği faaliyetleri anlatan Aydın, yeni dönem projeleri hakkında da bilgi verdi. Konuşmasını gerçekleştiren TOBB ETÜ Rektörü Prof. Dr. Yusuf Sarınoy ise mezunların, TOBB ETÜ markasının önemli bir değeri olduğunu, her sene mezunlarla bir arada olmaktan büyük mutluluk duyduğunu ve TOBB ETÜ'nün mezuniyetlerinden sonra dahi öğrencilerinin yanında olmaya devam ederek daima destekleyeceğini belirtti.

“Mezunlarımız girişimci bir ruhla Türkiye'nin büyümesi ve gelişmesinde önemli rol alacak”

TOBB Genel Sekreteri Mustafa Saraçöz ise, TOBB camiasının TOBB ETÜ mezunları ile gurur duyduğunu ve her adımlarında mezunlarının yanında olmaya devam edeceğini, girişimci bir ruhla Türkiye'nin gelişmesinde ve ilerlemesinde rol alan TOBB ETÜ mezunlarının çok daha iyi yerlere gelmeyi sürdüreceğini ifade etti. TOBB ETÜ Mezunlar Derneği İstanbul Temsilciliği de eş zamanlı olarak İstanbul'da gerçekleştirdiği iftar programından çevrim içi olarak bağlantı sağlayarak katılımcıları selamladı. TOBB ETÜ MED 9'uncu Geleneksel İftar Programı, kapanış etkinlikleri ve müzik dinletisi ile sona erdi.

TOBB
EKONOMİ VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

Teknoloji Destekli Eğitimin TAM YERİ TOBB ETÜ

Öğrenciler yeni teknolojileri kullanarak araştırmaya özendiriliyor, cazip burs imkanları ve deneyimli akademik kadronun desteği ile kaliteli eğitim görüyor.

“Bir müzisyen için enstrümanı ne ise benim için de çiçek ve bitkiler öyle”

Öğretmen okulundan mezun olan Abidin Güç, 35 yıl boyunca icra ettiği öğretmenlik mesleğinden emekli olduktan sonra emekliliğin kendine göre olmadığını anlar. Çocukluk arkadaşı ve meslektaşı Ali Eti vesilesi ile onun çalıştığı TOBB ETÜ Hastanesi'nde bahçıvanlık yapmaya başlayan Güçlü, bahçıvanlığa olan tutkusunu bir müzisyenin enstrümanına olan bağlılığıyla eş değer olarak ifade ediyor.

Abidin Güç'ün Sivas'ta başlayan yaşam öyküsü, Konya'da yatılı bir öğretmen okuluna gitmesiyle şekillenmeye başladı. Çok yönlü bir bakış açısına sahip oluşunu, buradaki deneyimlerine borçlu olduğunu söyleyen Güçlü, eğitim aldığı İvriz Öğretmen Okulu'nun Köy Enstitüleri mantığıyla eğitim verdiği için bir dünya vatandaşı vizyonuyla yetiştiğinden söz etti. Okulun İvriz Çayı kıyısında olması sebebiyle ileride yapacağı bahçıvanlık mesleğinin tohumlarının burada atıldığını söyleyen Güçlü, yaz tatillerinde tarım çalışmalarına katılarak, ekilen meyve ağaçlarından mahsulleri toplayarak bitkilerin bakımının nasıl yapılacağına kadar her çeşit toprak işini bu şekilde öğrendiğini dile getirdi. Çalıştığı her yörede köylülere okul yıllarında öğrendiği tarım, bahçe ve hayvancılık işlerinde de yardımcı olan Güçlü'nün, emekli olduktan sonra TOBB ETÜ Hastanesi ile yolunun kesişmesiyle

bahçıvanlık serüveninin nasıl başladığını gelin detaylarıyla kendisinden dinleyelim.

Abidin Güç kimdir? Eğitim ve iş hayatınızdan bize bahsedebilir misiniz?

Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan Köyü'nde 1950 yılında dünyaya geldim. Çocukluk yıllarım köyde, mutluluğun yanı sıra birtakım zorluklarla beraber geçti. İlkokulu kendi köyümde bulunan bir köy okulunda bitirdikten sonra, nahiyemiz olan Ortaköy'de 2 yıl boyunca ortaokul eğitimi aldım. Ardından 1968 yılında, Adana ilinin Ceyhan ilçesinde bulunan Arif Yalıtır Kardeşler Ortaokulu'na devam ederek, ortaokul tahsilimi tamamladım.

Hayatıma ilkokul öğretmeni olarak yön vermeme sağlayan “Öğretmen Okulu” sınavlarına katılarak Sivas Yıldızeli Pamukpınar Öğretmen Okulu'nda eğitim görmeye hak kazandım. O yıllarda Öğretmen Okulları'nda

eğitim gören öğrencilerin not ortalamaları 9 puan üzerinde olduğunda, yatılı okullara geçiş hakkı tanınıyordu. Ben de bu haktan faydalanarak 1970 yılında Konya Ereğli İvriz Öğretmen Okulu'na yatılı olarak devam ettim.

Bahçıvanlığa olan ilginiz nerede ve nasıl başladı?

Kişisel yaşamımda çok yönlülüğümü borçlu olduğum İvriz Öğretmen Okulu, o yıllarda kapanmış olmasına rağmen Köy Enstitüleri'nin kuruluş felsefesi çerçevesinde ve tam anlamıyla bir dünya vatandaşı yetiştirmek adına eğitim veriyordu. Okulumuz, İvriz Çayı kıyısında konumlandığından dolayı son derece verimli bir araziye sahipti. Öğretmenlik mesleğimden emekli olduktan sonra sürdüreceğim bahçıvanlık görevinin tohumlarını tam da bu yıllarda ekmiştim. Yaz tatillerinde tarım çalışmalarına katılarak, ekilen mey-

ve ağaçlarından mahsulleri toplamaktan, bitkilerin bakımına kadar her türlü toprak işini öğreniyordum.

Hayata dair edindiğim kazanımların yanı sıra, derslerime gösterdiğim özen ve hassasiyet sayesinde 1974 yılında öğrenmenin her boyutunu deneyimlediğim İyiriz Öğretmen Okulu'ndan mezun oldum. Cumhuriyetin bir eğitim neferi olarak Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Altunelma kasabasında göreve başladım. Bulduğum kasabada 3 yıl görev yaptıktan sonra, doğduğum toprak olan Sivas ilinde 15 yıl boyunca öğrenciler yetiştirdim, mezunlar verdim. Çalıştığım her yörede köylüler ile omuz omuza vererek, okul yıllarında öğrendiğim tarım, bahçe ve hayvancılık işlerinde onlara yardımcı olmaya çalıştım. Eğitimin sürekliliğine inanan bir birey olduğum için, öğrenim gördüğüm Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'nden de 1984 yılında başarıyla mezun oldum.

Öğretmenlikten sonra bahçivanlık yapmaya nasıl karar verdiniz?

Öğretmenlik deneyimimi daha geniş öğrenci gruplarıyla buluşturmak için 1990 yılında Ankara'ya geldim. İlk olarak Altındağ ilçesinde bulunan ATO İlkokulu'nda 2 yıl, ardından Çankaya ilçesinde bulunan Bilgi İlkokulu'nda 15 yıl boyunca çalıştım. Ömrümün 35 yılını adadığım, öğretmenlik mesleğinden 2006 yılında emekli oldum. Üretken ve çalışkan bir karaktere sahip olduğum için, emeklilik hayatının durağanlığı beni fazlasıyla etkiliyordu. Dolayısıyla günlerimi yeniden üretmek geçirmek, yeni olgular keşfetmek istiyordum. Çocukluk arkadaşım ve meslektaşım olan Ali Eti, TOBB ETÜ Hastanesi'nin bahçivani olarak çalışıyordu. Birbirimizi son derece iyi tanıdığımız için ve ortak bir geçmişe sahip olduğumuz için sevgili Ali Eti, beni beraberçe çalışmak adına hastaneye davet etti. Çalışmaya başladığım ilk günden beri büyük mutluluklar yaşadığım TOBB ETÜ Hastanesi'nde, 2014 yılında sevgili Ali Eti'nin daveti üzerine bahçivanlık görevine başladım.

Bahçivanlık sizin için ne ifade ediyor? Bahçe ve çiçeklerle ilgilenmek size kendinizi nasıl hissettiriyor?

Ortaokul yıllarımdan itibaren arkadaş olduğum, arkadaşta öte bir kardeş kadar çok sevdiğim ve bizi görenlerin ikizim ola-

rak tarif ettiği sevgili Ali Eti ile her günümüz TOBB ETÜ Hastanesi'nde geçirdi. Hastanemizin bahçesine ektiğimiz çiçeklere gözümüz gibi bakar ve korurduk. Hayat okulunda öğrendiğimiz bahçivanlık mesleğini öyle güzel icra ederdik ki bir müzisyenin enstrümanı ya da bir ressamın fırçası onlar için ne ifade ediyorsa, çiçekler ve bitkiler de bizler için aynı şeyi ifade ediyordu. Bin bir emek ve özveri ile şekillendirdiğimiz orta bahçemizdeki süs bitkileri, çiçekler ve ağaçlar, görenler tarafından takdir edildiğinde emeğimizin karşılığını aldığımızı hissediyordum. Ömrümün 35 yılını öğrenci yetiştirmeye aday olan emekli bir öğretmen olarak, bitki yetiştirmenin de en az çocuk yetiştirmek kadar hassas bir konu olduğunu düşünüyordum.

TOBB ETÜ Hastanesi'ndeki yıllarınız nasıl geçti? Çalışma ortamınızdan biraz bahsedebilir misiniz?

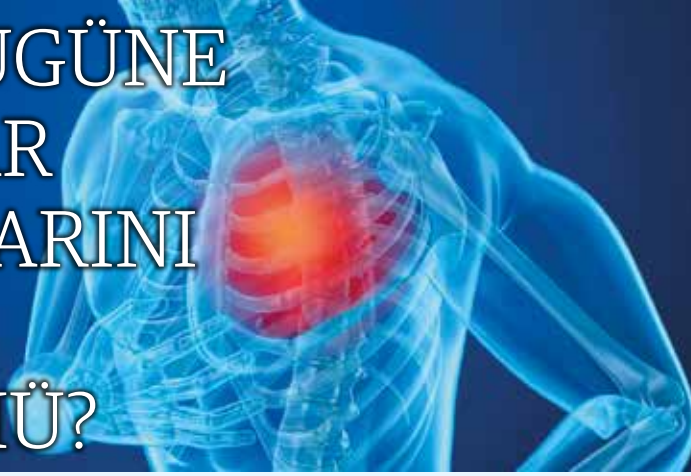
TOBB ETÜ Hastanesi'nde yıllarımız, sevgili Ali Eti ile birlikte üretmek, çalışarak en önemlisi de çalışmaktan keyif alarak geçti, ta ki 27 Aralık 2020 tarihine kadar... O gün

sevgili Ali Eti'nin ani ve hiç kondurmadığımız ölüm haberiyle sarsıldık. Hastanede beraberçe çalıştığımız güzel günlerin yanı sıra, çocukluk yıllarımızda zorluklara beraberçe göğüs gerdiğimiz günler ve kardeşten öte bir arkadaşlık serüveni üzücü bir şekilde son bulmuştu, o günü bir türlü unutamıyorum. TOBB ETÜ Hastanesi'nin saygıdeğer yönetimi, bizleri onore eden bir karara imza atarak, sevgili Ali Eti'nin adını göz bebeğimiz olan orta bahçeye verdi ve Ali Eti adını ölümsüzleştirdi.

Başta TOBB ETÜ Hastanesi yönetimi olmak üzere acımızı paylaşan doktorlarımıza, sağlık çalışanlarımıza ve tüm görevlilerimize teşekkürlerimi sunuyor ve sevgili Ali Eti'yi bir kez daha rahmetle anıyorum. TOBB ETÜ Hastanesi bünyesinde bahçivanlık görevimi, hiçbir emekten kaçınmadan, onurla ve gururla sürdürüyorum. Bana bir çalışma ortamından ziyade aile ortamı sunan, her zorlukta yanımda bulunan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen TOBB ETÜ Hastanesi'nin değerli yönetimine ve tüm paydaşlarına saygılarımı sunuyor, herkes için sağlık ve huzur diliyorum.

DÜNDEN BUGÜNE KALP DAMAR HASTALIKLARINI ÖNLEMENİN MÜMKÜN MÜ?

20. yüzyıldan önce insanlığın en ciddi sağlık sorunları beslenme bozuklukları ve enfeksiyon hastalıklarıydı. 1900'lü yıllardan itibaren kalp damar hastalıklarının sıklığında artış görülmeye başlandı. Çünkü antibiyotiklerin keşfi ile enfeksiyon hastalıkları başarılı bir şekilde tedavi edilebilir, aşıların geliştirilmesiyle de bulaşıcı hastalıklar ciddi ölçüde önlenilebilir olmuştu.

Bahsettiğimiz bu iki gelişme 20. yüzyılın sağlık alanındaki en önemli iki buluşu olarak kabul edilmiş ve tıpta çığır açmıştı. 1940-1950'li yıllara gelindiğinde ise artık hayat kayıplarının en önemli nedeni kalp damar hastalıklarıydı. Kalp damar hastalığına bağlı olaylar çok artmış; kalp krizi geçiren, felç olan insanlar çoğalmıştı. Hastalığın şiddeti iyiden iyiye hissediliyor

ancak seyri, nasıl olduğu ve nelerin bu tabloya yol açtığı henüz net olarak bilinmiyordu. 12 Nisan 1945 tarihinde ABD Başkanı Franklin Roosevelt, görevi başında yüksek tansiyona bağlı beyin kanamasından kaybedilmişti.

Üstelik 13 yıldır alınan kayıtlarda tansiyonu sürekli yüksek çıkıyor ancak ölçülen tansiyon değerlerinin yaşa göre normal olduğu düşünülüyordu. Hatta baş ağrısı yaşayan başkanın bu şikayetinin sinüzite bağlı olduğu varsayılmıştı. O nedenle kişisel doktoru bir kulak burun boğaz uzmanıydı. O yıllarda sadece Roosevelt değil milyonlarca insan kalp damar hastalıklarından mustarıptı. Roosevelt'in bu şekilde kaybedilmesi dikkatlerin bu ölümcül hastalığa çevrilmesini sağladı.

Tedavi yöntemlerindeki gelişmeler insan ömrünü uzattı

Kalp damar hastalıklarının araştırılması için ciddi bütçeler ayrıldı ve önemli adımlar atıldı. Framingham kalp çalışması başlatıldı. Bu çalışma kapsamında Framingham adlı kasaba halkının muayeneleri yapıldı ve sağlık kayıtları tutularak takibe

alındı. Bu kasaba Boston'a ve Harvard Tıp Fakültesi'ne yakın olduğu için seçilmişti. 20. yüzyıl tıbbının en önemli dördüncü buluşu olarak kabul edilen bu çalışma bizlere çok değerli bilgiler sağladı. Hipertansiyon, şeker hastalığı, kolesterol yüksekliği ve sigara kullanımı kalp damar hastalığını ciddi şekilde arttırmaktaydı. Sonrasında bu hastalıkların tedavisinde ciddi gelişmeler kaydedildi. İnsan ömrü yıllar içinde ciddi şekilde uzadı.

Türkiye için rakam verecek olursak, ortalama insan ömrü 1980 yılında 58 yıl iken 2018 yılında ortalama 78 yıl olarak açıklandı. Bu başarıda tabii ki birçok faktör var ve tıbbın her alanındaki gelişmeler bu anlamda çok önemli. Ancak kalp damar hastalıklarının tedavisinde kat edilen mesafe aslan payına sahip. Özellikle hipertansiyon ve kolesterol yüksekliğinin tedavisi kalp damar hastalığına bağlı olayları ciddi şekilde azaltmıştı. Ayrıca kalp krizlerine müdahalede çok önemli gelişmeler kaydedildi. 40-50 yıl önce kalp krizi ile hastaneye başvuran hastaların yüzde 25'i hastanede kaybedilirken günümüzde bu oran yüzde 5 civarına gerilemiş durumda. Bu

Prof. Dr. Hüseyin BOZBAŞ

TOBB ETÜ Tıp Fakültesi,
Kardiyoloji Anabilim Dalı

başarı nasıl elde edildi? Koroner yoğun bakımların kurulması, tıkalı damarın erken dönemde stent uygulanarak açılması ve devamında uygulanan ilaç tedavisi ile.

Günümüzdeki kardiyoloji uygulamalarında neler yapılıyor?

Modern tıpta baş döndürücü diyebileceğimiz önemli gelişmeler oluyor. Peki kalp damar hastalığı anlamında ülkemiz ne durumda? Dünyadaki gelişmeler takip edilebiliyor mu? Bu konuda gayet iyi durumda olduğumuzu gururla belirtmek isterim. Dünyanın referans olarak gösterilen merkezlerinde yapılan hemen tüm işlemleri ülkemizde büyük başarı oranı ile yapabilir durumdayız. Türk kardiyolojisi olarak güncel gelişmeleri günü gününe takip ediyoruz. Peki 2022'de kardiyoloji ne durumda? Bu sorudan yola çıkarak, güncel kardiyoloji uygulamaları hakkında kısa bilgiler sunayım.

Tanı yöntemlerinde çok önemli gelişmeler oldu. Bilgisayarlı tomografi ile kalbi besleyen damarları birkaç dakika içinde görüntüleyebiliyoruz. Sanal anjiyo olarak da isimlendirilen bu yöntemle hem damarlarda darlık olup olmadığı hem de damar içindeki plağın türü hakkında bilgi edinebiliyoruz. Damar sertliği saptanan hastalarda ilaca başlayarak kalp krizinden ciddi korunma sağlıyoruz. Anjiyo ve stent işlemlerinde çok büyük başarılar ulaşıldı. Stent teknolojisi çok ileri düzeyde. Yeni stentler çok ince ve en kıvrımlı damarlara bile ilerletilebilir durumda. İlaç kaplı stent-

lerde yeniden daralma ihtimali oldukça düşük durumda. Kablosuz kalp pillerinin uygulanması gittikçe artıyor. Hastaların uzaktan telemetrik olarak takibi mümkün. Akıllı cihazların kullanımı yaygınlaşıyor. Böylelikle ritim bozukluklarının erken tanı ve tedavisi mümkün olabiliyor. Ritim bozukluklarının birçoğu EPS/ablasyon adını verdiğimiz işlemlerle büyük oranda tam olarak ortadan kaldırılabiliyor.

Risk faktörleri nelerdir?

Hastalığın tedavisinde sağlanan büyük başarılar rağmen kalp damar hastalıkları halen tüm dünyada hayat kayıplarının en sık nedenidir. Ölümlerin yüzde 40'tan fazlası kalp damar hastalıklarına bağlı gerçekleşiyor. Ülkemizde yılda 200 binden fazla günlük 600 civarı insanımızı bu hastalık nedeniyle kaybediyoruz. Peki nasıl korunalım? Kalp damar hastalıkları önlenebilir mi? Kalp damar hastalığı gelişimine yol açan risk faktörleri aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Bu risk faktörlerinden ne kadar çoğuna sahipsek, damar sertliği gelişme ihtimali katlamalı bir şekilde artıyor, ne kadar azına sahipsek o denli azalıyor. Kalbimizi ortaya alırsak, risk faktörlerini de onu saran birer kurtçuk gibi sembolize edebiliriz.

Nasıl tedavi edilir?

Sıraladığımız risk faktörlerinden genetik geçiş (ailede erken yaşta damar sertliği olması) hariç diğerlerinin tedavisi mümkündür. Örneğin; hipertansiyon ve kolesterol yüksekliği yaşam biçiminin düzenlenme-

si ve gerektiğinde ilaç kullanılarak büyük başarı ile tedavi edilebiliyor. Fazla kiloların verilmesi ve düzenli egzersiz yapılarak ciddi korunma sağlanıyor. Dünya Sağlık Örgütü, gerekli önlemler alındığında yani yukarıda sıraladığımız risk faktörlerini tedavi ettiğimizde, düzelttiğimizde kalp damar hastalıklarının 3/4'ünün önlenebilir olduğunu belirtiyor. Öyleyse yaşam tarzımızı gözden geçirip uygun aralıklarla kontrollerimizi yaptırmamızda büyük fayda var. Bu şekilde kalp damar hastalığına yol açan durumların erken tespiti ve geç kalınmadan tedavisi mümkün oluyor. Kalplerimizin saat gibi düzenli çalıştığı, damarlarımızdaki kanın engelsiz aktığı sağlıklı bir yaşam dileğiyle...

'Digital Nomad' Period in Turkey's Long-Running Brain Drain Problem

Ever since the republic [of Turkey] was founded, brain drain has been a big issue for developing nations skilled workforce means a sheer dynamo in increasing the national growth index. However, as the global trade and workforce is beginning to change shape, the migration of skilled workforce overseas, the so-called brain drain sped up for in addition to the physical brain drain, due to the problem of digital nomads, the brain drain issue has climbed down to the level of high school. In other words, as we fail to create space and voice for the young and brilliant to excel, we face to deplete completely the whole lot of them.

To define the concept of brain drain in its simplest terms, it is the immigrating country's export of its scientists, reserachers and skilled workforce to the immigrated nation gratis, and vice-versa, the gratis import of the immigrated country of these poeple from the immigrating nation. Among the reasons that lead up to brain drain is; the suffering of vocationally or academically highly skilled workforce of lack of opportunity, unemployment, issues in legal, justice and merit sytems. The brain drain of the workforce due to the aforementioned reasons has gone down all the way to high school level. What'smore is the brain drain of the skilled workforce does not happen in the physical world anymore. The young and brilliant

continue to dwell in their home nations yet do serve online or in digital for international organisations; the most severely affected sector here in Turkey is software (engineering).

Over 1 Billion Digital Nomad is Coming

The concept of digital nomads whose professional life still continues via just a coputer and the internet, also means the exploration of different cultures and countries simultaneously without actually travelling. The specs of the computers for the digital nomad whose no has soared to 35 m in the wake of the pandemic changes to one another depending on their life style. The digital world has fast evolved and eradicated the physical boundaries which also led to the inception

of different modes of working. In addition to the terms such as a 'freelancer,' who works freely outside a schedule, and a 'remote employee,' who works from home, the term 'digital nomad' is too added, which means integration of new age travel and business life.

The concept of digital nomads, in the aftermath of the pandemic, has fast become the most critical agenda item of millions of people and corporations worldwide. There is over 35 m digital nomads from different nations across the globe. According to MBO Partners, over 17 m freelancers are ready to be converted as digital nomads soon. As the no of workforce who wants to work freely continues to rise, by 2035, it is expected that there shall be over 1 b digital nomads.

The young generations that identify themselves with new information and technologies shall carry us to the brighter futures

M. Rifat Hisarciklioglu who passed a message because of the 23rd April National Sovereignty and Children Festival reiterated that he believes younger generations in Turkey is to adapt to the restructuring new branches of global trade by assimilating new tech and info."

TOBB President M. Rifat Hisarciklioglu stated in his 23rd April National Sovereignty and Children Festival message that children that are brought up with the higher feelings of love and fraternity are to be the best guardians of the national sovereignty and brighter futures. He added that "the most advanced form of governance in the world are those that depend on the national sovereignty and only through democracy and national will shall we reach the levels of most advanced civilisations that Ataturk pointed."

The most critical key to development is the spirit of entrepreneurship younger generations must foster

TOBB President M. Rifat Hisarciklioglu stated in his message that once again we proudly and happily celebrate the 23rd April National Sovereignty and

Children Festival bestowed by Ataturk to all the children in the world. Hisarciklioglu said that no form of government apart from those that are taking its roots in the nation shall constitute a good model for today's modern world and that Ataturk also pointed towards that direction and "as the business world we always reiterate that the younger generations shall move us further to the brighter futures by assimilating new technology and information." For Turkey's brighter futures, "please strive to raise your kids as entrepreneurs." He noted the key to development is the spirit of entrepreneurship children can be fostered; "once again I remember with the feelings of gratitude and pride Gazi Mustafa Kemal and his comrades and wish every one of you a happy 23rd April National Sovereignty and Children festival."

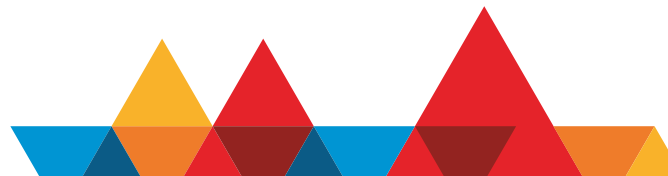
TOBB
EKONOMİ VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

www.etu.edu.tr

İş deneyimi ile mezun olmanın TAM YERİ TOBB ETÜ

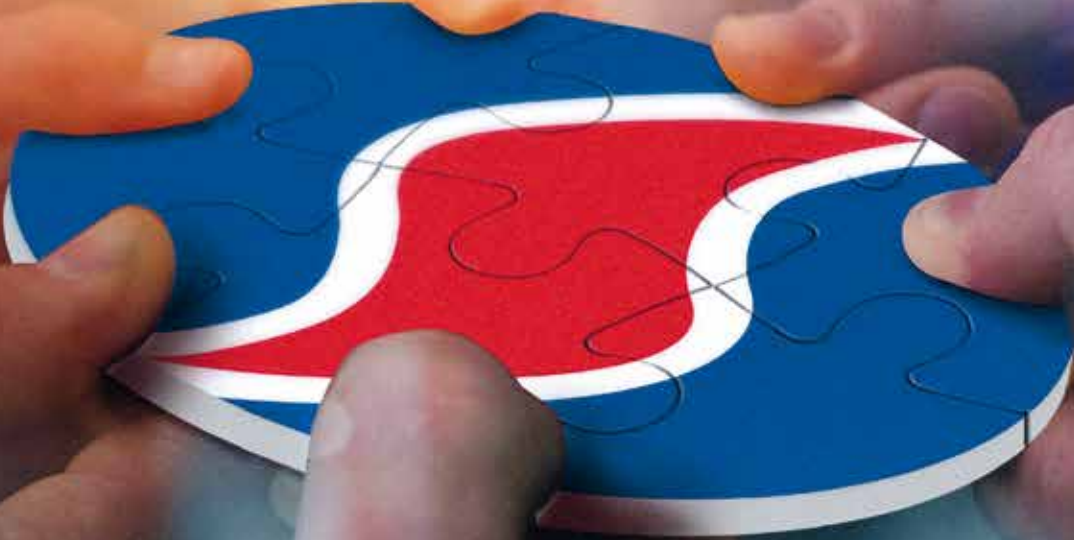
Türkiye’de sadece **TOBB ETÜ**’de uygulanan ortak eğitim sistemi ile öğrenciler 3 farklı iş yerinde toplam 1 yıllık iş deneyimi ile mezun oluyor.

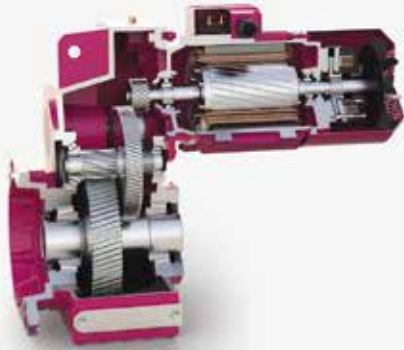
BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ

*Türkiye'nin önde gelen sanayi kuruluşlarından biriyiz.
Bir asrı aşan başarılı geçmişimizle geleceğe güvenle
bakmanın haklı gururunu yaşıyoruz.*

*Farklı sektörlerde, binlerce çalışanımızla her adımda
daha güzel bir dünya hedefi ile ilerliyoruz.*

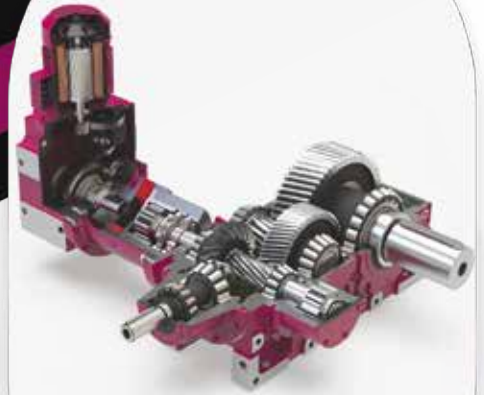
YILMAZ REDÜKTÖR

**Standart
Redüktörler**

**Ağır Hizmet
Redüktörleri**

**Sektörel
Redüktörler**

**Türkiye'nin En Büyük,
Avrupa'nın ve dünyanın sayılı redüktör üreticisi.**

www.yr.com.tr

 [yilmazreduktor](https://www.instagram.com/yilmazreduktor)

 [yilmazreduktor](https://www.linkedin.com/company/yilmazreduktor)

 [yilmazreduktor](https://www.facebook.com/yilmazreduktor)

